

Klasszikus és Jazz

GRAMOFON

2001. tavasz

750 Ft

A close-up portrait of a woman with voluminous, wavy, light brown hair. She has light blue eyes and is wearing red lipstick. She is resting her chin on her hand, looking directly at the camera with a slight smile. The background is dark.

ROST ANDREA

Verdi-centenárium

Budapesti Tavaszi Fesztivál

Rosztropovics

Inbal

Kurtág

SIMON RATTLE

CHICK COREA

BRANFORD MARSALIS

ISSN 1416-1109

771416 110003

A zene
örömöt ad.

A ritmus
lendületet ad.

A Matáv hozzáad.

A legbonyolultabb improvizációhoz is egyszerű, biztos alapokra van szükség. A Matáv egyre többet tesz azért, hogy a jazz virtuózai ne csak a ritmusszekcióra támaszkodhassanak. Népszerű hazai és külföldi előadók, koncertek támogatásával gondoskodunk arról, hogy a lélegzetelállító szólók egyre többünknek szóljanak.

Garai Attila Jazzének Gála
 Budapest Kongresszusi Központ
 2001. május 19., szombat 19 óra
Sztárvendég: Al Jarreau

• **matáv** a szavakon túl

Az értékhez összhang kell

Ezért a Raiffeisen Private Banking ügyfelei elképzelésével és érdekeivel teljes összhangban, elhivatott szakértelemmel kezeli a rábízott értéket. És az értő kezekben a sokoldalú, rugalmas befektetési eszközök révén kibontakoznak a vagyonban rejlő lehetőségek: az érték hosszú távon is érték marad, mely folyamatosan gyarapodik. A Raiffeisen Private Banking-nél saját bankárával, személyes tanácsadójával egyeztetve alakíthatja portfólióját, s folyamatosan nyomon követheti pénzügyeit.

Központi fiók:
1054 Budapest, Akadémia u. 6.
Telefon: (1) 484-4184

**Raiffeisen
BANK**

Private Banking

VILÁGGAZDASÁG

ÜZLETI NAPILAP ♦ MEGJELENIK ÖTSZÖR EGY HÉTEN

Zöld út a pénzhez.

MEXICO 17.00 NEW YORK 18.00 SANTIAGO 19.00 RIO DE JANEIRO 20.00 AMMASSIVIK 21.00 AZORI-SZK. 22.00 LONDON 23.00 BUDAPEST 24.00/00.00 CAPE TOWN 01.00 MUQDISHO 02.00 MASZKAT 03.00 ISLAM 04.

AZ 1969-BEN ALAPÍTOTT VILÁGGAZDASÁG az üzleti, gazdasági élet egyik legfontosabb hírforrása. A Zöld Újság Rt. kiadásában hétfőtől péntekig megjelenő napilap a hazai és külföldi gazdasági hírek, elemzések, kommentárok mellett naponta több oldalon közöl pénzügyi, árupiaci és tőzsdei információkat, magyar és külföldi vállalatokról szóló híreket.

A LAP RENDSZERES heti és havi, valamint eseményekhez kapcsolódó tematikus MELLÉKLETEKKEL bővítve, 18 000–20 000 közötti példányban jelenik meg. Az országos terjesztésű napilap átlagosan 24 oldalon, B/3-as formátumban jut el az olvasókhoz.

Megújult formában, többlétszolgáltatásokkal bővített honlapunkon a főlapban és a mellékletekben közölt szerkesztőségi anyagok folyamatosan elérhetők.

Címünk: www.vilaggazdasag.hu

**Kiadó:
Zöld Újság Rt.**

**1016 Budapest,
Naphegy tér 8.**

**Telefon: 375-6722/2007
Fax: 375-4191**

Előfizethető:

- a Kiadónál:
telefon: 375-6722/2047
- Budapesten az LHI
ügyfélszolgálati irodáinál
és a kézbesítőknél
- Vidéken a területileg illetékes
helyi Postahivatalokban és a kézbesítőknél

ZENÉS SZÍNHÁZ

VERDI-CENTENÁRIUM	7
KOVALIK BALÁZS A KÉKSZAKÁLLÚ FELÚJÍTÁSÁRÓL	8
OPERABEMUTATÓK NYUGAT-EURÓPÁBAN	9
KERÉNYI MIKLÓS GÁBOR — ÚJ DIREKTOR AZ OPERETSZÍNHÁZ ÉLÉN	10
KESSELYÁK GERGELY ÉS A BARTÓK PLUSZ VERDI	11
KRITIKA	12

EURÓPAI ZENEFŐVÁROSOK — LONDON	14
---------------------------------------	----

CÍMLAPSZTORI : ROST ANDREA	16
-----------------------------------	----

BUDAPESTI TAVASZI FESZTIVÁL 2001

MSZTYISZLAV ROSZTROPOVICS	21
ELIAHU INBAL, RADU LUPU	22
EÖTVÖS PÉTER	23
KURTÁG GYÖRGY	24
JAZZKONCERTEK A BUDAPESTI TAVASZI FESZTIVÁLON	25

GRAMOFON-GALÉRIA : PEGE ALADÁR	26
---------------------------------------	----

KRITIKA – KLASSZIKUS

	31
	32
	34

MESTEREK ÉS TANÍTVÁNYOK:

FALVAI SÁNDOR ÉS HLAVACSEK TIHAMÉR	40
------------------------------------	----

KRITIKA – CROSSOVER, VILÁGZENE

	42
	43
	44

KRITIKA – JAZZ

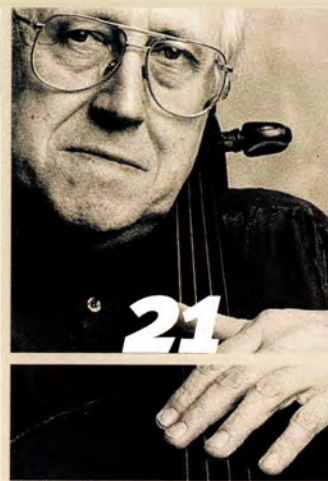
	49
	50
	51

ZENE AZ INTERNETEN	54
---------------------------	----

VERSENYGYŐZTESEK: KELEMEN BARNABÁS	58
---	----

TAVASZI KONCERTAJÁNLÓ	59
------------------------------	----

AZ ÉV JAZZLEMEZE 2000	65
------------------------------	----

21

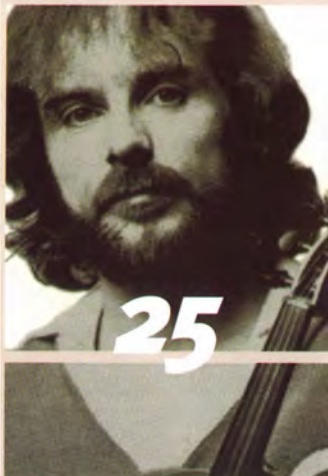
16

24

26

25

22

25

59

HUSZONÖT VERDI-MŰVEL A VILÁG KÖRÜL

Érdekes utazást tehetne az az operarajongó, aki az itáliai mester műveit akarná nap mint nap látni és hallgatni ebben az esztendőben, legyen az előadás bárhol a világon. Rigától Sidneyig és Athéntól Washingtonig negyedszáz operáját és persze a Requiemet élvezhetné különféle felfogásban, sztárénekessel és sztárkarmesterekkel. Ha a valóságban nem is, képzeletben szervezhetünk ilyen utazást, és áttekinthetjük, hogyan ünnepli a világ száz éve elhunyt, legnagyobb operakomponistáját.

Radames szólamán, vagyis az Aida tenor főszerepén például az athéni Megaronban májusban José Cura és Kristjan Johansson négy estén át osztozik – Johansson a tavalyi, budapesti Verdifestivál is vendégül látta. Barcelonában sorozatban adják a darabot az újjáépített Gran Teatre del Liceóban. Amnerist Dolora Zajick énekl, vezényel Bertrand de Billy – mindketten a New York-i Metropolitan gyakori vendégei. Zajick alakítja az egyiptomi királylányt azon a Deutsche Grammophon-felvételen is, amely már DVD-n is kapható nálunk, s amely szintén a Metben készült. Ezt az előadást James Levine vezényli. A berlini Deutsche Oper áprilisi Aidájának érdekessége, hogy Tokody Ilona énekl a címszerepet, vezényel Stefan Soltesz, Marco Armiliato, Giuseppe Sinopoli, illetve Lawrence Foster – utóbbit a pesti közönség a Budapesti Fesztiválenek januári koncertjéről ismerheti. Parádés az előadók listája a Bayerische Staatsoperben: Maria Guleghina, Kristjan Johansson, Giuseppe Giacomini, Kurt Rydl, Franz Grundheber és Zubin Mehta. A Met előadásának színlapja erre is rákontráz: Deborah Voigt, Olga Borodina, Luciano Pavarotti, Roberto Scandiuzzi és James Levine. Nem marad el a zenei tiszteletadásban Bécs sem, hiszen januárban nem kevesebb mint tíz Verdi-mű szerepelt a Staatsoper műsorán: a sorozat a Stiffelióval kezdődött, de játszották még az Álarcosbált, az Ernánit, a Jeruzsálemet, a Macbethet, a Trubadúrt, A szicíliai vecsernyét, a Rigolettót, amelynek női főszerepére Rost Andreát hívták meg. A széria az Otellóval zárult, a címszerepet José Cura énekelte.

Cura a színlapok szerint az egyetlen elképzelhető Otelló Európában Bécsből Nizzzáig. Áprilisban és májusban összesen hat estén

énekl a mórt a londoni Királyi Operában is. A Covent Garden zenekarát Daniele Gatti dirigálja. Jágó szerepében Alexandru Agache hallható. Desdemona az átütő egyéniségű és rokonszenves Amanda Roocroft lesz, akit sajnos a magyar közönség legfeljebb hírből ismer, kevesen esetleg képernyőről. Cura szeptemberben a pekingi operaházban fogja énekelni a Trubadúr címszerepét, Azucenaként Budai Livia lesz a partnere.

A centenárium apropója egyben sóha vissza nem térő alkalom a Verdi-ritkaságok műsorra tűzéséhez is. A kalózt például Athénban játsszák, itt a három szoprán – 1997-ben léptek fel Budapesten – egyike, Kallen Esperian énekl a női főszerepet. A két Foscari Rómában lesz hallható, az idősebb Foscari szólamában Renato Brusonnal. (A mű már Budapesten is megszólalt a Nemzeti Filharmonikusok Verdi-sorozatában.) Az Attilát a chicagói Lyric Operában, Zürichben és a frankfurti Alte Operben adják elő. A pünkösdi királyság a milánói Scala színpadán csendül fel, az első ifjúkori zsenge, az Oberto a Sarasota Opera újdonsága, A haramiák pedig a palermói Teatro Massimóé. Persze a kuriózumok mellett az örökzöldek számíthatnak elsöprő érdeklődésre világszerte, ezért ezeket tucatnyi különféle rendezésben láthatná képzeletbeli, világutazó operarajongónk. Az Álarcosbált például játsszák Atlantában, Barcelonában, Hamburgban, Magdeburgban, Szentpéterváron, Wiesbadenben. Milánóban új rendezésben mutatják be a művet: a Scala produk-

cióját a játékfilmjeivel méltán világhírnevet szerzett rendező, Liliana Cavani állítja színpadra, vezényel természetesen Riccardo Muti, Améliát Maria Guleghina alakítja. A Metropolitanben Plácido Domingo dirigálja az előadásokat.

Idén egy tucatnyi helyen tűzték műsorra a Don Carlost is. Ezek közül kiemelkedik a brünni Janáček Opera, amelynek az előadásait Oliver Dohnányi vezényli. A nápolyi Teatro di San Carlo felújításában Leo Nucci, José van Dam és Elena Montí mellett Komlósi Ildikó is fellép.

Verdi utolsó operája, a Falstaff előadására az idén tizenöt együttes vállalkozik. A Royal Operában Paolo Gavanelli, illetve Simon Keenlyside személyesíti meg a borissza lovagot. Az előadást Graham Vick rendezte. Természetesen a Scala is játssza a Falstaffot Ezio Frigerio festői színpadképben. A müncheni Bayerische Staatsoperben Bryn Terfel Zubin Mehta vezényletével énekl a címszerepet, a párizsi Théâtre du Châtelet produkcióját John Eliot Gardiner, a zürichit Nello Santi dirigálja.

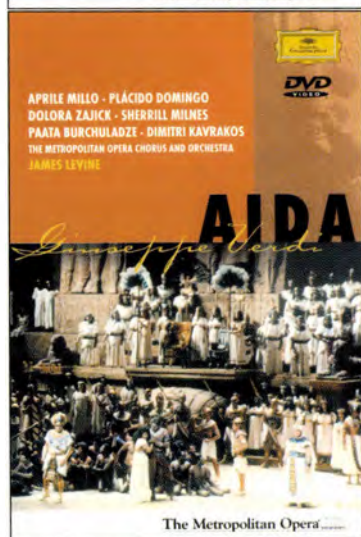
Az operák „vetélkedésében” fej fej mellett áll a Traviata és a Rigolettó. A Trubadúr csupán harmadik helyezett, bár az élő produkciók mellett bizonyára népszerű lesz a Deutsche Grammophon DVD-je, ez is a Metropolitan produkciója, Marton Éva énekl Leonórát, Pavarotti Manricót és Sherill Milnes Luna grófot.

A szédítő sebességű képzeletbeli utazás után nemes kikapcsolódást nyújthat egy virtuális élmény is: a www.villaVerdi.org internetcímen a maestro Parma melletti házába, nappalijába és felesége, Giuseppina Streponi lakosztályába nyerhetünk bepillantást a számítógép képernyőjén keresztül. Megrendítő látni a bíbor bársonnyal borított térdeplőt, a metronómot, az ágyak függönyét, a patinás tárgyakat, amelyek kettejük közös életét vették körül. Emelheti egy épp megtekintett Verdi-előadás friss élményét.

Albert Mária

The Metropolitan Opera

The Metropolitan Opera

(Fotó: Gramofon)

Kovalik a müncheni Színházi és Zeneművészeti Akadémián Bartók operájával diplomázott, és nem örül, ha azt feltételezzük, hogy abban a közegben kevesebb kockázata lehetett a dolognak. Mint mondja, épp az volt kérdéses, hogy elfogadja-e az a közönség a számára már neoromantikusként számító darabot, hiszen a müncheni főiskola növendékei általában kortárs művel diplomáznak. Találtak megoldást, diplomájára készülő komponista kollégája Ghelderode Escorial című darabját akarta megzenésíteni, a librettó megírását Kovalikra bízta. A flamand expresszionista író darabja is kétszereplős, és több, a Kékszakállúval rokon kérdést tesz fel. Az Escorial hangzott el először, szinte előjátékként, majd szünet után a Bartók-mű. Diplomamunkája a két alkotás összehasonlító elemzése lehetett.

– Segíti-e az akkor szerzett tudás a mostani munkájában? – kérdezem. – Segít, bár e darab megismerési folyamata lezárhatatlan. Vannak operák, amelyeknél egy idő után kissé unalmassá válik a próbafolyamat, az ember egy bizonyos fázisban úgy érzi, hogy elkészült. A Kékszakállú nem ilyen – állítja Kovalik. – Nem vettem elő az akkori rendező példányomat – mondja. – Egy évvel ezelőtt, amikor kiderült, hogy enyém lesz a feladat, ismét elkezdtem tanulni, elemezni a Kékszakállút. Egészen új dolgokat vettem észre: szüneteket, dinamikai jelzéseket, hangsúlyokat, amelyek fölött talán elsiklottam, vagy az észlelésükre nem voltam elég érett.

Hogy bizonyos zenei szövegek hová tartoznak, hogy melyik Judit és melyik a Kékszakállúé, ez részben döntés kérdése, de vannak dramaturgiai törvényszerűségek, és ezek elemeit próbálom újrendszerezni. Bejártam a zongorás próbákra is, és figyeltem, hogyan énekelnek a szereplők, ez is hozzáadódik az elképzeléseimhez.

– Vagyis a két szereposztás kétféle előadás is jelent?

– Van és lesz különbség, nem is engedem, hogy együtt dolgozzanak, vagy a két szereposztás a próbák alatt keveredjen. A szereplők kiválasztásánál az egyik szempont az volt, hogy eltérő személyiségű művészek legyenek, a másik, hogy „érintetlenek”, akik a darabot még nem énekeltek. Azt remélem, hogy velük valóban újra lehet fogalmazni a művet, méghozzá egészen újra és nem valamihez, például az előző előadásokhoz képest. Úgy látom, hogy Magyarországon a Kékszakállú herceg vára kultuszopera, olyan, mint a Ring Németországban: szinte kötelező tízévente egy nagy színházban újra megrendezni. Az utóbbi évtizedben legalább háromféle koncepcióban lehetett látni, az egyik adta a kulcsot a másiknak, bizonyos elemek mindig átemelődtek a korábbi előadásokból. Nyilván főként azért, mert a szereplők ugyanazok voltak, s nem tehettek róla, de nagyjából ugyanazt a gondolatíságot vitték tovább. Nem megszakítani szeretném a hagyományokat, hanem új impulzust adni, ha kérik, ha elfogadják.

KOVALIK BALÁZS

A KÉKSZAKÁLLÚ HERCEG VÁRA FELÚJÍTÁSÁRÓL

Új – párhuzamos – szereposztásban tűzi műsorára Bartók A kékszakállú herceg vára című operáját március 31-től, illetve április 1-jétől a Magyar Állami Operaház. A premier rangú felújítás a Budapesti Tavasz Fesztivál egyik fontos eseménye. Kovalik Balázs viszi színre a darabot, Juditot Kovács Annamária, illetve Meláth Andrea, a Kékszakállút Rácz István, illetve Fried Péter énekl, vezényel: Kovács János és Oberfrank Péter. Eddig szokványos, majdnem szabályszerű a közlés, a helyzet azonban nem ilyen egyszerű.

– Bartók operájáról sokan vélekednek úgy, hogy két jó énekest és egy jó zenekart kell pódiumra állítani, s nem érdemes a színrevitelrel bajlódni.

– Így is van – nyugtat meg Kovalik, aki számítva a következő kérdésre, miszerint, ha ez a véleménye, miért nem adta vissza a feladatot, azzal folytatja, hogy az operát nem színpadra teszi, hanem egy térbe. Mégpedig olyan térbe, amelyet nem kulisszák határolnak, ami nem díszletvilág. – Ebben a darab elkezdhet működni. Szó volt róla, hogy a szegedi Dóm téren, illetve a diósgyőri várban rendezem meg, s mindkettőre nemet mondtam, mert minden építészeti értéke és szépsége ellenére mindkét helyszín kulisszaként hatott volna. Én szeretném Bartók művét egészen lecsupaszítani, eltüntetni a várat, virágokat, ajtókat, sziklát és a többi. Egy tizenkét méteres páston mozognak a szereplők, csupán egy tükör van a színen konkrét tárgyként, az is talán csak a darab elején és a végén. A pást mögött a színpadon ül a zenekar, ami nemcsak akusztikailag lényeges, hanem mert a történet a zenében játszódik le. Itt nem az a fontos, hogy ki melyik karikáról veszi

le a kulcsot, így tehát közeledünk az oratorikus megoldáshoz. Persze szeretném elérni, hogy a két szereplő között drámai feszültség alakuljon ki, és hogy a kapcsolat tragikus változása követhető is legyen. Arra törekszem, hogy miközben elemezzük a darabot, menjünk le a szennyes lepedők szintjére, de ne jelenítsük meg, csak tudásunk legyen róla. Gyönyörűek azok a sorok, hogy „nedves falát fölszárítom, hideg követ melegítem...”

– Csakhogy zene nélkül e sorok ma túl patetikusak. Elhangzik-e a prologus, amely ha túldeklamálják, elég anakronisztikusan hat?

– Elhangzik – válaszolja a rendező –, hogy ki mondja, az legyen meglepetés. A Kékszakállú szövege olyan időben keletkezett, amikor nagyon konkrét társadalomfilozófiai elképzeléseket vallottak a népművészet

ÖRJÖNGŐ ROLAND AZ ÜNNEPRE

Idén tízéves a Budapesti Kamaraopera, amely alapításakor a Budapesti Kamaraszínház tagozataként működött, majd később önálló sodott, 1998 óta pedig alapítványként funkcionál. A kamaraoperának mindössze egy tágas próbaterme van, állandó játszóhelye és társulata nincs. A szereplőket egy-egy produkcióra hívják, persze néhányukat rendszeresen felkéri, például Vashegyi György karmestert és zenekarát, az Orfeót, a Tomkins Énekegyüttest és Dobra Jánost, de náluk szerzett színpadi gyakorlatot Cserekyei Andrea, Gonzalez Mónika és Meláth Andrea is. Nemcsak hazai művészeket, hanem egy-egy külföldi muzsikust is szerződtek. Így Gluck Orfeuszának címszerepét a világkarrierje küszöbén álló Derek Lee Ragin szólaltatta meg, épp az induláskor. Azóta a historikus előadásmód és a kortárs zene számos kitűnősége dolgozott a Moldován Domokos vezette kamaraooperánál, például Catherine Macintosh vagy Eötvös Péter – hogy csak a legnagyobbakat említsük –, valamint öt- és magyarországi bemutatók fűződnek hozzájuk. Magyarországi bemutató Händel Orlandójának premierje is az idei Budapesti Tavasz Fesztiválon, a budai Várszínházban március 29-én. Az olasz barokk költő, Lodovico Ariosto eposzszövegére komponált opera előadására 2000 őszén előzetesen egy kurzust szerveztek a londoni Guildhall School of Music tanára, Philip Pickett vezetésével. Pickett a Shakespeare Globe Színház régizenei együttesének vezetője. A főszerepeket Gonzalez Mónika, Hamvasi Szilvia, Artur Stefanowicz, Daniel Lakey és Laborfalvi Soós Béla énekl.

és „a” művészet közötti kapcsolat megteremtéséről. A középkori templomokban például igen naivan ábrázolják az apokalipszist, a poklot és a bűnösöket üstben főzőcskésző ördögöket. Ma ezeket a képeket mosolyogva nézzük, de amikor festették őket, horrorisztikus erővel hatottak az emberekre. Nagyjából ez vonatkozik Balázs Béla szövegére is: amikor megírta, biztosan hihetetlen emóciókat keltett. Bartókban is fölkavarta az érzéseket, ezeket lekotarta, és az opera most is érvényes. A harmincadik évéhez közeledő férfi az emberek világában és a természet törvényeiben felfedezte azt a lehetetlenséget, amelyet úgy tudnék megfogalmazni: az ember tragédiája az, hogy a szeretetével és a szerelmével ölni képes. És ez elképesztő dolog, mert ha valaki elég szenzibilis, akkor nem érezhet mást, mint hihetetlen világfájdalmat. Mert ez azt jelenti, hogy nem szabad szeretnem és szerelmesnek lennem, mert azzal pusztíthatok. Ennél tragikusabb nincs.

A. M.

EL NIÑO PÁRIZSBAN

Fotó: promóció

Párizsban, a Châtelet Színházban tartották John Adams új műve, az El Niño világpremierjét. A komponistát előző operája, a Nixon Kínában tette híressé. A produkciót Peter Sellars rendezte, aki kétségkívül korunk egyik legmerészebb színházi egyénisége, ám az előadás dirigense, Kent Nagano sem idegenkedik a szokatlan színpadi megoldásoktól. Bizonyítja ezt Eötvös Három nővérenek lyoni ősbemutatója, amelyet szintén ő vezényelt. Adams művének főszerepében az amerikai szoprán díva, Dawn Upshaw volt hallható (képünkön). A párizsi operaszezon további része is igen érdekesen alakul: Az Opéra Comique-ban egy másik híres rendező, Jérôme Savary Offenbach La Périhole-ját vitte színre. Az Opéra Bastille Donizetti Lammermoori

Luciáját tartja műsoron, új produkciójuk Offenbach riválisának műve, A denevér Johan Strauss-tól, méghozzá németül. Az Opéra Garnier Mozart Varázsfuvoláját kínálja friss rendezésben, a francia szoprán sztár, Natalie Dessay közreműködésével. A Théâtre des Champs-Élysées Richard Strauss utolsó operájának, a Capricciónak koncertszerű előadásával járult hozzá az évad különlegességeihez. A Budapesten is múltán nagy sikert aratott Felicity Lott lépett Grófnőként a pódiumra, az Orchestre National de France-t Pinchas Steinberg vezényelte.

ARABELLA MÜNCHENBEN

A bajor fővárosban, amelyhez életének és munkájának jelentős része kapcsolódott, Richard Strauss Arabelláját mutatják be az Operaházban március 12-én. A színház műsorpolitikája igen átgondolt, műsoron tartják Strauss Elektráját is, hogy a néző ne csupán egy alkotói korszakkal ismerkedhessen meg. Érdekes Csajkovszkij és Janáček műveinek csoportosítása is: a május 21-i Pikk Dáma-premier mellett a Kátya Kabanova látható májusban: szláv indulatok és – mint utolsó lehetőség – az öngyilkosság kapcsolja össze Csajkovszkij tragikus hőst, Hermant és a cseh szerző, Janáček áldozatnak rendelt Kátyáját. A repertoáron szerepel még a Don Giovanni, a Figaro házassága és a Don Pasquale is, húsvét előtt, április 8-án Wagner műve, a Parsifal hangzik el a Bayerische Staatsoperban. Április 6. és 21. között egyébként a táncosoké a színház, a balettfesztivál Manen-koreográfiákkal indul, és a változatos műsor kortárs és klasszikus darabokkal folytatódik.

[MÁR ÖT ÉVE!]

**Ünnepeljen velünk
és műsorainkkal együtt tavasszal is!**

KLASSZIKUS, JAZZ, TÁNC,
VILÁGZENE

a komolyabb muzzika kedvelőinek

... már 6.000.000 háztartásban Európa szerte

KERESSE A CSATORNÁT KÁBELTÉVÉ SZOLGÁLTATÓJÁNÁL!

KERÉNYI MIKLÓS GÁBOR
AZ OPERETT SZÍNHÁZ ÚJ IGAZGATÓJA

Ma még hontalanok a Fővárosi Operettszínház művészei, s valljuk be, a közönség is az, mert aki a Nagymező utcai bársonyszőlyéket koptatta, nehezen barátkozik meg bármilyen más, bármilyen szíves vendéglátóval. Március végétől összevont szemöldökű mérnökök és technikusok járnak be a házat – kezdődik a műszaki átadás, s ha minden jól megy, a nyáron beköltözhetnek a régi és az új „lakók”. Az új igazgató, Kerényi Miklós Gábor is figyeli a műszaki szemlét. Kerényi négy esztendőre nyerte el a direktori kinevezést.

Kerényi Miklós Gábor: – Európai színvonalú zenés színházat szeretnénk itt csinálni. A Nagymező utcából sétálóutca lesz, a korzón csak halk trolibuszok suhannak majd, az épületet gyönyörűen felújítva kapja vissza az operett. Lehetőség nyílik a társulat minőségi megújítására is.

Gramofon: – Szép, bár meglehetősen átfogó terv. Lesz-e elég pénze a kivitelezésre?

K. M. G.: – A színház költségvetése, az önkormányzati forrás, illetve az állami támogatás adottság, s ennek alapján nem áll módomban azt mondani, hogy holnaptól jelentősen fölemeljük a béreket, és fantasztikus lehetőségek ellenében fantasztikus munkát követelünk. A javadalmazás méltatlanul alacsony, de egyik művészeti együttes sem áll fényesen, ha a menedzserfizetéseket vesszük viszonyítási alapul. Mindent elkövetünk, hogy a helyzet gyökeresen megváltozzon. A bevételüket komoly mértékben emelni akarjuk, egyrészt a külföldi turnékból, másrészt hisszük, hogy a hazai érdeklődés is számottevően növelhető, illetve, hogy a külföldi publikum idehozható. Ennél sokkal többet ígérni nem tudok.

G: – Hogyan építhet a turnékra, hiszen épp az idén szakad meg a legalább évtizedes vendégjáték-széria Münchenben, a Deutsches Theaterben?

K. M. G.: – Ez igaz. A német producer az 1999-es Cigánybáró-előadást gyenge színvonalúnak ítélte. Mivel két évre szerződött, a 2000-es meghívást már nem mondhatta le, egy korábbi Vámos László-rendezést kért vissza, ám 2001-re más együttest hívtot meg. Ami talán nem is nagy tragédia, hiszen itt van az új színház, előbb ezt kell „belaknunk”. Vissza akarunk kerülni a Deutsches Theater színpadára, Párizsba, Hamburgba, New Yorkba. Jövőre és az utána következő évadban biztosan utazunk Japánba, és egy németországi musicalkörútról is szó lehet.

G: – Említette, hogy a társulat megújul.

Mit tehet azokért, akiket anno a Rocksínházból vezényeltek ide, és akik Szinetár Miklós távoztával patrónus és érdemi feladat nélkül maradtak?

K. M. G.: – Sajnos ez egy nagyon nehéz pálya. Az idő pedig telik, és alig lehet jóvátételt, kárpótlást nyújtani. A műfaj rangját és létjogosultságát feltétlenül visszaadom. Céлом, hogy izgalmas produkciók szülessenek – élő zenével. Mindazokat, akik a Rocksínházzal kapcsolatban voltak, és kaphatnak olyan szerepeket, amelyek jelen művészi habitusukhoz illenek, azokat operettre

A FŐVÁROSI OPERETT SZÍNHÁZ 2001–2002-ES ÉVADJÁNAK MŰSORTERVE

REPERTOÁRUNK MAJNA

A muzsika hangja (rendezte: Vámos László)
A cirkuszhercegnő (rendezte: Vámos László)
A vig özvegy (rendezte: Szinetár Miklós)

TERVEZETT BEMUTATÁSOK

Nyitó gálaest

Kálmán Imre: Marica grófnő
**Fényes Szabolcs: A kutya,
akit Bozzi úrnak hívtak**
Kálmán Imre: A cigányprímás

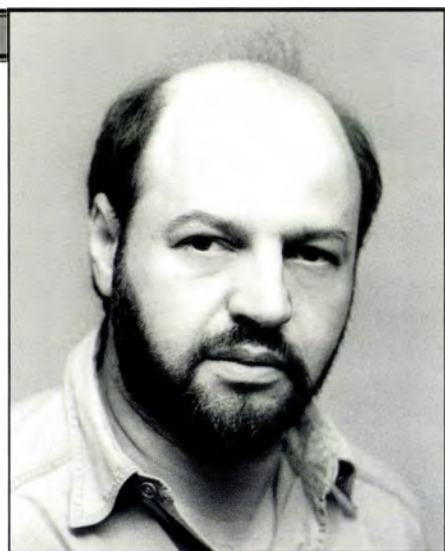
TERVEZÉS ALATT

Lévay Szilveszter: Mozart
Freed-Brown: Ének az esőben
Coleman: Sweet Charity
Loewe: My Fair Lady
Webber: Evita
Wildhorn: Jekyll és Hyde

és musicalra is hívní fogjuk. Ide tartozik például Sasvári Sándor, Földes Tamás, Sáfár Mónika, Szolnoki Tibor és mások. Azonban azt is tudomásul kell venni, hogy közben felnőtt egy nagyon erős nemzedék: Szabó P. Szilveszter, Szinetár Dóra, Janza Kata, Bereczki Zoltán, Dolhai Attila, Nyári Zoltán. Szeretnénk egy olyan friss ensemble-t felállítani, amelynek a tagjai egyaránt jól énekelnek, táncolnak és játszanak. Hamarosan szeretnénk egy évre előre programot hirdetni, hiszen a turista csak akkor jön, ha pontosan tudja, hogy május 5-én, szeptember 9-én mit láthat.

G: – Többféle kísérletet tettek, az egyik a nyári nyitva tartás volt, a másik a vígoperák előadása.

K. M. G.: – A kor szerintem alkalmatlan efféle kísérletre: a Lili bárónő közönsége nem maradna itt egy vígopera-előadáson, a Bajazzóké be sem jönne rá. A társadalmi helyzet viszont alkalmas arra, hogy az operett megbecsültségét visszazserezzük. A léghő ugyanis kedvez az Álom, álom, édes álom, álomkép típusú számoknak: az emberek sikerre, gazdagságra, csillogásra vágyanak. A közönségnek szüksége van a könnyed szórakozásra. Az operett érdekes mese, csak nem szabad porosan játszani. Ahogy az Operában

(Fotó: Papp Dicső)

nyáron opera- és balettfesztivál van, úgy indokolt, hogy mi meg a könnyebb zenés színházi műfajokból adjunk gazdag kínálatot, előbb vidéki színházak, aztán külföldi együttesek részvételével. A kooperáció híve vagyok. Miért ne lehetne előbb Pécsset valamilyen produkció premierje, nálunk meg a következő szezonban?

G: – Talán azért, mert sok az ellendrukker.

Ezt a kérdést azzal szokták elhárítani, hogy x színház díszlete használhatatlan y színház színpadán...

K. M. G.: – Eleven cáfolat vagyok! Az Elisabethet a szegedi Dóm tér hatalmas színpadán mutattuk be, majd Isten tudja hány százszor ment itt, az Operettszínház ferde falú színpadán, és tavaly ötven sikeres előadás ment le Miskolcon, azonos koncepcióban, ugyanazzal a díszlet- és jelmezparkkal. Persze adaptálható színpadképet kell terveztetni. Jelenleg három további színházzal tárgyalunk az Elisabethről, bevallom, nagyon szeretném, ha Győrbe kerülné, mert ugyan Miskolcra is elzarándokoltak az osztrák nézők autóbusszokkal, de valószínűleg a Rába-partra még többen átkocsikáznának.

G: – Komoly szakmai veszteség, hogy a koncepció, amelyet az „ötök bandája”, azaz Kerényi Miklós Gábor, Maklár László, Miklós Tibor, Oberfrank Géza és Venczel Sándor formált tervvé, nem jött létre. Az Opera önállóan működött volna, de kooperálva az Erkel Színházzal és az Operettszínházzal, illetve az akkor még létező, épület nélküli Rocksínházzal. Az Operettet kiszemelték az Opera kamaraszínházának... Nem fél?

K. M. G.: – Most azért pályáztam meg az igazgatói posztot, mert úgy éreztem, itt a lehetőség egy többarcú és világszínvonalú zenés színház megteremtésére. A váltás azonban egyik napról a másikra sem okozna számomra gondot. Barokk operát, musicalt, bécsi klasszikus operettet, kortárs operát is rendeztem. Jövőre két bemutató értékű felújításom lesz az Operában. Offenbach Hoffmann meséi és Verdi Don Carlosa kerül vissza a repertoárra, friss díszletelemekkel, kosztümökkel és valamelyest átdolgozott koncepcióval. Ezzel is jelzem, attól, hogy az Operettszínház igazgatója lettem, nem szakadok el az Operától.

Albert Mária

ÁLOM A SZÍNHÁZRÓL

BESZÉLGETÉS KESSELYÁK GERGELLYEL,
A MISKOLCI NEMZETI SZÍNHÁZ ZENEIGAZGATÓJÁVAL

Az utóbbi tíz évben felnőtt egy erős karmesternemzedék a pesti Zeneakadémián. Tagjai egyre több, egyre jelentősebb feladatot kapnak a magyar zeneéletben. Most Kesselyák Gergely pályaképét vázoljuk fel.

Gramofon: – Ki volt muzsikusa a családjában?

Kesselyák Gergely: – Senki, de a zene szeretete meghatározó volt nálunk. Édesapám matematikus-fizikus, mérnökként dolgozik. Édesanyám gyógytornatanár, kosárlabdázott, aztán megszült minket: engem öt testvér követett. Vasárnaponként családi program volt a lemezjátszót hallgatni. Az is meghatározó élményünk, hogy a szüleink ünneplőbe öltözve indulnak valami szép felé – operabérletük volt. Négyéves koromban láttam az Erkel Színházban a János vitézt, később A sevillai borbélyt. Elmesélték nekem, hogy van még egy szebb operaház is, azt most felújítják, de majd négy év múlva mehetek oda is. Négy év egy kisgyerek életében beláthatatlan idő, maga az örökkévalóság, ez misztifikálta számomra az operát. A zene, a színház csodája máig megmaradt bennem.

BARTÓK PLUSZ VERDI

Első ízben rendeznek nemzetközi operafesztivált a Miskolci Nemzeti Színház öt játszóhelyén. A június 15-től 23-ig tartó sorozat a kezdet, az évről évre bővülő Bartók plusz... programok aktualitását mindig az adott év érdekessége szerint határozza meg. Idén természetes volt, hogy Bartók Béla mellé Giuseppe Verdit állították. Bartók mellett a továbbiakban a fesztivál programjára kerülhetnek a verizmus képviselői avagy a belcanto-komponisták művei. A fesztivál szervezői – Hegyi Árpád Jutocsa (igazgató-főrendező) Kesselyák Gergely (karmester-zeneigazgató) és Müller Péter Sziámi – bíznak abban, hogy néhány év múlva felzárkózhatnak a rangos európai fesztiválokhoz. A nyitó hangversenyen Bartók-művek szólnak meg és valószínű, hogy elhangzik egy Verdi-nyitány is. A Rigoletto és a Traviata a miskolciak, a házigazda együttes produkciójában kerül színre. A Trubadúrt a kijevei opera, az Otellót a triesti, az Aidát pedig a prágai opera játssza el. Kolozsvárról a Simon Boccanegra-előadást hívták meg. A budapesti Opera Bartók művét, A kékszakállú herceg várát adja elő. Az opera mellett kétféle Csodálatos Mandarin-produkció is látható, az egyik a Szegedi Kortárs Balett verziója, a másik a Houston Ballet-é. A nagyszabású zárókoncerten természetesen Verdi-dallamok szólnak meg fiatal, de már elismert szólóisták tolmácsolásában, lesz olyan, aki a New York-i Metropolitanból jön, lesz, aki Zürichből. Minthogy a szerződések most írják alá, a névsor nem teljes.

G: – Mikor kezdte a zenetanulást?

K. G.: – Tízéves koromban, egy iskolai csellón. Nagyon boldog voltam. Már az első év végén a Szent István Gimnázium Tücsök zenekarában játszottam, azután szólamvezetővé léptem elő. Kimondhatatlanul szerettem a zenekari muzsikálást, rengeteget gyakoroltam, hogy lépést tartsak a követelményekkel. A piaristákhoz jártam gimnáziumba, a második évben több zenekarban is játszottam, hajnalban keltem, tanultam, iskola, délben bekaptam valamit, egyik zenekar, cselló óra, másik zenekar, este tanulás, és a következő reggel ugyanez előlről... Amikor eldöntöttem, hogy jelentkezem a Zeneakadémiára, két és fél évig Avar Zsuzsa legendásan kemény szolfézs-előkészítő csoportjába jártam, és közben már zongoráztam. Megbeszéltük, hogy 1989-ben csak az érettségire koncentrálok, a következőben csak a felvételre. Az érettségi után iszonyúan nehéz év következett, napi tizenhárom óra intenzív munka, hét óra gyakorlás, hat óra elmélet, csak minden második vasárnap engedélyeztem magamnak egy szabad vasárnap délutánt.

G: – A szülei hogyan fogadták a pályaválasztását?

K. G.: – Feltettek, és szkeptikusak voltak. Azt mondták, sem szakmailag, sem kapcsolatokkal nem tudnak segíteni. Az egyik hajtóerő éppen ez volt, hogy megmutassam, ezt akarom, és menni fog. Lukács Ervin növendéke lettem, és nagy hálával és szeretettel gondolok rá. Óriási szerencsém volt, hogy akinek a kezébe került a sorsom, abban megbízhattam. Sok sikerélményem volt mellette, míg azután 1995-ben az Állami Hangverszenekarral diplomáztam. Már 1992-ben jelentkeztem a televízió karmesterversenyére, a mezőny legfiatalabbja voltam, a magyarok közül a legtöbb pontot kaptam, de csak a középdöntőt jutottam. A verseny után a Filharmónia műsorszerkesztője, Kovács Róbert megkeresett, és a Mesélő Muzsika sorozat ifjúsági hangversenyeinek vezénylésére ajánlott lehetőséget. Selmeczi György, akkor a Honvéd Szimfonikusok igazgatója, pedig egy koncertre kért fel – ez volt a próbakö. Ezután 1993-ban a Miskolci Nyári Fesztiválon rám bízta a víg özeveg betanítását és előadását. Fontos momentum ez is a pályámon, hiszen ott látta-hallotta a munkámat Hegyi Árpád Jutocsa, aki meghívott, hogy a szezonban életem első kőszínházi

(fotó: promóció)

produkcióját, a Marica grófnőt vezényeljem. Májusban a Traviatát dirigáltam Miskolcon, egy nappal utána Kolozsváron a Rigolettót. Párhuzamosan próbáltam a két városban. Nyaranta Vásáry Tamás asszisztenseként dolgoztam a Cimbora zenekarnál, majd enyém lett a Picimbora együttes. Nagyon sajnálom, hogy ezek a műhelyek megszűntek, istenáldotta, tehetséges gyerekek voltak, azóta felnőttek, és ma már, hál' isten, a legjobb zenekarokban találkozom velük.

G: – A diplomakoncertjéről (1995) elismerő kritikák jelentek meg. A következő évben, 1996-ban a Magyar Televízió Nemzetközi Karmesterversenyén a harmadik helyen végzett, sokan innen számítják az indulását, pedig csaknem tíz éve van a pályán. Van mit összegeznie?

K. G.: – Azt hiszem, nem baj, ha időszakonként van egy-egy év, amikor nem továbblép az ember, hanem mérleget von. Megnézi, mit csinált, és merre induljon tovább. Miskolcon kezdtem, Kolozsvár következett, volt év, amikor Miskolcon és Szolnokon párhuzamosan dolgoztam, de felléptem Debrecenben, Szegeden, Veszprémben és Budapesten, az Operettszínházban is. Az Operában beálltam a Traviatába, a Don Pasqualéba és a Toscába. A Hamupipőke, a Pomádé király új ruhája és A szerelmi bájjal másodpremierjét vezényeltem. Minthogy pontos feljegyzéseket készítek, tudom, hogy volt olyan szezon, amelyben 17 egész estét betöltő előadást dirigáltam. Beláttam, hogy túl sokat vállaltam, ez a magas szám több várost, következésképp sok ezer kilométer autózást is jelentett. Tavaly sikerült kilencvennégyre csökkentenem előadásaim számát. Így más ambícióim is beteljesülhettek, februárban mutatta be az Erdődy Kamarazenekar a miskolci egyetemi bérletben Missa Allegra című művet, ez volt az első alkalom, hogy komponistaként hivatalosan is bemutatkoztam. A következő szezonról többször állok az Operettszínház zenekarának élén, és nagy várakozással tekintek a Kerényi Miklós Gáborral való együttműködés elé.

László Zsuzsa

HELYREIGAZÍTÁS

December-januári számunkban a magyar prózai és zenés színjátszás legendás alakjára, Neményi Liliére emlékeztünk. A cikkben sajnálatos tévedés következtében pontatlanul közöltük a művésznév édesanyjának nevét. Polgár Ilonka szintén színpadi művész volt, ám érdemei közé tartozik az is, hogy férjével, Neményi Lászlóval együtt egyengették lányuk útját a színpad felé – egészen gyerekkorától fogva. A sajtóhibáért olvasóinktól és a cikk szerzőjétől is elnézést kérünk.

DECCA-UNIVERSAL

Andrea Bocelli (Rodolfo)
 Barbara Frittoli (Mimi)
 Eva Mei (Musetta)
 Paolo Gavanelli (Marcello)
 Mario Luperi (Colline)
 Natale de Carolis (Schaunard)
 Izraeli Filharmonikus Zenekar
 Vezényel: Zubin Mehta

Éveken át tétováztam, minek nevezem e rokon-szenves fiatalembert. (Mielőtt megrónak érte, leszögezem: a toplisták szerint nem látta kárát zavaromnak...) Az operaénekes mostani megítélésük feledjük el a többségében kevés izléssel-logikával összerakott korábbi műsorokat, a szánozkodást vagy szurkoló szolidaritást célzó, olykor (vallási) áhitatot mímelő fellépéseit. Nem Bocelli világtalan voltával, jogászi vagy bárénékesi múltjából magyarázandó mai státusa. A könyvből vett önéletrajzi mozzanatok is mellőzhetőek, így a bálványul választott Franco Corelli énekleckéi és dicséretei vagy Pavarotti támogatása és hatása is. Személyes élmények viszont befolyásolnak. 1998 elején a RAI jövőtől láttam őt Rodolfo szerepében. Partneri gyöngéd figyelemmel kísérték-irányították korlátozott mozgását Cagliari kicsiny színpadán. Még abban az évben ott lehettem brémai koncertjén, majd tavaly tévén követtem a budapestit. Az üzleti megfontolásokat szintén tudomásul kell vennünk. A DECCA 1950 és 1998 között mindössze három Bohéméletet forgalmazott (a Bergonzi–Tebaldi–Serafin csapatét 1958 óta többször újrakidásban, Karajanét a Pavarotti–Freni párossal 1973 óta folyamatosan), most viszont egy év alatt két új produkciót dobott piacra!

Az ideit Bocelli Bohéméleteként hirdetik; gyermekora óta ez a kedvenc operája. Mégis értelmetlen volna kiemelni őt az előadás egészéből, amint az összevetés is elkerülhetetlen az

Alagna–Gheorghiu házaspárt felvonultató Chailly-kiadvánnyal. Az utóbbit tavaly a Magyar Hírlapban ajánlottam, elsősorban a Puccini eredeti szándékait visszaállító kotta megszólaltatásáért, továbbá mint az eddigi legrövidebb – százperces – lemez a mű történetében (már akinek ez ajánló érv...). A sztármindezen Zubin Mehta felfogása részben más, egészében (arányaiban) meg felemás. A kissé agresszív hangzású, de ellágyuló hangulatú tolmácsolás a jól megragadott első felvonás után visszaesik, a zene hol pedáns ritmusban menetel, hol nem odaillő súlyok terhe alatt vonzólik, széttörve a második finálét, majd a párizsi téli hajnal első akkordjától a záró négyesig a teljes harmadik felvonást és a negyedik gyönyörű férfiduettjét is. A dolgok a tragikus végnél fordulnak jobbra, ott az intenzitás kitölti a széles kereteket. Mehta játékeje az első felvonásban még csak 1'25"-cel, az opera befejezésekor már 13 perccel hosszabb a riválisénál!

Ritka öröm manapság, ha egy olasz műben olaszoké a szó. (Itt csak a zenekar és egy segéd-szereplő nem az.) Napjaink két keresett olasz szopránjának egyidejű jelenléte azonban megtévesztő, mert hangjuk és egyéniségük ellenkezik a figurák alapkarakterével. Frittoli színészi-leg helytáll, például igen szépen, meghatóan hal meg. De három és fél felvonásnyi előnyt nem adhat Gheorghiu-nak, aki mellesleg szintén nem a szende lelkek megtestesítője. Nem az

a bajom, hogy Frittoli „nagyhangú” (Tebaldi is az volt), de temperamentuma és gyakran érdes-ségig „verista” hangvétele és manírjai idegenek a törékeny Mimi szerepétől. Diszpozíciója, vokális állapota mindenesztül meggyőzőbb a későbbi, amszterdami Bajazzók-felvételen (lásd előző számunkban, 22. oldal). Itt az erősen lebegő, szétszaladó magas hangok is bántók. A klasszikusan csiszolt stílusú és szinte kislánys szopránnal bíró Eva Meivel kellett volna szótamot cserélnie, aki mint Musetta csak a haláljelenet imádkozó perceiben ragadja el szívünket. (Neményi Lili fura esete jut róla eszembe. Minden idők legpoetikusabb magyar Mimijétől egyetlen operaszóló maradt a Hungaroton archívumában: Musetta keringője... Mimi áriáját csak Berlinben rögzíthette: 1954-ben.) Mei férje, de Carolis és a kabátáriát éneklő Luperi kifogástalanok. Gavanelli budapesti sikere kapcsán nem értettük, miért csak egyetlen teljes felvételen kapott helyet az értékes orgánium középkorú tulajdonosa (Nabucco, Berlin, 1996). Most elfáraszt a sok indokolatlan forte, a megszakított frázisok sora; a jelentéktelen szavak, szótagok túlhangsúlyozása unalmat szül. A társalgási mondatokat, még a Mimi-vel való jelenetet is Amonasro modorában tálalja, miközben elrejtja a szenvedélyes festő nagy pillanatait: a Falstaff Fordjától kölcsönzött dallamot a második fináléban és a Musettáról ábrándozót a negyedik felvonás kettősében. Az új felvétel legfontosabb pozitívuma Bocelli alakítása. Akár magánemberi megnyilatkozásaiban, énekében is spontán, őszinte és lelkes idealista. A klasszikus zenét gyógyírként ajánlja az etnikai háborúktól sújtott, médiától kábult világ bajaira... Ennek megfelelően – és szemben Alagna Gamines bohémjével – Bocelli romantikus költő formáz. „Puccini muzsikája az érzelmeké” – idézi a kísérőfüzetben, hozzátéve: meg a könnyeké, a szenvedélyé. A szép olasz hangszínnek, az egyre szabadabb és magabiztosabb éneknek szívesen elhisszük Rodolfo érzelmét és könnyeit. Csak a szenvedély igazi hangjaival marad adós.

Uhrman György

RODOLPHE SZEREPÉRŐL

BERKES JÁNOS OPERAÉNEKES. A MAGYAR ÁLLAMI OPERAHÁZ MŰVÉSE

„Bár a költő szinte végig jelen van a darabban, ráadásul a szólam viszonylag magas, a híres I. felvonásbeli »Ché gelida...« ária a magas C-ig megy, majd utána még B is előfordul, ennek ellenére kifejezetten hálás szerep. Mondják is, ha annak idején Caruso nem az Aidában, hanem a Bohéméletben lépett volna föl Pesten, frenetikus sikert arathatott volna. A szerepet végig áthatja az erős érzelmi töltés. Már ahogy az opera indul – amikor tulajdonképpen még minden énekesnek meg kell szoknia a színpadot, és lényegében be kell énekelnie magát –, a költő háttal

áll, és nézi Párizst, hihetetlen élmény számomra, akárhányszor is éneklek. A már említett tenorária igazi sláger, ha az énekes jó hangú diszpozícióban adja elő, a mennybe mehet vele. Szerintem az előadáson arra kell vigyázni, nehogy túl sokat mozogjak közben. Ha leülök, felállok, körbejárok az ária előadása közben, »fellazulhat« a levegővétel, amelynek vége akár kellemetlen légszomj is lehet. A felvonást záró kettősben, Mimi és Rodolphe duettjében – bár egyesek megteszik – nem szép a partitúrában amúgy sem található magas C-t kiénekelni, hiszen

az egész jelenet annyira költői, végig annyira piano, hogy sem egy erősebben megfúj, sem egy falzotten megszólaltatott magas hang nem illik a jelenetbe, sokkal szebb, ha a tenor finoman aláénekel. Hasonlóan lehet finom a III. felvonás záróképe a pesti Operaház Nádasy Kálmán-féle, amúgy levédett rendezésében, az újabb szoprán-tenor kettős, amikor egymást átkarolva, egymásba fonódva szép lassan távolodunk, s tűnünk ki a képből, miközben hull a hó. A romantikus téli kép persze egyben már előre is vetíti a drámát...” **Lejegyezte: Lindner András**

MASSENET: MANON

A TRAVIATÁTÓL
A MANONIGROBERTO ALAGNA
ÉS ANGELA GHEORGHIU
KÖZÖS LÁNGJA

EMI CLASSICS

Angela Gheorghiu (*Manon*)
 Roberto Alagna (*Des Grieux lovag*)
 José van Dam (*Des Grieux gróf*)
 Earle Patriarco (*Lescaut*)
 Gilles Ragon (*Lescaut*)
 Nicolas Rivenq (*Brétiigny*)
 A brüsszeli La Monnaie kórusa
 és szimfonikus zenekara

Vezényel: Antonio Pappano

hangzik el. Annál hatásosabb a (zene fölé mondott-szavalt) melodramatikus részletek emelkedő-lejtő vonulata, a prózai párbeszédűtől az ariózus sorokig és visszafelé. A nagy szoprán- és tenoráriákat pedig minden valamire való énekes kihagyhatatlannak érzi koncert- és lemezműsoráról. Massenet-ügyben Brüsszel illetékessége felér Párizsával. A La Monnaie Színház nagyszerű együttese, élén a távozó Pappanóval (a Covent Garden fő-zeneigazgatója lesz) az utóbbi évtizedek egyik legszebb lemezét produkálta egy francia operáról. Tömegjelenet, zsánerkép vagy magányos szóló mind az ezerszínű életet festi; a hálás karakter szerepekben kiváló helyi és vendégművészek – például a nagy José van Dam vagy a fiatal, amerikai Patriarco – villognak. A két főszerep valóságos jutalomjáték, napjaink verhetetlen (nek mutatkozó házaspárosa él is e lehetőséggel. Manon kétségkívül Angela Gheorghiu eddigi legtükéletesebb művészi alkotása. Tökéletesen kiaknázza az „örök nő” megmintázásának számtalan lehetőségét, ugyanakkor egyszerű és utánozhatatlan. Ő nem utánoz senkit, de vetekszik legjobb elődeivel (Fanny Heldy és Germaine Féraldy a 20-as 30-as évekből; illetve Victoria de Los Angeles 1955-ből Pierre Monteux EMI-lemezén, amelyről a legméltóbb partner, Gedda, sajnos lemaradt). Alagna mind az első találkozás kamaszkori, döbbenetes élményét, mind a tragédiától szorongó férfi visszafojtott indulatait (például a St. Sulpice-jelenetben) és kitöréseit kitűnően oldja meg. Tenorja azonban az utóbbi egy-két esztendőben destabilizálódott. A megvastagodott hangszín már nem csillog francián, befelé fojtott magasságok és a bajt elfedni igyekvő „ráénekülés” nem jöt jósol. A számos megragadó pillanat ellenére ezt megsínyli a szólam; veszít varázsából, nemes szépségéből. De a Pappano-együttes összteljesítménye elbír ennyit.

Uhrman György

Vajon miért épp Massenet szorult háttérbe a Budapesti Operaház első 115 évének viszonylag széles francia repertoárjában? Puccini operáját már 1894-ben bemutatták nálunk, míg a tíz évvel idősebb, francia Manont csak 1905-ben. A kritika akkor is jelentéktelennek mondta; másfél év múlva inkább elővették a Pucciniét, s az eset 1923–25-ben megismétlődött. Negyedszáz Massenet-műnek csak egyötödét játszották a magyar fővárosban; a világszerte legnépszerűbb és a Werther mellett legkiválóbb Manont összesen nyolcvanszor, de a második világháborús évek óta egyszer sem! A neobarokk divat meg a különféle diktatúrák kultúrpolitikája nem szeretette szerzőnk különös hőseit. A felkavaró Werther magyarországi bemutatója közel egy évszázadot késett, a vitatható erkölcsű, ám megtérő hölgyek (a Herodiás Saloméja, Sapho, Kleopatra és Thais) már régesrég letűntek a játékrendről, mások fel sem kerülhettek. Némelyik elemző nőies vonásokat fedezett fel Massenet-ban (vö. Karinthy beismerő vallomásaival: „az anyám ugyanis nő volt”), mostanság bizonyára az önző és politikailag inkorrekt férfiszemléletet hánynak szemére. Bezzeg az angolok! Még a késő viktoriánus korszaktól örökölték előszeretettel e „pikáns” darabok iránt. Azt importálták a szomszédból, ami náluk hiányzott: a szonon, a romantikus dal és az igényes szalonmuzsika határvonalain már-már átlibbenő eleganciát, a „parfümös” harmóniákba öltöztetett dallamot. Sir Thomas Beecham az összes brandenburgit odaadta volna a Manonért...

Prévost abbé hősnőjét joggal illetik az „ellenállhatatlan” jelzővel. A librettisták felvizezhették kissé az eredeti történetet, amely a Régenység viszonyaiba ágyazva ábrázolja a szerelmesek szexuális megszállottságát, a zene érzékisége azonban a lényegről dalol a 160 percnél hosszabb, de változatosan és arányosan felépített operában. A műfaji megjelölés opéra comique, bár alig néhány prózai mondat

Roberto Alagna és Angela Gheorghiu karrierje két gyertyához hasonlítható, amelyek fényesebben világítanak, ha lángjaik összeérnek, mint külön-külön. Karrierjük kezdetét mindketten a Traviatának köszönhetik. A román származású művésznő hangját hallva Solti György ajánlott fel neki szerepet a Covent Gardenben 1994-ben, Alagnát pedig Riccardo Muti karolta fel és mutatta be a milánói Scala előadásában 1990-ben. Azóta a szicíliai szülőkől Franciaországban született Alagna minden létező állami és szakmai elismerést megszerzett, mégis saját bevallása szerint elemi erővel nehezedik rá a versenyfutás kényszere, a három tenor elképesztő világsikerének kihívása, és ez a stressz olykor rányomja bélyegét a művész színpadi és stúdióteljesítményére egyaránt.

A házaspár számára az EMI Classics kiadóval kötött exkluzív szerződések adták meg a lehetőséget, hogy közös felvételeket készítsenek. Az eddig megjelent számos CD népszerű duettek és eddig kevésbé ismert operafelvételeket egyaránt tartalmaz. 1997-ben készült el Puccini ritkán hallható operája, a La Rondine felvétele, amelyet világszerte a kritikusok ovációja követett: elnyerte többek között a tekintélyes angol zenekritikai lap, a Gramophone díját két kategóriában és a német zenekritikusok elismerését, a Deutsche Schallplattenkritik díját is. 1998-ban Gounod Rómeó és Júliájának címszerepeiben tündökölt a fiatal pár, a belőlük áradó szeretetteljes kisugárzás – és persze nem utolsósorban előadó-művészi hitelük – ekkor már a közönséget is teljesen elbűvölte. Ennek ékes bizonyítéka az eladási rekordokat döntő Verdi per Due című album Claudio Abbadóval és a Berli

Filharmonikusokkal. Jules Massenet-től nem a Manon az első opera, amelyet a házaspár együtt ad elő. 1999 második felében jelent meg a Werther, amelyen Thomas Hampson is közreműködik, a Londoni Szimfonikusokat ott

is Antonio Pappano vezényli. A munka bevalottan olyan élményt szerzett számukra, aminek hatására még ez év végén felvették a Manont, amely többek között a The Times című angol konzervatív napilap zenekritikusának rajongó elismerését vívta ki magának. Roberto Alagna és Angela Gheorghiu legutóbbi sikerei közé tartozik Verdi Requiemjének berlini előadása Abbadóval, amelynek felvétele valószínűleg 2001 derekán jelenik meg a centenárius alkalmából. Ugyancsak izgalmas produkciónak ígérkezik Puccini Toscájának operafilm-adaptációja, a mozifilm szeptemberben fogják bemutatni a Velencei Filmfesztiválon.

A TAVASZI ÉS A NYÁRI SZÉZON
KIEMELKEDŐ LONDONI KONCERTJEI:

A ZENE OXFORDIA ÉS CAMBRIDGE-E
PILLANATKÉPEK LONDON KONCERTPÓDIUMAIRÓL

ROYAL FESTIVAL HALL

Március 25.: Philharmonia Orchestra,
Von Dohnányi.
Mozart: Requiem.

Március 29.: Philharmonia Orchestra,
Von Dohnányi.
Beethoven.

Április 12.: Orchestra of the
Age of Enlightenment,
Sir Roger Norrington.
Bach: Máté-passió.

Április 23.: Bécsi Filharmonikusok,
Zubín Mehta. Schönberg.
Csajkovszkij.

Április 29.: Maurizio Pollini. Schumann,
Chopin.

Május 6.: Orchestra of the Age of
Enlightenment, Simon Rattle.
Knussen, Adams.

Május 16.: Academy of Saint Martin in the
Field, Murray Perahia. Mozart.

Május 20.: Philharmonia Orchestra,
Ashkenazy.

Május 27.: Sibelius, Sosztakovics.
Alfred Brendel. Beethoven:
Diabelli-variációk.

Június 17.: Orchestra of the Age of
Enlightenment, Simon Rattle.
Mozart.

Június 19.: Philharmonia Orchestra,
Sir Roger Norrington.
Beethoven.

Június 20.: Philharmonia Orchestra,
Von Dohnányi, Brendel.
Schumann, R. Strauss.

Július 8., 14.: Philharmonia Orchestra,
Schiff. Haydn,
Mozart, Beethoven.

BARBICAN CENTRE

Május 27.: London Symphony Orchestra,
Colin Davis. Janáček, Dvořák.

Április 4.: London Symphony Orchestra,
Boulez. Berlioz, Ravel.

KIRÁLYI FILHARMONIKUSOK:

Május 12.: London Symphony Orchestra,
Colin Davis. Berlioz: Requiem.

ROYAL COLLEGE OF MUSIC:

Május 12.: Orchestra of the Age of
Enlightenment,
Nicolas McGegan.
Mozart, Haydn.

WIGMORE HALL

Borodin-vonósnégyes.
Beethoven, Sosztakovics.

Royal Festival Hall

E két koncertterem között óriási a versengés a szólóhangversenyekért, illetve az ott fellépő vendégzenekarokért. A legtöbb jó nevű londoni zenekar e két helyszín egyike mellett kötelezte el magát. A Barbican a BBC Szimfonikusok és a Londoni Szimfonikusok, a Royal Festival Hall pedig a Királyi Filharmonikus Zenekar állandó otthona.

ÜTTÖRŐ HAGYOMÁNYOKKAL

A Londoni Szimfonikusok Anglia legrégebb, a királyi udvartól független zenekara. A század elején – részben Elgar vezetése alatt – kísérletező kedvű, minden újra fogékony zenekarként tartották számon, s ehhez a tradícióhoz mind a mai napig megpróbál hű maradni. Ellenkező tendenciák is tapasztalhatók azonban: ők szolgáltatják sok gigantikus költségvetésű hollywoodi film hanganyagát. Ez azonban nem változtat azon, hogy a Londoni Szimfonikusok az egyik legegyszerűsebb teljesítményt nyújtó zenekar, amely kapcsolatban áll gyakorlatilag a világ összes jelentős karmesterével és szólistájával.

A Londoni Szimfonikusok repertoárjában különösen hangsúlyos a századforduló zenéje. Ebben az évadban Simon Rattle Mahler-ciklusa mellett ezt a korszakot idézte a szezon legnagyobb ovációjával fogadott koncertje, egy amúgy nem különösebben népszerű mű, Richard Strauss Don Quijotéja. A siker leginkább a csellista, Msztyiszlav Rosztropovics játéknak volt köszönhető.

Maga a mű a programzene egyik klasszikus példája: a Cervantes-regény epizodikusságát Strauss a variációs szerkezettel akarja visszaadni, míg a két főszereplőnek két hangszert feleltet meg, Don Quijoténak a csellót, Sancho Panzának pedig a brácsát. A szimfonikus költemény előadásának egyik nagy veszélye, hogy a cselló domináns szerepe miatt a mű könnyen gordonkaversenybe billenhet át. Ha a csellista egy kicsit is individualista, felborul a finom egyensúly a két szólóhangszer között. A Londoni Szimfonikusok hangversenyén nem ez történt. Sőt, meglepő módon Rosztropovics, minden idők egyik legünnepelebb szólistája, olyan fokú zenészi alázatról tett tanúbizonyságot, amelyhez foghatót ritkán tapasztalni. Minden sztárral nélkül gordonkázott, egyaránt figyelve a karmesterre, Seiji Ozawára és szólistatársára, a szintén orosz származású Jurij Bashmetre. Ozawa, aki a jövő évadtól a Bostoni Szimfonikusok éléről

Ha New Yorkról azt tartják, hogy a világ fővárosa, London kétségtelenül a zenéé. A londoni zenei élet mind helyileg, mind intézményesen két pólus – a Royal Festival Hall és a Barbican Centre – köré szerveződik. A Barbican Centre tere ismerős a magyar hangverseny-látogató számára, hiszen a Budapest Kongresszusi Központ nagytermét a Barbican mintájára építették. Sok londoni nem hajlandó megszokni a Barbican Centre betonkolosszusait, és különösen az idősebb generáció számára a hangverseny ma is egyet jelent a Royal Festival Hall-lal. Mi sem bizonyítja ezt ékebben, mint az, hogy a királyi páholy is ott van, nem a Barbicanben...

Bécsbe jön, hogy a Staatsoper zeneigazgatója legyen, visszafogott, nem túl érzelmes, csaknem klasszicizáló Strausst vezényelt, amely Rosztropovics játéktílusához is közelebb áll.

POLLINI, SCHIFF: IDŐHÁTRÁNYBAN

A rivális zenekar, a Philharmonia Orchestra sokkal fiatalabb, mint a Londoni Szimfonikusok, de ötvenéves története alatt olyan karmesterekkel dolgozott együtt, mint Furtwängler, Richard Strauss, Karajan, Toscanini, Klemperer vagy Giulini. A zenekar jelenlegi zenei vezetője Christoph von Dohnányi. A magyar származású német karmester – a zeneszerző unokája – sokat tett azért, hogy a zenekarra sokáig jellemző klasszikus és kora romantikus repertoárt mára lényegesen sokszínűbb kínálat váltsa fel. Egy igen összeillő páros, Dohnányi és Maurizio Pollini nevéhez fűződik az ősz talán legkiemelkedőbb hangversenye, Brahms B-dúr zongoraversenye. Ez a darab – amelynek ősbemutatója 1881. november 9-én épp Budapesten volt – négytétéles szerkezetével és a szólókürt, illetve a cselló kiemelt szerepével Brahms legproblematisabb és legnehezebben előadható művei közé tartozik. Külön nehézséget jelent a szólóhangszerek és a zongora összehangolása. A versenymű ugyanis tudatosan és folyamatosan játszik a különböző műfajok közötti határok áthágásával. Az első tétel rögtön egy kürt-zongora dialógussal kezdődik, és ez kürt-szonáta benyomását kelti. A cselló kiemelt szerepe miatt pedig a harmadik tétel gordonkaversenyre emlékeztet.

Ebből a diffúz zenei anyagból kell a karmesternek koherens egészet formálnia, s ez csak akkor lehetséges, ha a dirigens és a zongorista között tökéletes az összhang. Legtöbbször ez nem igazán sikerül (még a legnagyobbak – Richter, Barenboim – felvételein sem), ez alkalommal azonban Dohnányi és Pollini előadásában egy kiegyensúlyozott, egységes B-dúr zongoraverseny csendült fel. Ez talán annak köszönhető, hogy a két művész zenei ízlése sok tekintetben hasonló; mindkettőjük zenei preferenciája Beethoven és a kortárs zene kettős vonzásában írható le leginkább. Beethoven neve külön kiemelendő e hangversennyel kapcsolatban: a Brahms-zongoraverseny beethoveni hatást mutató elemei domináltak, különösen a második tétel (amely szokatlan

módon scherzo) dinamikusságában, illetve abban, ahogy az utolsó tétel tipikusan brahmsi, a Magyar táncokra hasonlító részei szinte az észrevehetetlenség határát súrolva háttérbe szorultak. A Philharmonia Orchestra mégsem e hangverseny miatt került össze a londoni zenei élet középpontjába, hanem Schiff András Bach-ciklusa miatt.

Schiff a Goldberg-variációk mellett – amely Budapesten is hallható volt decemberben – még négy Bach-hangversenyt adott, ezeken azonban nem (vagy nemcsak) zongorázott, hanem vezényelt, ami azért meglepő, mert Schiff csak nemrég kezdett a karmesterséggel próbálkozni. Az általa vezényelt Bach-hangversenyek közül a legkiemelkedőbb a Máté-passió volt nem utolsósorban a King's College kórusa, és a szólisták miatt, akik egytől

egyig a preklasszikus előadó-művészet sztárjainak számítanak. A világszerte első számú Bach-tenorként számon tartott Peter Scheier énekelte az evangélista recitativóit. Scheier az utóbbi két évtized szinte minden jelentős Bach-passió-felvételén szerepelt, különösen emlékezetes a Rilling által vezényelt János-passióban, amelyben

az evangélista szólama mellett a tenoráriákat is ő énekelte. Scheier mellett még két nagy név volt e koncert szólistái között: a döbbenetes hangerejéről híres Thomas Quasthoff, valamint Robert Holl. Scheier azonban ezen a hangversenyen sokkal nagyobb szerepet játszott egy egyszerű szólistáénál. Ő maga korábban többször is vezényelte a művet, miközben az evangélista recitativóit is énekelte. Magam is hallattam egy ilyen hangversenyt a San Franciscó-i Szimfonikusokkal. Talán ennek a karmesteri rutinnak köszönhető, hogy a passió recitativo részeit gyakorlatilag nem Schiff vezényelte, hanem a szólista.

Barbican Centre

az evangélista szólama mellett a tenoráriákat is ő énekelte. Scheier mellett még két nagy név volt e koncert szólistái között: a döbbenetes hangerejéről híres Thomas Quasthoff, valamint Robert Holl. Scheier azonban ezen a hangversenyen sokkal nagyobb szerepet játszott egy egyszerű szólistáénál. Ő maga korábban többször is vezényelte a művet, miközben az evangélista recitativóit is énekelte. Magam is hallattam egy ilyen hangversenyt a San Franciscó-i Szimfonikusokkal. Talán ennek a karmesteri rutinnak köszönhető, hogy a passió recitativo részeit gyakorlatilag nem Schiff vezényelte, hanem a szólista.

HARNONCOURT IS VISSZATÉRT

...a Royal Festival Hallba, ezúttal az Európai Kamarazenekarral, annak ellenére, hogy a fiatal, alig tizenöt éves formáció Harnoncourt és a zeneigazgató, Abbado vezényletével az utóbbi években sorra nyeri a Gramophone-díjakat. Harnoncourt meglepő programot hozott: Beethoven VI. szimfóniája mellett Dvořák Szláv táncait vezényelte. Persze nem a Beethoven-szimfónia a meglepő,

különösen, ha figyelembe vesszük, hogy épp az Európai Kamarazenekarral készített felvételéért kapta meg a Gramophone Év Lemeze-díját. Harnoncourt, miután megmutatta, hogy miként lehet pátosz nélkül, a romantikus interpretálási tradíciókkal ellentétes módon játszani a klasszikus és preklasszikus műveket, egyre későbbi korszakok zenéjéről próbálja megmutatni ugyanezt. E folyamat egyik legjelentősebb állomása épp a Beethoven-szimfóniák újraértelmezése volt. A Toscaninótól, Karajantól és Klemperertől ismert patetikus, érzelmekkel túlfűtött, romantikus Beethoven helyett Harnoncourt csaknem mozarti könnyedséget csempészett a szimfóniák előadásába. Úgy tűnik, a karmester saját hagyományait folytatja, amikor még későbbi zeneműveket próbál újraértelmezni. Harnoncourt minden csinnadratta nélkül, fesszes stílusban vezényelte a művet. A legnagyobb élményt azonban – s különösen a Beethoven-szimfónia esetében – magának Harnoncourtnak a jelenléte és vezénylési stílusa jelentette. Soha nem láttam karmestert, aki ennyire együtt élt volna a zene minden rezdülésével. A dirigens vezénylési stílusát leginkább úgy lehet leírni: térben kiterített zene. Ritkán fordul elő, hogy egy karmester mozdulatain keresztül egyszerre lehet hallani és látni is a zenét. A Royal Festival Hallban Harnoncourt és az Európai Kamarazenekar hangversenye ezt az élményt nyújtotta.

Nánay Bence

A NAGY SIKERŰ

filmzenéje

és a zenészek

szólóalbumai CD-n.

Kiadja a BMG Ariola Hungary.

KÖRÜLMÉNYEK NINCSENEK

Rost Andreában semmi sincs az álszerénységből, ám a díva szerepre sem játszik rá. Azt hiszem, tudatában van rendkívüli tehetségének és annak a felelősségnek, amely ezzel a talentummal jár. Lemonnással az emberi-családi kapcsolatokban, amelyekre pedig szüksége van, hogy vonzó, életteli hősnőket elevenítsen meg. Ha előadásra, bemutatóra készül, mértékkel meríthet a „civil” örömeiből. Az a benyomásom, hogy lányos alkata ellenére hihetetlenül teherbíró és fegyelmezett. Beszélgetésünk apropója a Bánk bán Melindája volt. Az a szerepfeladat, amelyre pályatársai szerint most érett

ROST ANDREA
MELINDÁRÓL, A PÁLVÁRÓL TERVEIRŐL

Gramofon: – Eddig szerencséje volt, a lehető legjobb percben a legjobb feladatokat kapta. Vagy csupán a kívülálló láthatja így?

Rost Andrea: – Melindától áldott emlékü énektanárom, Bende Zsolt óva intett: vigyázz vele, nem kell még énekelned. Sajnos a tanár úr már nincs közöttünk, de remélem, most már ő is beleegyezését adná. Ha figyel a túlvilágról, hiszem, hogy elégedett azzal, ahogy tanulom, gyakorolom a szerepet. Már elég sokat tudok Melindáról, és egyre jobban szeretem. Elképzeltem, milyen lehetett, finom lelkű, nagyon törekény és érdekes nő, akinek az élete méltatlanul torkolt tragédiába. Engem Desdemónára emlékeztet, de talán még összetettebb személyiség. Az opera zenéje is igen sokrétű, egyik helyen kicsit donizettis, luciás, másutt bellinis, néhol Verdi stílusa is fölsejlik. Megpróbáltam új nézőpontból megközelíteni és megérteni a darabot, elvonatkoztatni az eddigi felvételektől, elszakadni attól az előadói gyakorlatától, amely szinte már hagyományossá vált az utóbbi évtizedekben.

Jelenet A varázsfuvolából (Scala)

(Fotók: Lelli & Masotti és A. Tamoni – Teatro Alla Scala)

meg tökéletesen a művésznő, amelyet most kellett megkapnia, hogy a találkozás pillanata ideális legyen. A Budapesti Tavasz Fesztiválon, március 27-én az Erkel Színházban, de pódium-előadásban szóval meg Erkel Ferenc műve.

VÁLOGATOTT DISZKOGRÁFIA:

- Figaro házassága, Bécsi Filharmonikusok, Claudio Abbado, Deutsche Grammophon
- Rigoletto, a milánói Scala ének- és zenekara, Riccardo Muti, Sony
- Le delizie dell'amor, Royal Filharmonikusok, Charles Mackerras, Sony
- Lammermoori Lucia, The Hanover Band, Charles Mackerras, Sony
- Jubileumi Mozart-széria, Weiner-Szász Kamaraszimfonikusok
- Rost Andrea – Szörényi Levente: Mindig veled

G: – Úgy hallottuk, a koncert valójában előtanulmány egy operafilmhez.
R. A.: – Remélem, lesz is film, s nemcsak azért mert a forgatás miatt májusra és júniusra több más felkérést lemondtam, hanem mert nagyon komplex projektet terveznek – hogy ezt az amerikai ízű kifejezést használjam –, ami

tehát azt jelenti, hogy a zenei anyag CD-n, a film pedig DVD-n is megjelenik.
G: – *Él-e még a szerződése a Sonyval?*

R. A.: – Nem. De az ügynökség, amellyel csak nemrég léptem kapcsolatba – a Hilbert iroda Münchenben és Párizsban is működik –, intenzíven dolgozik azon, hogy újabb felvételek legyenek. Roppant időszerű, hogy friss CD-vel jelenjek meg a lemezipiacon. Szeretnék a francia repertoárból több mindent felvenni, úgy érzem, sok minden „jól állna” most nekem. Tulajdonképpen készen állok nem is egy lemezre, és szeretném, ha egy kiadó „ráérezne” régóta dédelgetett ötleteimre, arra, hogy a Don Giovanni, illetve a Figaro házassága valamennyi női szerepét – beleértve Cherubinót is – felénekeljem. Koncerten már megszólaltattam az áriákat, s nagyon izgalmasnak tartanám rögzíteni is őket, Mozart-lemezem egyébként sincs.

A Liliana Cavani rendezte Traviatában (Scala)

G: – *Néhány hónappal ezelőtt nagy sikerrel ugrott be Elena Kelessidi helyett a Traviata címszerepébe a Covent Gardenban. Hogy a brit Királyi Opera közönsége kedveli önt, az nem újság, de azért több szó eshetett volna a beugrás tényéről – például itthon. A hazai médiaviszonyokat, már ami a kultúrát, kivált a zenekultúrát illeti, most ne firtassuk, ezen aligha tudnánk gyorsan változtatni. Ám, talán intenzívebben kellene képviselnie valakinek azt, hogy Rost Andrea világsztár.*

R. A.: – Azt hiszem, ebben hamarosan várható változás, valószínűleg megállapodást kötök egy bécsi PR-céggel, és remélem, hamarosan elkészül a honlapom is, amelyen a fellépéseim dátumai, helyszínei, a szerepeim stb., vagyis minden szükséges információ megtalálható majd. Ma már a nagyvilágban igen sok színház szerzi az internetről az információit. A világháló nélkül egyre kevésbé lehet dolgozni, az persze más kérdés, hogy a felkéréshez, a programellenőrzéshez még a személyes és a telefonos megkeresést használják. A londoni fellépésem tényleg kitűnően sikerült, szeretek a Covent Gardenban énekelni, hiszen nagyszerű az akusztikája. Végül is segítettem a színházon, ez sem rossz érzés. Az előadás előtt közölték a közönséggel, hogy a kollégánő megbetegedett, én jöttem helyette, és mindössze egy napom volt a felkészülésre. A közönség mindjárt nagy bizalommal fogadott, és remek partnerekkel léptem színpadra, Thomas Allen játszotta az idős Germont-t, Giuseppe Sabbatini Alfredót, és Simone Young vezényelte az előadást.

G: – *Általában dicsérően nyilatkozik, még a „stimmkollégákról” is. Láttam próbálni a Thália Színházban, a varázsfuvolásban, ahol szinte semmi nem működött. Mégis türelmes és odaadó volt.*

R. A.: – Megint Bende Zsoltot kell idéznem, aki mint ember és mint mester is nagyon hiányzik nekem. Ő azt mondta: körülmények nincsenek. Ha valami ledől vagy leesett, arra tilos reagálnod, bármi történjen, neked akkor

Rost Andreát nem volt könnyű rábeszélni arra, állítsa össze ötös toplistáját. Azt mondta, keveset van itthon, és noha tudja, hazánkban nemes matéria, tehetség az van bőven, de nem tudna reális rangsort szerkeszteni. Ehelyett öt külföldi kollégát választott, minden hangfajból egyet, bár egyikük a magyar énekesek lajstromán is az élen állna. A bariton Renato Bruson nagyon jó kolléga, a művészi habitusa tiszteletet érdemel, és gyönyörű a hangja. A tenorista Ramón Vargasszal nagyjából egy időben indult a pályán, mostanában sokat szerepelt vele együtt, a hangja szép és kifejező. A mezzók közül Angelika Kirschlager az első, az orgánuma nem túl nagy, de árnyalt és sokszínű. Basszusban Polgár Lászlót páratlanak tartja, mostanában csodálatos magasságokat énekel. A szopránok között a francia Natalie Dessay adott-ságait csodálja, fantasztikus, tartott G-t énekelte a Hoffmann meséiben.

Jelenetek a Figaro házasságából (Scala)

is pontosan kell belépned, nem hivatkozatsz semmilyen külső tényezőre. Ha az ember fönt van a színpadon, teljes koncentrációval kell dolgoznia. Ez egyfajta tiszteletadás a zeneszerzőnek, a műnek. Milánóban, a scalabeli Varázsfuvolásban például gyönyörű ruhám volt – talán látták néhányan itthon is ezt a produkciót, mert a RAI fölvette, és többször közvetítette –, de a csodás kosztüm kék díszei kemény műanyagból készültek, és ahogy mozogtam, ezek folyamatosan ütődtek hozzám, csupa kék-zöld és lila folt voltam az előadások után. De én tartom magam Bende Zsolt intelmeihez, és csak nagyon halkán szólok, ha már túrhetetlen vagy életveszélyes a szituáció. Az énekesekről pedig azért beszélek elismerően, mert olyan sok énekes van, és olyan kevés köztük az igazán jó. Ha a sors összehoz egyikkel-másikkal, vagy hallok valakit, akinek a hangja, a technikája, a kisugárzása mutatja, mennyi munkát fektetett abba, hogy a teljesítménye ilyen könnyűnek és hitelesnek látszon, azt nagyon becsülöm. Hiszen tudom, bármily közhelyesen hangzik, hogy a természetes adottságokon kívül a szorgalomnak, a szerencsének és még sok más tényezőnek kell egybeesnie ahhoz, hogy az előadás sikeres és méltó legyen.

G: – *Milánóban, a Scala Verdi-centenárium sorozatában ismét Gildát énekli a Rigolettóban, természetesen Riccardo Muti vezényletével, majd Adina lesz A szerelmi bájitalban. A Falstaff Annuskáját már évek óta nem énekli, a Verdi-szerepek közül stabilan „tartja magát” a repertoárján Violetta és Gilda, változatlanul hívják Lucianak is.*

R. A.: – Hívának már a Luisa Miller főszerepére is, de azt még korainak találok. Lehet, hogy a súlyosabb Verdi-hősnők nem is az enyémeik, alkatilag nem illünk össze.

G: – *Desdemonával sem?*

R. A.: – Óh, biztosan látta a Duna Televízióban az Otellót Kiri Te Kanawával. Nos, ő sem igazi Verdi-hősnő, nem nagy hang, de sugárzó személyiség, és pro-

A Rigolettóban (Bécs)

fihoz méltóan megtanult énekelni, megtanulta a színházat. Egyszer Bécsben lépett fel a Rózsalovag Tábournagynéjaként. Bementem a házba, és csak úgy a kulisszák mögül figyeltem őt. Gyönyörű dolgokat csinált, és fantasztikus légkört teremtett. Desdemonát el tudom képzelni a magamnak, de csak tíz év múlva. Szeretném viszont mielőbb elénekelni a Rózsalovag Sophie-ját, addig, amíg még megengedhetem magamnak, hogy kislányos figurákat jelenítsek meg, s amíg ezt a közönség őszinte szívvel el is hiszi. Akik hallanak, azt mondják, hogy kerekesebb lett a hangom, ugyanakkor a magasságaim még mindig könnyedek és biztosak. Igen, most átléptem egy fordulópontot. Igaz, rengeteget dolgoztam ám ezeken a magasságokon és a passzágiokon. S nem állítom, hogy mindent megoldottam (a magasságokkal mindenkinek van problémája, és a jó énekes holtig tanul), de jó úton járok. Még nem akarok fachot váltani,

ROST ANDREA

mert megterhelném vele a hangomat, és amíg a Traviatában a Desz is szól, és mellette tartalmazak a középhangok, amit kevesen teljesítenek, még őrizni akarom e képességemet. Azonban akik úgy gondolják – és magam is így vélem –, hogy beszorultam a Traviata, Rigoletto, Lucia háromszögbe, nem tévednek. Tehát fokozatosan ugyan, de mindenképp előre akarok lépni, Sophie után például már a Bohémélet Mimijét is elénekelhetem. Előrelépésnek tartom például Bellini Rómeó és Júliájának női főszerepét, annál inkább, mert igazi belcanto operában nem hallhatott a közönség, a Puritánok Elviráját is csak megtanultam, de még nem játszottam. Nagyon izgalmas lenne Massenet Manonjaként, Debussy Pelléas és Mélisandjában Mélisandként és Meyerbeer operájában a Hugenottákban Valois Margitként bemutatkozni. Azt hiszem, ez bőven kielégítő program a következő évtizedre... Októberben Chicagóban Júliát éneklek, 2003-ban pedig Amsterdamban tíz előadáson keresztül Mimit alakítom. Világjáró művészként sokat tanulhat az ember a kollégáktól és persze a karmesterektől. Szeretnék Colin Davisszel és James Levine-nal dolgozni. Nem akarom elkiabálni, de Levine-nal a közeljövőben „összejön” valami a New York-i Metropolitanban.

G: – Nagyon kellemes a gyakorló szobája, mint mondja, a zongora is Bende Zsolt szellemét idézi, hiszen az ő hagyatékából vásárolta meg a hangszeret. A kottaállványon magyar népdalok kottáját és Richard Strauss remekműve, a Négy utolsó ének partitúráját láttam.

R. A.: – A Strauss-dalokat én nézegetem, zongorakísérettel már énekeltem őket, de minthogy a zenekari változat az igazi, készülök, hátha felkérnek... A népdalokat Eszter lányommal énekeltek, felvételizik a konzervatóriumba. Gyerekhangja van, de hát tizenöt éves koromban, mutálás előtt nekem is gyerekhangom volt. Igen muzikális, szépen zongorázik és nagyon eltökélt. Nem tudom megíngatni, ugyanerre a pályára készül, ez az életcélja. Pedig jól látja, hogy mennyi lemondással jár a hivatásom. A gyerekeim elég érettek ahhoz, hogy belásák: ha premier vagy előadás van, akkor anya tovább alszik, és keveset beszél.

Rost Andrea 1989-ben, még zeneakadémistaként debütált az Operaház Gounod-premierjén. A Rómeó és Júlia című operában természetesen Júliát énekelte – átütő sikerrel. Szinte azonnal elindult nemzetközi karrierje, 1991-ben a bécsi Staatsoper szerződtette. 1992-ben már a Salzburgi Ünnepi Játékokon is bemutatkozott, mégpedig Solti György vezényletével és Richard Strauss művében, Az árnyék nélküli asszonyban. A következő évben Nicolaus Harnoncourtal dolgozott, Monteverdi Poppea megkoronázása című operájában Drussila szerepét alakította. 1994-ben Riccardo Muti a milánói Scala Rigoletto-előadására kérte fel, itt 1995-ben A varázsfuvola Paminájaként is lelkesen ünnepelte az olasz publikum. A milánói fellépésekkel párhuzamosan Kölnben, Párizsban, a Londoni Covent Gardenben is jelentős elismerést szerzett Susanna, Zerlina szölamában. Majd a Traviata címszerepe következett, előbb Salzburgban, szintén Mutival, azután Tokiótól Chicagóig, Londontól Budapestig minden jelentős operaházban énekelte Verdi hősnőjét. A szerelmi bájtal Adináját is számos helyen megszólaltatta, ezzel a szereppel debütált a New York-i Metropolitanban 1996-ban. Fontos állomás pályáján a Lammermoori Lucia, amelyet osztatlan elismeréssel fogadott a bécsi, a párizsi, a firenzei és az edinburgh-i fesztivál közönsége.

Nemcsak tapintatosak, hanem sokat segítenek is. Cserébe én megpróbálok biztosságot teremteni körülöttük. Ezért is változtattam meg a korábbi elképzelésemet, és nem viszem magammal őket. Augusztustól decemberig Washingtonban, illetve Chicagóban dolgozom, karácsonyra hazajövök, majd januártól februárig New Yorkban, és utána április végéig Los Angelesben van elfoglaltságom. Ha velem jönnének, hathetente másik amerikai iskolába, másik környezetbe kerülnének, ami jópofa, de még egy felnőtt számára is erősen megterhelő dolog. Úgy döntöttem tehát, hogy itthon járnak iskolába, de engedélyt kérek, hogy egy-egy premier után, amikor már „csak” az előadások futnak, tíz napra odautazhassanak hozzám, azt hiszem, ez a megoldás jobban szolgálja a gyerekek érdekét. Aztán a végén elmegyünk egy jót lazítani, nyaralni Mexikóba.

Albert Mária

**KEDVES
MŰVÉSZETBARÁTOK!**

A Siemens magyarországi csoportja nevében sok szeretettel köszöntöm Önöket a közelgő, 2001. évi Budapesti Tavasz Fesztivál alkalmából.

A most következő fesztivál – nem az évszám miatt – már egy új korszak, az információtechnológia korának eseménye. Az információtechnológia megjelenése nem egy szokásos ugrás a technológiák történelmi fejlődésében: míg a gőzgép a munka világát forradalmasította, a számítógépek magánéletünket is átalakítják. Az internet világa beköltözik otthonunkba, része lesz tanulmányainknak, munkánknak és kulturális igényeink kielégítésének. Ezért hívom fel valamennyi művészbart figyelmét a következő Budapesti Tavasz Fesztivál egy új „vonulatára”, amely markánsan rányomja bélyegét az eseményre: H@gyomány és művészet az e-korban.

Mínt hogy a Siemens maga is egy olyan vállalatcsoport, amely az információ és kommunikáció területén működik, s amelyik – a szó szoros értelmében – a „legkorszerűbb”, azaz az e-kornak leginkább megfelelő tudást kínálja partnereinek, nagyon nagy öröm számomra, hogy ez a „korszerűség” aktívan megjelenik a fesztiválon. A fiatalok mindennapjai már a számítógép világában zajlanak, és természetes, hogy az alkotó művészek is felfedezték az új lehetőséget. Valóban egy lehetőség, egy eszköz, amelyik kitágíthatja az alkotók szárnyalását.

Fontosnak tartom megemlíteni, hogy ez az új technikai eszköz már nem állítja szembe a humán ismereteket és a realitásokat, hanem általa ezek kölcsönösen szolgálják és segítik egymást. Meggyőződésem, hogy egyre kevésbé lehet valaki műszaki beállítottságú úgy, hogy lemond a kultúra kínálta élményekről, de sikeres művész sem lehet valaki, ha lemond az új technológiák nyújtotta lehetőségekről. Túlzás talán a reneszánsz ember újjászületését megjósolni, de a fejlődés spirális vonalát elfogadva talán ez is elképzelhető más szinten és más formában.

Kívánhatnék-e mást Önöknek is, magának is, mint sok élményt, jó szórakozást és kellemes kikapcsolódást? A Siemens minden munkatársa számára nagy öröm, ha ehhez hozzájárulhatunk.

Hetényi Péter, elnök
Siemens Nemzeti Vállalatcsoport

ELIAHU INBAL

KURTÁG GYÖRGY

RADU LUPU

EÖTVÖS PÉTER

MSZTYISZLAV ROSZTROPOVICS

JEAN-LUC PONTY

BUDAPESTI
TAVASZI
FESZTIVÁL

2001. MÁRCIUS 16.–ÁPRILIS 1.

Mottó:

*H@gyomány
és művészet
az e-korban*

BRUCKNER ÉS INBAL: A NAGY TALÁLKOZÁS

MÁRCIUS 26., BUDAPEST KONGRESSZUSI KÖZPONT, 19.30

A világhírű izraeli karmester, Eliahu Inbal nem ismeretlen a magyar közönségnek: az utóbbi évtizedekben a Filharmóniai Társaság Zenekarát, az ÁHZ-t és a Budapesti Fesztiválzenekart is vezényelte. Most a Berlini Szimfonikusokkal és négy kitűnő énekessel érkezik a Budapesti Tavasz Fesztiválra, hogy beavassa a publikumot Anton Bruckner zenéjének különös misztériumába.

Az idősebb generációhoz tartozó, izraeli dirigens ma már „márkanév” a klasszikus zene kedvelőinek körében. Több mint három évtizede világutazó koncert- és operakarmester, s hangversenynaptárában négy-öt évre előre szinte lehetetlen szabad időpontot találni. A jeruzsálemi konzervatóriumban folytatott tanulmányai után a párizsi Conservatoire-on Louis Fourestier-nél tökéletesítette tudását, majd Sienába ment, ahol a román származású karmesterlegenda, Sergiu Celibidache öröit látogatta. 1965-ben már a milánói Scala zenekarát vezényelte, nem sokkal később a Londoni Filharmonikusoktól kapott meghívást, majd 1969-ben a Salzburgi Ünnepi Játékokon, valamint Berlinben, a Luzerni Fesztiválon és a Veronai Arénában is bemutatkozott. 1974-től tizenhét éven át a Hesseni Rádiózenekar vezető karmestere, közben a velencei Teatro La Fenice zeneigazgatói tisztét is ellátta. Állandó vendég Hamburg, München, Berlin, Frankfurt, Firenze, Párizs és Tokió hangversenytermeiben.

A kritikusok a XX. századi zene specialistájaként tartják számon – jó néhány világpremier fűződik nevéhez –, de emellett korszakos jelentőségű lemezfelvételt készített többek között Schumann, Bruckner és Mahler összes szimfóniájából vagy éppen Berlioz és Ravel zenekari műveiből. A túlságosan steril körülmények között készült stúdiófelvételekért ugyanakkor nem rajong.

Fotó: promóció

„Ha tehetem, a koncertfelvételt választom” – mondta néhány éve, amikor budapesti látogatása alkalmával interjút készítettem vele. „A legnagyobb boldogság számomra a koncertek atmoszférája, szeretem a székek recsegését, a publikum köhögését – ez szerintem hozzátartozik az előadó-művészet lényegéhez.”

Inbal régóta bensőséges kapcsolat fűzi az osztrák késő romantikus mester, az európai zenetörténet egyik legrejtélyesebb, misztikus alakja, Anton Bruckner művészetéhez. Ez a vonzódás valószínűleg tanára, Celibidache hatásával magyarázható, aki ugyancsak elismert Bruckner-specialista volt. Amikor Jeffrey Gantz zenetörténész 1999-ben, az interneten közzétett tanulmányában összehasonlította a Bruckner IX. szimfóniájából valaha készült lemezfelvételeket, Celibidache és Inbal interpretációját is a legjobbakká sorolta – olyan karmesterek társaságában, mint Daniel Barenboim, Zubin Mehta, Carlo Maria Giulini, Herbert von Karajan, Otto Klemperer és Riccardo

Chailly. Eliahu Inbal felfogásában azonban Bruckner zenéje egy kicsit más, mint a felsorolt dirigensek tolmácsolásában: ez a muzsika nem annyira monumentális, orgonaszzerűen méltóságos, sokkal inkább izzóan szenvedélyes, túlfűtötten érzelmgazdag. Inbal tehát azt hangsúlyozza, hogy a csendesen, visszavonultan élt, linzi zeneköltő valójában verbéli romantikus, akinél a hangulati és a dinamikai hullámzások legalább olyan szélsőségesek, mint Brahms vagy később Mahler és Richard Strauss zenéjében.

Az említett, több mint hatvan perc játékidőjű IX. szimfóniához a budapesti hangversenyen Bruckner egyik legfontosabb egyházzenei alkotása, a Te Deum társul. A Berlini Szimfonikusok mellett az esten közreműködik a Magyar Rádió Énekkara, valamint egy magyar és három német énekes szólista: Korondi Anna, Ursula Hesse, Daniel Kirch és Manfred Hemm.

Retkes Attila

RICHTERI PIANISSIMO, GILELSZI FORTISSIMO

MÁRCIUS 23–24., ZENEAKADÉMIA, 19.45

A BUDAPESTI FESZTIVÁLZENEKAR VENDÉGE
RADU LUPU

Radu Lupu a 60-as 70-es években indult nagy pianistageneráció tagja, amelyet az övén kívül olyan nevek fémjeleznek, mint Maurizio Pollini, Daniel Barenboim és Martha Argerich.

A román származású előadóművészt a zenei szaksajtó tekintélyes része a tenyerén hordozza, szinte túláradó dicséretben részesíti összetett játékát. Egyik londoni koncertje után, ahol Beethoven- és Schubert-darabok voltak műsorra tűzve, a következő mondat jelent meg a hangversenyt recenzáló kritikus tollából: „Pianissimói olyan földöntúliak, mintha maga Richter játszana őket, sztentorian harsány fortissimói pedig csak Gilelszéihez foghatók – és mindez a legnemesebb egyszerűséggel...” Különösen Schubert interpretációival kapcsolatban egyöntetű az elismerés azok kifinomultsága és rendkívüli egyensúlya miatt. Ennek ellenére Lupu nem ad túl sokat sem a kritika, sem a

közönség véleményére, azon kevés nagy művész közé tartozik, akit a hírnév nem sarkall túláradó nyilatkozatokra, életvállásokra. Távol-ságtartása, visszahúzódo természete miatt a felületesebb megfigyelők arrogáns személyiségnek titulálták. Saját megvallása szerint azért kö-zömbös a zenekritikával kapcsolat-ban, mert azt tapasztalta, hogy a hallgatónak nagyon gyakran épp az övével ellenkező a véleménye játé-káról: dicshimnusokat zengtek róla, amikor elégedetlen volt magá-val, és lehúzták, amikor úgy érezte, sikerült kifejeznie a darab igazi mondanivalóját.

Fotó: promóció

EÖTVÖS PÉTER AZ ÁLMOK HÍDJÁN

MÁRCIUS 25., THÁLIA SZÍNHÁZ, 19.00

Eötvös Péter lassan már boulezí hírnévnek örvendő Európa kulturális központjaiban aratja sikereit. Magyarországra már csak ritkán téved, ha igen, akkor az a zenei közélet számára – szerencsére – igen nagy jelentőséggel bír. Ilyen alkalom adódik a Budapesti Tavasz Fesztiválon is, ahol *As I Crossed a Bridge of Dreams* című darabját adják elő. A Thália Színházban meglevő alkotást már számos helyen bemutatták, sőt CD is készült belőle a Col Legno kiadó gondozásában; a BMC lemezkiadó jóvoltából pedig előreláthatólag DVD-n is élvezhetjük majd.

Eötvös budapesti szereplésének más ünnepi vonatkozása is van. A hanglemezipiac legnagyobb kiállításának és vásárának számító Cannes-i MIDEM-en a saját művei mellett Bartók- és Kurtág-alkotásokat bemutató CD-je elnyerte az egyre nagyobb rangú Cannes Classical 2001-díjat.

Eötvös Péter egyébként már az 57. életévében jár; Erdélyből Budapestre kerülve zeneszerzés szakon végezte el a Zeneakadémiát, majd Kölnben tanult vezénylést. 1978-ban Boulez meghívására Párizsban dirigált (1991-ig a neves Ensemble InterContemporain zeneigazgatója volt). Fiatal zeneszerzők és karmesterek számára alapította a Nemzetközi Eötvös Intézetet, de a tanításon kívül Európa legnagyobb zenekarait is dirigálta (BBC Symphony Orchestra, Budapesti Fesztiválzenekar, Royal Concertgebouw Orchestra, Berlini Filharmonikusok stb.). Szuggesztív egyénisége, szakmai precizitása és hihetetlen tudása miatt is egyre több helyre hívják. Darabjaival – legalábbis kritikusai tanúsága szerint – mindig újat képes mondani. Így volt – és reméljük lesz – ez az *As I Crossed a Bridge of Dreams* esetében is, amelynek donaueschingeni, párizsi és bécsi bemutatóját lelkendezve fogadta a helyi ítések csapata.

Bősze Ádám

EÖTVÖS PÉTER VÁRHATÓ MŰVEI 2001–2006:

TÊTE À TÊTE (2000)

szóló trombitára
és kamarazenekearra
Tervezett bemutató:
1991. november 35
Ensemble Phoenix Basel,
vezényel:
Jürg Henneberger

[CÍM NÉLKÜL] (2001)

kórusra és zenekarra
Tervezett bemutató:
2002. szeptember 13.
Westdeutscher Rundfunk,
Köln

[CÍM NÉLKÜL] (2001)

szóló trombitára
és zenekarra
Tervezett bemutató:
2003. február 15.
BBC Symphony Orchestra,
London

LE BALCON (2002)

kamaraopera
Jean Genet színdarabja alapján
szöveg: Françoise Marvan,
André Markovitz
és Eötvös Péter
Rendező: Stanislas Nordey
Tervezett bemutató:
2002. június 6

AIX-EN-PROVENCE-I FESZTIVÁL

ANGELS IN AMERICA (2002/03)
opera Tony Kushner
színdarabja alapján
Tervezett bemutató:
2004. november

THÉÂTRE DU CHATEAU DE PARIS

[CÍM NÉLKÜL] (2005-06)
opera
Tervezett bemutató: 2006.
Deutsche Oper am Rhein,
Düsseldorf

(fotó: promóció)

Radu Lupu 1945-ben született Romániában. Zongoristapályáját csodagyerekként kezdte: első koncertjét 12 évesen saját kompozíciói előadásával adta. A rügyező tehetség emíniens mesterképzések során szökött szárba: 1959-ben a bukaresti konzervatóriumban Florica Musicescu növendéke volt. A román Nadia Boulangerként számon tartott pedagógus korábban Dinu Lipatti pályáját egyengette. 1961-ben Lupu elnyerte a moszkvai konzervatórium ösztöndíját, ahol egy másik tanáróriás: Heinrich Neuhaus utolsó növendékei közé tartozott. Korábban Neuhausnál tanult Szvjatoszlav Richter és Emil Gilelsz is – nem véletlen tehát, hogy Lupu stílusjegyeit minden idők két legnagyobb zongoristáéval hozták összefüggésbe.

A tanulmányokat követően három versenygyőzelem és két fontos hangversenyfellépés hozta meg a világhírt: 1966-ban a Van Cliburn, 1967-ben az Enescu, 1969-ben pedig a Leeds nemzetközi vetélkedőn vett részt – mindhárom alkalommal

könnyűszerrel nyert. Ezután 1972-ben New Yorkban Barenboim, Chicagóban Carlo Maria Giulini vezényletével lépett fel, amellyel egy kétéves amerikai koncertturné-felkérésnek tett eleget. Azóta talán nem is lehet találni olyan zenekart, amelyikkel ne játszott volna együtt. Herbert von Karajan például 1978-ban hívta meg: Lupu a Salzburgi Ünnepi Játékokon lépett fel első ízben a Berlini Filharmonikusokkal.

A tavaly november 30-án ötvenötödik születésnapját ünneplő művész furcsamód autodidakta zongoristának tartja magát, miszerint minden zenei élményt saját stílusa csiszolására fordít. Fent elsorolt tanárai mellett szellemi mesterének tartja még Furtwänglert és Toscaninit.

A fővárosi koncerten Beethoven III., op. 37-es c-moll zongoraversenyét hallhatja a közönség az ő tolmácsolásában, a Budapesti Fesztiválzenekart Fischer Iván vezényli.

H. Magyar Kornél

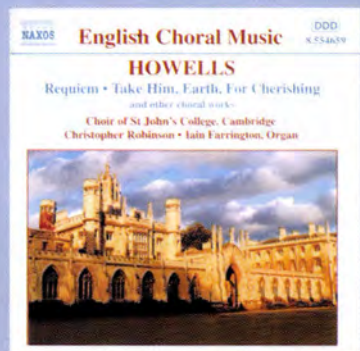
A CANNES-I MIDEM 2001-EN
NAGYDÍJVAL KITÜNTETETT
HANGFELVÉTELEK A NAXOSTÓL

KAPHATÓ

A NAGYOBB CD BOLTOKBAN,
VALAMINT MEGRENDELHETŐ

AZ INTERNETEN

www.cd-city.hu

A NAXOS kizárólagos terjesztője

Magyarországon a

B and T PHOENIX STUDIO

2049 Diósd, Kőbányai út 1387/2

Tel.: (23)381-965, fax: (23)380-856

e-mail: phoenixst@matavnet.hu

ÜNNEPI KONCERT KURTÁG GYÖRGY TISZTELETÉRE

Március 22., Zeneakadémia, 19.30

Március 22-én este fél nyolckor a Zeneakadémián ünnepi hangversenyt rendeznek

Kurtág György hetvenötödik születésnapja

tiszteletére. A koncert díszvendége Ligeti

György lesz, közreműködik Kocsis Zoltán

(zongora), Perényi Miklós (gordonka),

Eötvös Péter, Kurtág György, Kurtág Márta,

Ittész Gergely (fuvola), Károlyi Katalin (ének),

az Amadinda Ütőegyüttes, az Auer Vonósnégyes

és az UMZE Kamaragyüttes.

(Fotó: promódú)

A születésnap koncerten is bizonyára érzékelhetők lesznek a zeneszerző és a műveit megszólaltató előadók közötti mély, bensőséges művészi és emberi kapcsolatra, a közös műhelymunkára utaló jelek. Farkas Zoltán zenetörténész joggal veti fel a kérdést: „Mi lesz Kurtág zenéjének sorsa Kurtág nélkül? Művészetének létfeltétele a személyesség. Kottairása jelekkel, utasításokkal teli, mégis oly sok mindent hagy rögzítetlenül. Az elevenséget, a hitelest, a drámai pillanatot védi ezzel a zeneszerző: az előadó találjon rá például az egyes hangok pontos hosszára, s a megoldáshoz vezető fáradtságos úttól nem kímélheti meg magát. Semmit sem kap készen, nem hagyatkozhat sablonokra. Ideális esetben Kurtág személyesen van jelen műve megtanulásakor. Gyötrelmes munka ez, vallhatnak róla mindazok, akik valaha együtt dolgoztak vele, de csak ez vezet eredményre. A mai magyar kompozíciók közül talán Kurtág művei veszítenek a legtöbbet az elhibázott, közömbös előadásban. A remekmű ilyenkor elhalványul: az eleven testből porhüvely lesz. Ha Kurtág György és Kurtág Márta zongorázik a Játékokból, az a benyomásom, hogy a kor zenéjének legnagyobb pillanataiból részesülhetek. Éppúgy, mint azok, akik hallották Bartókot saját műveit zongorázni. De ha mások ülnek a zongorához, akár ugyanazokkal a tételekkel, a sorozat egyszerre kis zongoradarabokká hull szét. Vagy mi lesz a vokális művek sorsa Csengery Adrienne után? Létezik-e majd a What is the word... Monyók Ildikó nélkül? S ki lehel majd életet a ...quasi una fantasia skáláiba, ha a zongoraszólamot nem Kocsis Zoltán játssza, s nem Eötvös Péter hívja elő a zenekar neszeit? Hát nem tart tovább ez a szépség, mint a tengerpart fővenyébe ujjal rajzolt kép, amelyet elsimít a közelgő dagály? Virág az ember – vele hervad az alkotása is?”

Kurtág művészetében a szerző-előadó kapcsolat azért is különösen fontos, mert kompozíciói éveken, olykor évtizedeken keresztül érlelődnek, különböző kísérleti stádiumokon jutnak keresztül, s talán sohasem nyerik el végleges formájukat. „Kurtág személyében a hatvanas évek magyar avantgárdjának igazi, a szó szoros értelmében vett világhírnevet kivívott reprezentánsát, ha úgy tetszik, a kísérleteket műfajjá, tradícióvá nemesítő mesterét tisztelhetjük – írja Kocsis Zoltán zongoraművész, a Nemzeti Filharmonikusok zeneigazgatója. – Mindez természetes volna, ha Kurtág művészi hitvallása, egész életműve nem állna szöges ellentétben a konvenciókkal, tehát az ilyesfajta méltítás alapját képező, meggyökeresedett szemlélettel. Mert mit is lehetne mondani egy mégoly zseniális életművet értékelve, ha az nem lezárt, sőt megíratlan remekművek légióját engedi sejtetni? Miféle esztétizáló hozzáállás lehetne adekvát olyan művészetet illetően, amelynek gyökerei nem csupán az oly büszkén magunkénak vallott európai kultúrában keresendők?” Nem könnyű autentikus választ találni arra a kérdésre, hogy pontosan hol található Kurtág zenéjének valódi gyökerei. A helyzetet tovább nehezíti,

hogy a zeneszerző szinte sohasem beszél életéről és alkotásairól. Csengery Adrienne operaénekes, a Magyar Zenei Tanács elnöke úgy véli: „Kurtág György azért nem nyilatkozik, mert úgy gondolja, hogy ami vele kapcsolatban fontos, azt úgyszólván beleírja a művekbe, ami pedig nincs benne az alkotásaiban, az nem is lényeges. Kurtág egyébként egyáltalán nem zárkózott, sőt nagyon nyitott a világra. Több nyelven beszél és olvas, érdekli a politika, az irodalom, a költészet, a film, a színház, a képzőművészet. Aki ott volt a szombathelyi Bartók-fesztiválok valamelyikén, láthatta, hogy szinte rohant egyik rendezvényről a másikra. Művésziileg Kurtág nagyon szigorú, sőt maximalista, de az előadóművészek tudnak hatni rá, és néha el is tudják varázsolni... Kurtág kifejezetten igényli az előadói kreativitást, s éppen ezért csodálatos munkakapcsolatokat tud kialakítani még a legfiatalabb generációval is. Ebbe az is belefér, hogy az előadó valamivel nem ért egyet, s ilyenkor Kurtág változtatásokra is hajlandó, vagy több verziót ír, hogy a művész kiválaszthassa a legideálisabbat. A ...quasi una fantasia című darab nyomtatott kottájában például azért szerepel a Tempo di Kocsis felirat, mert Kocsis Zoltán az egyik részt más tempóban játszotta, mint ahogyan Kurtág azt eredetileg elképzelte. Velem is előfordult hasonló eset: a József Attila-ciklus első darabjával például nagyon nehezen birkóztam meg. Nem szóltam Kurtágnak, de ő észrevette, és teljesen átírta a darabot. Kurtág egyes hangszertechnikai kérdésekben is kikéri az előadók – például Keller András hegedűművész vagy Fábián Márta cimbalomművész – véleményét.” Ha Kurtág György mégis megszólal a nyilvánosság előtt – mint tette ezt például 1995-ben, az amszterdami Concertgebouw-ban, egy szerzői est után rendezett beszélgetésen –, tömören, lényegre törően fogalmaz, és őszintesége szinte zavarba ejtő. „Mégfogam egy terv valamikor, s talán tíz-tizenöt évvel később elkészül a darab... Ez mindig az adott darab stílusának része. Hogy úgy mondjam, a gyerek dönti el, mikor akar megszületni, nem az anya... Két művem esetében abszolút határozott elképzelésem volt, s mindkettő befejezetlen maradt. Az egyik a Huszonnégy antifóna – Berli dolgoztam rajta 1971-ben, s a mai napig három készült el belőle –, a másik a Zongoraverseny első tétele. Úgy látszik, ha az ember túl sokat tud műről, nem megy a komponálás – nekem legalábbis nem. Dilettáns vagyok. Csak akkor tudok komponálni, ha magától építkezik a mű... Életem során többször előfordult, hogy voltak hosszú hónapokig, esetleg évekig is eltartó, bémult időszakaim – legalábbis ami a zeneszerzést illeti. Közben persze nagyon jól tudtam tanítani és mindenféle egyebet csinálni, de a komponálás egyszerűen nem ment. Ezekben az időszakokban egyáltalán nem is tudtam, hogyan kell komponálni. Most sem tudom, hogy kell. Tényleg nem tudom.”

Gramofon-összeállítás

JEAN-LUC, BARBARA
ÉS A FORRÓ SZERENÁDOZÓK

JAZZ PROGRAMOK A TAVASZI FESZTIVÁLON

A Budapesti Tavasz Fesztiválra az angol szaxofonos, Barbara Thompson újra elhozza híres kvintettjét, a Paraphernaliát. A másik alapító tag, a dobos (és férj) Jon Hiseman révén a zenekar a Colosseum-vonalhoz is kapcsolódik. A Thompson's Tangos című lemezüket **MÁRCIUS 18-ÁN A TRAFÓBAN** mutatják be, az együttesben egyébként jazzhegedűt is hallhatunk Billy Thompson (csak névrokon) révén. Sajnos Thompson januárban bejelentette, hogy mivel Parkinson-kórral diagnosztizáltak, ezért néhány évig ez lesz az utolsó turnéja. Az est hasonlóan nagynevű másik fellépője a francia hegedűs, Jean-Luc Ponty, akit utoljára a Rite Of Strings elnevezésű trióban láthattunk Budapesten. Az elektromos erősítésű hegedű és a jazzrock korszakos úttörője ezúttal a William Lecomte (billentyűk), Thierry Arpino (dob), Guy Akwa N'Sangué (basszusgitár), Moustapha Cissé (ütők) összeállítású kvintettel érkezik. Pontyék egyébként másnap Pécssett is fellépnek. A jazzrock születésénél szintén ott bábáskodó szuperdobos, Billy Cobham az év egyik legsikeresebb koncertjét adta tavaly kvintettjével Budapesten. Ezúttal új és régi rajongói trióban (Paradox) élvezhetik zenéjét, a helyszín a **PETŐFI CSARNOK**, az időpont **MÁRCIUS 22.** Társai közül Wolfgang Schmid német basszusgitáros a Passportból lehet ismert sokaknak, most az angol Bill Bickford gitározik velük. A fesztiválhoz társulva vidéken is több jazzeseményt rendeznek, ezek közül a legnagyobb hagyománya a **KECSKEMÉTI NEMZETKÖZI „BOHÉM” RAGTIME & JAZZ FESZTIVÁLNAK** van, amely éppen tízéves. A házigazda Bohémek új lemezeit mutatják be, a hazai mezőnyt rajtuk kívül a Lucky Boys Shuffle Band és a népszerű, négyszólamú férfivokál, a Four Fathers képviseli **MÁRCIUS 24-ÉN.** A programot aznap a Bratislava Hot Serenaders, Európa legjobb – nem csak a szervezők szerint! – archaikus nagyzenekara zárja. Az első napi programban, **MÁRCIUS 23-ÁN** hallható többek között egy „igazi” bigband, a modern jazzt is játszó Kecskemét Jazz Orchestra. A Bohém Ragtime Jazzband ezenkívül **MÁRCIUS 17-ÉN GYÖRBE** is ellátogat. A Benkó Dixieland Band **MÁRCIUS 18-ÁN SZEKSZÁRDON** lép fel. A világszene jegyében koncertezik a spanyol **PANNÓNIA MED HOTELBEN MÁRCIUS 27-ÉN** Horváth Kornél és Sztojan Jankulov ütőhangszereken – Lantos Zoltán (hegedű) közreműködésével. A Szakcsi Lakatos Béla vezette trió Szolnokon hallható április 9-én. Végül egy új kezdeményezés: **SZOMBATHELYEN JAZZ-FESZTIVÁLT** szerveznek Lamartin néven **MÁRCIUS 23-ÁN** 18 órai kezdettel – Philip Catherine kvartettje, a Vukán trió és a Berki kvartett részvételével.

Zipernovszky Kornél

SZABADI SZABADON

Március 22., Thália Színház, 19.30

A műfajok átjárhatóságát mi sem bizonyítja jobban, mint az, hogy honi zenésztársadalmunk újabb tagja jelenik meg ilyen jellegű esemény vendégeként. Szabadi Vilmos a Benkó Dixieland Banddel fog fellépni egy színpadon és közös produkciókban. Vajon mitől vonzó az ő számára ez a zenei kalandozás? A Gramofon kérdésére a MIDEM-díjjal kitüntetett hegedűművész válaszol.

(Fotó: promóció)

„Komolyzenében tökéletesen jártas emberrel találkoztam Benkó Sándor személyében, így nem volt túl nehéz megtalálni az egymást fedő területeket a klasszikus zene és az abból kinőtt jazz között. A komolyzenének vannak olyan csatlakozási pontjai, amelyek segítségével népszerűsítenie lehet, ez pedig az én legfőbb misszióm. Olyan közönségre számítok tehát, amely nem

tesz különbséget komoly és könnyűzene között. A improvizálás a zenében az ember természetes játékigényéből fakad. Az európai komolyzene azonban más utat választott, és eszerint nekünk a legprecízebben kell visszaadni, ami le van írva. De a XX. században megváltoztak a dolgok, és például

Jasha Heifetz rengeteg Gershwin-átíratot készített hegedűre; megpróbálta kiterjeszteni a hegedűrepertoárt, illetve bővíteni a technikát jazzmotívumokkal és azok minden technikai bravúrával. Az biztos, hogy valahol a kapcsolódás ezeken a rétegeken belül kezdődik, és ez alapján talán már sejtheti is a közönség, hogy miféle zenét fogunk játszani.”

ECONOVUM

„IVÁNYI PROF. ÉS TÁRSAI”
GAZDASÁGI TANÁCSADÓ ÉS SZOLGÁLTATÓ KFT.

Az ECONOVUM „Iványi prof. és Társai” Gazdasági Tanácsadó és Szolgáltató Kft.

az alábbi szolgáltatásokat ajánlja:

- Stratégiai diagnosztika és akciótervezés SWOT- és portfólió-elemzéssel
- Szervezetfejlesztés, reengineering és javadalmazási rendszer korszerűsítése
- Átfogó költséggazdálkodás (Total Cost Management) kiépítése és költségcsökkentő értékelemzés végigvitele
- A kaliforniai Newport University magyarországi képviseletként – rugalmas, távoktatási formában – magyar vagy angol nyelven amerikai közgazdász és doktori fokozat megszerzésének lehetővé tétele

Információ: 06/30/940-4342

PEGE ALADÁR

Új rovatunkban klasszikus és jazzmuzsikusokkal beszélgetünk legnagyobb zenei élményeikről – az ezekről készült fotók alapján. Bevezetőként mindjárt egy olyan művészt választottunk, aki a jazzt éppen olyan komolyan veszi, mint

hangszere klasszikus repertoárját, vállalva ezzel az esetleges hátrányokat is. Pege Aladár Liszt-díjas, érdemes művész, nyugdíjas egyetemi docens (LFZE), a Köztársasági Érdemrend Tiszti Keresztjének büszke birtokosa. Színpadi pályafutásának 45. évfordulóját néhány hónapja ünnepelte az IBS színpadán – parádés nemzetközi gálaesttel. 1939. október 8-án született Budapesten, 1969-ben végzett a Zeneakadémián, majd a hetvenes évek közepén Rainer Zepperitz professzornál tanult két és fél évig Nyugat-Berlinben. 1963 óta játszik saját jazzegyüttese élén. 1970-ben a montreux-i fesztiválon Európa legjobb szólistájaként tüntették ki. A bombay-i Jazz Yatra-fesztivál után meghívták a Mingus Dynastyba, Sue Mingus neki ajándékozta elhunyt férje egyik hangszerét. 1981-ben a Down Beat TDWR bőgő kategóriájának első helyezetteje. 1982-ben a Carnegie Hallban Herbie Hancockkal és együttesével játszott. Pege Aladár 1964 óta rendszeresen ad klasszikus zenei koncerteket is. 2001-ben másodszor is elnyerte az eMeRTon-díjat, ezúttal életműdíjjal tüntették ki.

Walter Norris zongoristával és Karl-Heinz Böhm színésszel Mainzban

„Böhm a nagy dirigens fia, ez egy irodalmi sorozat volt, a Lyrik und Jazz. Ő mondta a verseket, és mi ketten játszottunk. Vele indult az irodalmi est, utána más színészekkel folytatódott, mint Erika Pluhár,

„A fehér bőgőnek az volt a története, hogy akkoriban a Moulins Rouge-ban játszottam vagy a Fóti Jánossal, vagy a Lőrinczi Palival, később meg a saját zenekarommal. Amikor elkezdődött a program, a zenekari pódium lesüllyedt, és kihúzták a zenekar feje fölé egy pótszínpadot. A szünetben a zenekarból többen a színpad alatt voltunk, én is, és valaki megnyomta véletlenül a liftgombot, és feljött a színpad. A bőgő, egy székre téve fogta fel az egészet, és összetört. Amikor elvittem megcsináltatni, mondták, hogy ezt a rengeteg repedést nem lehet helyrehozni, akármivel lakkozzák le, az mindig látszani fog. Valakinek az volt az ötlete, hogy mi lenne, ha befestենék fehérre, azután így lett, vastagon lekenték. Ebből lett a fehér bőgő, ami nagyon sok koncertet hozott. Az amerikai filmekben lehetett látni ilyen fehér bőgőt, jó ötlet volt, nem tudom kié, lehet, hogy az enyém.”

1990. július 13., Pori,
koncert a Tadeo Muróban

„Amikor a pori fesztiválon voltam, akkor klasszikus koncertet is adtam, és tartottam egy kurzust. Ez volt a klasszikus koncert, egy ottani zongorakíséréssel.”

Tehetség és fegyelem

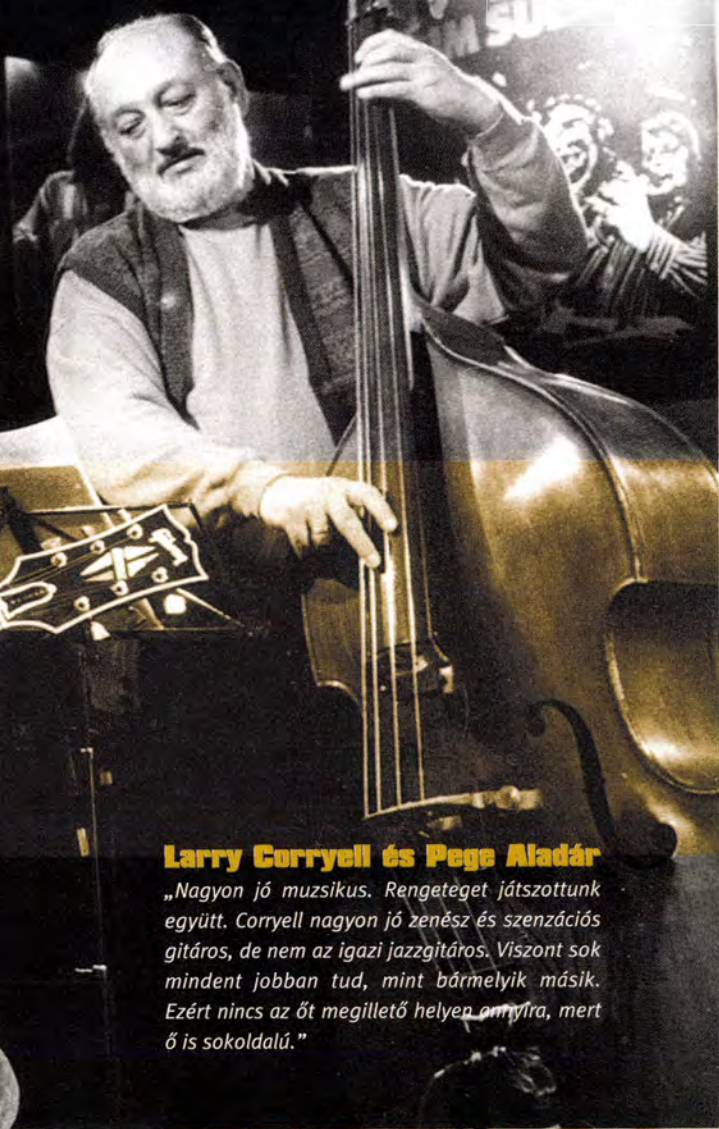
„Amikor a Mingus Dynastyval próbáltunk Montreuxben, és a világ legnagyobb zenészei voltak ott, Jimmy Knepper pozosan volt a zenekar vezetője. Ha valami nem volt jó a próbán, megállt, és mondta, hogy azt ne így, hanem ezzel a frazírozással, és akkor ő előfújta. Akkor a Randy Brecker és a Joe Farrell fogták a ceruzát – volt náluk –, elővette mind a kettő a sajátját, és beírta. Évek óta próbálok itt is bevezetni ezeket a dolgokat. Azt szokták mondani, hogy a Pege-iskola az az igazi iskola. Az is igaz, hogy aki nálam játszik, mindig jobban játszik, mint bárki mással. Sajnos a magyar jazzzenészek keveset próbálnak. Ez csak a jazzvonalon van így, a klasszikus vonalon nem, mert amikor jönnek hozzám a klasszikus koncertre próbálni a partnerek, akkor már nekem kell mondani, nem lesz sok ez a próba? – Ali, hát mit képzelsz, próbálunk, és javítjuk... – mondják. Enélkül nem megy.”

Santa Berger és más nagy német színészek. Később társult a duóhoz Albert Mangelsdorff. Majd Norris is kivált, és ketten maradtunk az Alberttal.

Nagyon sok koncertet csináltunk. A nagy kortárs írótól verset és prózát mondtak, főleg maiakat.”

Bécsben,
Ed Thigpen dobossal

Larry Coryell és Pege Aladár

„Nagyon jó muzsikus. Rengeteget játszottunk együtt. Coryell nagyon jó zenész és szenzációs gitáros, de nem az igazi jazzgitáros. Viszont sok mindent jobban tud, mint bármelyik másik. Ezért nincs az őt megillető helyen annyira, mert ő is sokoldalú.”

A duózás művészete

„Duót úgy érdemes játszani, ha mind a ketten – mindegy, hogy milyen hangszerrel van szó – nagyon ismerik a hangszerüket. Azt nem lehet, hogy van egy jó szólista, és a másik csak kísér. Egy-két számra jó, de azután mindig várják, hogy az is csináljon valamit. De nem tud csinálni. Ezáltal unalmas lesz a dolog. Múltkor voltam Olaszországban, az udinei fesztiválon, előttünk játszott Charlie Haden és Kenny Barron. Rossz produkció volt. Mert a Haden gyenge hangszeres, mindamellett egy szenzációs zenész. Kenny Barron viszont mint zenész is meg mint zongorista is óriási. A harmadik szám után már unalmas volt, Haden nem technikás játékos. Arra nem volt szüksége, hogy nagy szólista legyen, ezért nagyon ritkán játszik duóban, inkább mindig triótól felfelé. Ott nem fontos, hogy a nagybögős szólista legyen. Hol van az előírva? Norrisszal mindig nagy sikerünk van, megeshi a hangszert, néha én is. Ha még rosszul is játszanánk, akkor is nagy siker lenne a hangszeres tudás miatt, de nem játsunk rosszul, hanem nagyon jól, és nagyon nagy sikerek vannak mindenhol.”

Fatty George

„Nagy klarinétos volt, minden osztrák zenész, akinek neve van, és nagyon jó, az mind tőle indult, Joe Zawinultól kezdve a Friedrich Guldán keresztül a Rudi Wilfertig, mindenki. Ő volt az, aki felkarolta az embereket, neki csak annyiból volt jobb, hogy mindig volt valami klubja, ahol lehetett is játszani. Nagy barátom volt, ez a kép nála készült. Nagyon kövér volt, legalább 160 kiló, ezért hívták Fattynek. Csányi Mátyás is nála játszott.

Lee Konitz, 1978-ban Nyugat-Berlinben

„Trióban játszottunk, Martial Solal zongorázott. Konitz akkor még Amerikában élt, sokkal jobban ment még neki a szaxofonozás. Ez a Berli Jazzfesztivál volt, a múzeumban játszottunk. Ott és a berlini Új Filharmóniában voltak a koncertek. Már 1964-ben is ott játszottam. Akkor ismerkedtem meg Zoller Attilával. Azért rendelték oda az Attilát, hogyha én nem érkeznék meg, akkor ő játszott volna helyettem, mert akkor nagyon bizonytalanok voltak a kiutazási lehetőségek, de kértem végül. Ott debütált az új Miles Davis Quintet. Sok zenésznek fogalma sem volt, hogy mit játszanak, nem értették, pedig nagyon egyszerű volt a számomra. Én is próbáltam játszani ezt a stílust '64-től.”

KÁRPÁTIA

ÉTTEREM ÉS SÖRÖZŐ

Egy hely a Belváros szívében, ahol Mózes Péter konyhafőnök alkotókedve és gondos szakértelme által új életre kelnek a hagyományos magyar ételek. A fogásokkal legjobban harmonizáló, legszebb borokat Magyarország történelmi borvidékeiről Bíró István bormester válogatta össze. A Kárpátia Étterem és Söröző tökéletes harmóniába olvasztja a századforduló patinás hangulatát és az ezredforduló friss ízeit. Ebben a környezetben a kézzel festett falak arról árulkodnak, hogy itt 120 éve csak egy királyt ismernek, kinck vendég a neve.

1053 Budapest, Ferenciek tere 7-8.

Telefon: (06-1) 317-3596 Telefax: (06-1) 318-0591

E-mail: restaurant@karpatia.hu Weboldal: www.karpatia.hu

Idén tízéves jubileumához érkezik a Zempléni Művészeti Napok.

A Rolla János hegedűművész és a Liszt Ferenc Kamarazenekar

kezdeményezésére 1992-ben létrejött fesztivált ma már külföldön is egyre többen ismerik, évről évre gazdagodó programjába

egyre több zempléni település kapcsolódik be.

„Szerencsésnek mondhatjuk magunkat, mert a fesztivál fő szponzora, az Antenna Hungária Rt. kezdettől, 1992 óta kitart mellettünk” – meséli Merényi Judit, az Óbudai Társaskör igazgatója, aki a Liszt Ferenc Kamarazenekar megbízásából tizedik éve koordinálja a művészeti napok programjait. „Maga az ötlet egyébként úgy jött, hogy Kiss József oboaművész édesapja, aki Sárospatak főépítésze, 1991 nyarán meghívta Rolla Jánost és feleségét a Bodrog-parti Athénna is nevezett városba. János annyira beleszeretett ebbe a páratlan történelmi múlttal rendelkező, de gazdaságilag, infrastrukturálisan fejletlen régióba, a tájba, a műemlékekbe, hogy szinte azonnal elhatározta, fesztivált kell csinálni Zemplénben.”

Az első években a Liszt Ferenc Kamarazenekar művészei honorárium nélkül, „szerelemből” koncerteztek Sárospatakon és a régió más városai-ban, és a többi közreműködő, illetve a szervezők jelentős része sem fogadott el pénzt munkájáért. A helyszínek száma évről évre bővült: a zempléni városok – Sárospatak, Szerencs, Sátoraljaújhely, Tokaj – mellett olyan kistélepülések is otthont adnak egy-egy koncertnek, amelyek korábban egyáltalán nem kapcsolódtak be az ország kulturális vérkeringésébe. Tavaly az említett városok mellett Monokon, Golopon, Mádon, Pácinban, Füzérradványban, Kőkapun, Karcván, Olaszliszván, Tolcsván, Erdőbényén, Tarcalban, Komlóskán, Erdőhorvátiban, Bodrogkeresztúron és a Füzéri várban is rendeznek koncerteket. Évek óta együttműködnek a határ menti szlovák településekkel is, és már-már hagyomány, hogy a kassai dómban is tartanak egy-egy hangversenyt. Merényi Judit úgy véli: „mivel a magyar-szlovák kapcsolatok nem voltak mindig felhőtlenek, sokat jelenthetnek az ilyen gesztusok, az apró figyelmeségek. Ezek miatt is nevezem Zemplént a csodák fesztiváljának.”

Az utóbbi években Rolla János és a Liszt Ferenc Kamarazenekar meghívására világhírű külföldi vendégcsózlísták is ellátogattak Zemplénbe. Az idei fesztivál időpontja augusztus 17. és 25. közé esik. Bár a műsor még messze van a véglegestől, az eddigi nevek is rendkívül színvonalas jubileumi fesztivált ígérnek. A Liszt Ferenc Kamarazenekar ideai meghívottjai között vannak olyan világhírű művészek, mint Emmanuel Pahud fuvolaművész és Shlomo Mintz, aki a idén február közepén már járt Magyarországon: az izraeli hegedűművész és karmester akkor a Miskolci Szimfonikus Zenekarral adott koncertet. Snétberger Ferencet talán nem kell bemutatni magyar zeneszerető közönségnek. A több éve Németországban élő gitáros tavaly hívta meg a Liszt Ferenc Kamarazenekart For My People című újabb lemezének felvételére. A zenekar a CD-n hallható gitárkoncertőn működött közre, amely a náci holokausztban életüket veszített roma származású áldozatoknak állít emléket. Most ezt a meghívást viszonozza méltóképpen Rolla János egy közös koncerttel. Igazi csemege az I Salonisti zenekar koncertje is. Bár évek óta koncerteznek világszerte, a kamaraegyüttes tagjai a Titanic című filmben, a halálig játszó fedélzeti zenekart alakítva szereztek valódi világhírnevet.

Kiemelkedő eseménynek ígérkezik még az ukrán Cantus Kamarakórus koncertje, Perényi Eszter hegedű- és Virágh András orgonaestje. A fesztivál zárókoncertjén a Liszt Ferenc Kamarazenekart az amerikai Raymond Leppard vezényli.

A Zempléni Művészeti Napok programjairól lapunk nyári számában részletesen is olvashatnak.

Az Antenna Hungária Rt. tizedik éve

a Zempléni Művészeti Napok főtámogatója:

ilyen hosszú távú szponzori együttműködés

példa nélkül áll a magyar kulturális életben.

Az elsősorban távközléssel és műsorter-

jesztéssel foglalkozó nagyvállalat

Budapesten is támogat néhány zenei

rendezvényt, a székházában található

Átrium Galéria pedig évek óta lehetőséget

teremt kortárs festő- és iparművészek

bemutatózására. A társaság szponzori

politikájáról Bielek Péter kommunikációs

igazgatót kérdeztük.

– 1992-ben az elsők között kezdték meg a kultúra szponzorálását, s együttműködésük a Zempléni Művészeti Napokat rendező Liszt Ferenc Kamarazenekar Alapítvánnyal azóta is töretlen. Miért tartják fontosnak a művészetek támogatását?

– Az Antenna Hungária Rt. tevékenységében meghatározó szerepet játszik a kommunikáció, az emberek közötti párbeszéd elősegítése, s ezért is vagyunk elköltelezettek a társadalmi szerepvállalás, a művészetek támogatása mellett. Tizedik éve támogatjuk a Zempléni Művészeti Napokat, és Rolla János személye, illetve a Liszt Ferenc Kamarazenekar Alapítvány garancia a minőségre, és arra, hogy a program évről évre bővül, fejlődik. Úgy érezzük, hogy az általunk nyújtott támogatás jó helyre kerül, hiszen a fesztiválnak köszönhetően az egész régió élete felpezsdült. A művészeti napok így nemcsak kulturális, hanem műemlékvédelmi, idegenforgalmi szempontból is fontos, és hozzájárul a helyi lakosság életkörülményeinek javításához. A tízéves közös történetünk eredményeként külön szeretném kiemelni a mádi zsinagóga felújításának előmozdítását, a füzérradványi kastélyt, illetve a tradicionális borászat és vendéglátás fellendülését.

– Milyen más kulturális programokat támogatnak még a zempléni fesztivál mellett?

– A Zempléni Művészeti Napok előfutáraként már tavaly is tartottunk egy budapesti koncertet, s ez a hagyomány idén május 28-án, a Pesti Vigadóban a Liszt Ferenc Kamarazenekar és Snétberger Ferenc gitárművész koncertjével folytatódik. Decemberben az Erkel Színházban a Carmina Burana előadásával zártuk az évet, s hasonló koncertet idén is tervezünk. Egy kifejezetten gyerekeknek szóló, négy-hat előadásból álló hangversenysorozat támogatását is tervezzük, ennek részleteit azonban még pontosítani kell.

A kommunikáció jegyében – erejéhez mérten – az Antenna Hungária Rt. a művészet egyéb ágait is segíti: dél-budai székházunkban néhány éve létrehoztuk az Átrium Galériát, ahol minden hónapban kortárs hazai festő- és iparművészeknek – pályakezdőknek és már befutott alkotóknak egyaránt – lehetőséget adunk a bemutatkozásra. Egy-egy alkotást meg is vásárolunk tőlük, ezeket később jótékony célra szeretnénk felajánlani. (X)

125 ÉVES A ZENEAKADÉMIA

Fennállásának egy és negyed százados

jubileumát rangjához méltó kiad-

vánnyal ünnepelte meg a magyar zene-

oktatás fellegvára, mai nevén a Liszt

Ferenc Zeneművészeti Egyetem.

A kötet, amit jeles munkatársai, Gádor Ágnes és Szirányi Gábor szerkesztésében az intézmény maga publikált, mind külsejében, mind tartalmában vonzó és a szó nemes értelmében reprezentatív: tervezése szakszerű, kivitelezése esztétikus. Műfaját tekintve dokumentumgyűjtemény,

de egyben speciális lexikon is: arcképcsarnok a Zeneakadémia kiválóságairól (persze korántsem a teljesség igényével), és katalógus a kezdetektől máig a falai között megfordult oktatókról – évszámokkal és a vonatkozó szaktárgy feltüntetésével. Forrásértékű munka szakmabelieknek, s ugyanakkor lebilincselő olvasmány minden zenebarátnak, aki muzsikuscillagok és legendás mesterek életútjáról szeretne valami nem tananyag ízű, színes és informatív eligazítást kapni.

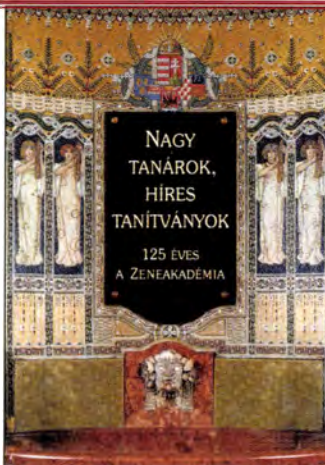
Az íráskor stílusa üdítően sokféle, a szerzői névsorban muzikológus generációk tagjai sorakoznak friss diplomás huszonévesektől a nyolcvanas évei derekán járó professzorig – ami hallatlanul változatos teszi a rövidere fogott, karakteres portrékat. Hadd mutassak be a portréfestők munkáiból néhány mozaikot. Batta András például így fejezi be Tátrai Vilmosról készült kisesszéjét: „Növendékeit stílusismereten, előadói finomságokon kívül a kultúrával is megajándékozta, amelyet személyiségével a szó legszélesebb értelmében megélt történelemként sugárzott.” Domokos Zsuzsa pedig Szabolcsi Bencéről írva találóan idézi a tanítványok népes taborából Kecskeméti Istvánt: „Zenetörténéseink között soha senki nem volt annyira muzsikus, mint ő. Nemcsak képzett zeneszerző, nemcsak kitűnő pianista volt, hanem mindenkor ujjában is hordta a zeneirodalmat...” – Hát létezik ennél frappánsabb ecsetvonás a nagyszerű professzor arcképvázlatán? Rados Dezsőt a XX. század második felének egyik legjelentősebb hegedűpedagógusaként aposztrofálja szép dolgozatában Retkes Attila, s munkásságát beleágyazza a Bloch Józseftől kiindulva Hubayn, Szigetin, Vecseyen

és Zathureczkyn át máig ivelő magyar hegedűiskola töretlen vonulatába – fiát, Rados Ferencet meg a tanítvány és partner Kocsis Zoltán mondataival helyezi reflektorfénybe a cikket jegyző Mácsai János: „Bizony ő a mester, ő tud pillanatnyilag olyan dolgokat itt Magyarországon a zenéről, zongorázásról, amelyeket nagyon kevesen tudnak, vagy senki sem tud rajta kívül. Kisugárzása generációkra volt és van hatással. Radost nagyon alulértékelik, mindíg is alulértékelték. Talán ő maga is az oka ennek túlzott szerénységével, természetének megkérdőjelezhetetlen vonásaival, enyhén ironizáló hajlamával. Ezek azonban mindig a zenét és a tanítványt szolgálják, az ő javukra válnak.”

Egy-egy korszakos személyiség persze nem kizárólag abban az analízisben körvonalazódik, amely róla íródott, hanem föl-fölvillan a kötet többi szereplőjének vallomásaiban is – így jelenik meg például Weiner Leó alakja Berlász Melinda tömör tanulmányán kívül a Solti Györgyről készült anyagban is, a világkariert befutott dirigens hódolatteljes nyilatkozatában: „Csodálatos, természetes muzsikos volt, ugyanakkor abszolút profi, aki átfogó és mélyreható ismeretekkel bírt a zenélés művészetéről... Megtanította, hogyan kell egymásra hallgatnunk, ha egy zenekarban játszunk... hogyan ismerjük fel, mikor kell követnünk és mikor vezetnünk... hogyan kell meghallani, megélni, mi történik a zenekarban, miként kell a hibákat észrevenni és korrigálni. Nem túlzok, amikor azt mondom: mindent, amit zenészként elértem, Weiner

Leónak köszönhetek.” És valószínűleg koronaként ragyog egy-egy kivételes muzsikusképek portréján Kroó György mesteri hangversenykritikáinak valamelyike. A Végh Sándorról szóló fejezet végén például a következő: „...a Zeneakadémián a Salzburgi Camerata Academica Mozart-Schubert-estje Végh Sándor betanításában és vezetésével egyike volt a legihletettebbeknek, amelyeket a magyar fővárosban valaha is hallottunk. Nem használom a vezénylés szót, mert annak mai szakmai értelme más, mint amit a nyolcvan éves művész csinál zenekara, a 22 vonósra épülő Camerata Academica élén: neveltjei előtt nem kell karmesterkednie, hanem mint korunk egyik legjelentősebb muzsikusegyénisége, mint csodálatos kamarazene-tanár nyilvánulhat meg... Jellegzetes váll-, könyök- és kézcsuklójelzései sohasem hegyesek, sohasem szúrósak, mindig a hegedűvonalat képviselik, a szüntelenül éneklő tónust, a zene mozzart-schuberti dolce alaphangját... Az intenzitást, a tüzet Végh Sándor adja a nagyszerű hajlékonysággal játszó zenekarnak, az ő lobbogása élteti a tempókaraktereket, mint ahogy az ő humanizmusa, kultúrája, hallása varázsolja a fafúvókra hangszerelt, kötött dallamíveket esetről esetre kis Benedictusokká.” – Bevallom, megrendülve olvastam ezt a szárnyaló apológiát, s hálás vagyok a Végh-portrét készítő Péteri Juditnak, amiért beemelte cikkébe Kroó György iménti, időközben klasszikussá lett sorait. Mert közvetítésükkel olyan elementáris erővel éltem át újra a recenzeált koncert varázsát, hogy szinte beleborzongtam a Végh Sándor-jelenség nagyszerűségébe. Hiszem, hogy mások is így lesznek vele.

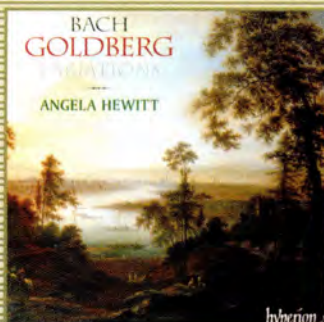
Kerényi Mária

Leónak köszönhetek.” És valószínűleg koronaként ragyog egy-egy kivételes muzsikusképek portréján Kroó György mesteri hangversenykritikáinak valamelyike. A Végh Sándorról szóló fejezet végén például a következő: „...a Zeneakadémián a Salzburgi Camerata Academica Mozart-Schubert-estje Végh Sándor betanításában és vezetésével egyike volt a legihletettebbeknek, amelyeket a

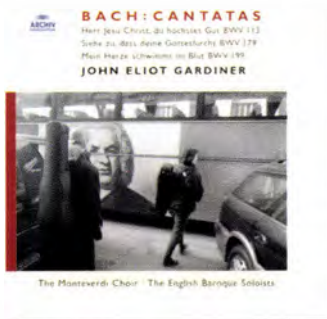
magyar fővárosban valaha is hallottunk. Nem használom a vezénylés szót, mert annak mai szakmai értelme más, mint amit a nyolcvan éves művész csinál zenekara, a 22 vonósra épülő Camerata Academica élén: neveltjei előtt nem kell karmesterkednie, hanem mint korunk egyik legjelentősebb muzsikusegyénisége, mint csodálatos kamarazene-tanár nyilvánulhat meg... Jellegzetes váll-, könyök- és kézcsuklójelzései sohasem hegyesek, sohasem szúrósak, mindig a hegedűvonalat képviselik, a szüntelenül éneklő tónust, a zene mozzart-schuberti dolce alaphangját... Az intenzitást, a tüzet Végh Sándor adja a nagyszerű hajlékonysággal játszó zenekarnak, az ő lobbogása élteti a tempókaraktereket, mint ahogy az ő humanizmusa, kultúrája, hallása varázsolja a fafúvókra hangszerelt, kötött dallamíveket esetről esetre kis Benedictusokká.” – Bevallom, megrendülve olvastam ezt a szárnyaló apológiát, s hálás vagyok a Végh-portrét készítő Péteri Juditnak, amiért beemelte cikkébe Kroó György iménti, időközben klasszikussá lett sorait. Mert közvetítésükkel olyan elementáris erővel éltem át újra a recenzeált koncert varázsát, hogy szinte beleborzongtam a Végh Sándor-jelenség nagyszerűségébe. Hiszem, hogy mások is így lesznek vele.

A TELARC, A HYPERION ÉS A HARMONIA MUNDI ÚJDONSÁGAI

FORGALMAZZA A KARSAY ÉS TSA.

BACH-KANTÁTAZARÁNDOKLIAT

igazi élményt nyújt; Gardiner egy-két tempója talán gyorsabb a kelle-ténél, de komoly lemezgyűjtő nem létezhet e CD nélkül. Az ezt gyorsan követő albumok (BWV 140, 147), illetve az adventi művek (BWV 61, 36, 62) ugyanezen az ösvényen haladtak: friss erő, dinamizmus árad minden taktusból. (Az első lemezen Argenta helyett éneklő Ruth Holton viszont nem éri el elődje színvonalát.) E három CD nagyjából kiegyenlített – talán leginkább a művek hangulata (gyász, örvendezés és várákozás) alapján választhatunk köztük. Folytassuk a mennybemenetel ünnepéhez kötődő lemezzel (BWV 43, 128, 37, 11), amelyet Gardiner két részletben, 1993-ban (BWV 43, 37, 11) és 1999-ben (BWV 128) – szintén stúdióban – rögzített: hiába tartalmaz egyedi remekműveket, valahogy mégsem mondható

Kantáta BWV 106, Motetta BWV 118, Gyászóda BWV 198

Kantáták BWV 140, 147

Kantáták Advent első vasárnapjára BWV 61, 36, 62

Kantáták a Mennybemenetel napjára BWV 43, 128, 37, 11

Karácsonyi kantáták BWV 63, 64, 121, 133

Kantáták BWV 98, 139, 16

Kantáták Mária tisztulásának napjára BWV 83, 82, 125, 200

Kantáták a Szentháromság ünnepe utáni 9. vasárnapra BWV 94, 168, 105

Kantáták a Szentháromság ünnepe utáni 11. vasárnapra BWV 179, 199, 113

The Monteverdi Choir, The English Baroque Soloists,

Vezényel: John Eliot Gardiner

igazán sikerültnek. Szerencsére ennek épp az ellenkezője mondható el a karácsonyi albumról (BWV 63, 64, 121, 133): noha – a koncerten rögzített BWV 133 kivételével – szintén 1998-as stúdiófelvételekből áll, Gardiner ezúttal különlegesen jó formában volt. Rég hallottam olyan energikus, drámai és egyben örömteli kitörést, amilyennel a nyitókantáta (BWV 63) első tétele már a lemez legelején megörvendezteti a hallgatót: a CD a kantátasorozat egyik legértékesebb tagja, megvétele feltétlenül ajánlott. Kevésbé érdekes a következő, meglehetősen rendszertelenül összeválogatott, három kantátát tartalmazó album (BWV 98, 139, 16), amely minden részletében alatta marad a karácsonyi CD-nek.

Végre-valahára elérkeztünk a 2000-es felvételekhez, ám a jubileumi év februárjában rögzített „három és fél” (Mária-ünnepre írt) kantátát tartalmazó CD (BWV 83, 82, 125, 200) számomra az egész ciklus legnagyobb csalódásának bizonyult. A közismert, zseniális basszusszólóra írt mű (BWV 82) Peter Harvey és Gardiner olvasatában kifejezetten halovány; semmit nem ad hozzá a már komoly előadó-történeti múlttal rendelkező darabhoz. Nagyon vártam az album megjelenését, s találkozáva vele abból szinte semmi sem tetszett: javasolom, ne ezt válasszuk. Ám minden jó, ha a vége jó: a hátralévő két lemez remekbe sikerült. Gardiner Meranóban (BWV 94, 168, 105) és Walesben (BWV 179, 199, 113) adott koncertjein ugyanis – koncertmesterként a Kolozsvárról származó, magyar Debretzeni Kati játszott! – rendkívül ihletetten vezényelt. Jobbnál jobb művek és briliáns előadások találkozása jellemzi a két albumot: hadd említsem itt például a BWV 179 néhol atonális, megrázó nyitókórusát s az ezt követő, mélyen felkavaró szopránáriát. (Ez utóbbit Magdalena Kozena zseniális előadásában hallhatjuk, aki e lemezen egy varázslatos BWV 199-es szólókantátával is megajándékoz minket.) Hihetetlenül koncentrált a másik CD BWV 105-ös kantátájának olvasata: a Monteverdi Kórusban is éneklő Katharine Fuge a nagyszerű nyitókórust követően már szopránáriát ad elő – lélegzetelállító módon. (Akinek esetleg csak két perce van, annak javasolom, szánja ezt az időt a CD utolsó, 20-as trackjére: zárókorálban ennél egyénibbet Bachtól soha nem hallottam.) Mindent összevéve a sorozat sikeres vállalkozásnak tűnik; az igazi nyertesek persze alighanem a ragyogó koncertek szerencsés hallgatói voltak. Leszámítva a régebben készült felvételek újra kiadott albumait, a most méltatottak közül három lemez látszik kiemelkedni – a könnyebb tájékozódásért (no meg helyhiány miatt) a cikk mellett ezek borítójának fotóit közöljük (csak): mindegyik bátran megvásárolható. S ha lehet, meghallgatásukkal se várjunk a következő Bach-évfordulóig!

Vashegyi György

A 2000. év elmúltával teljessé vált az a 12 CD-ből álló, Bach Kantáta Zarándoklat címet viselő, jubileumi sorozat, amely John Eliot Gardiner és két együttese, a londoni székhelyű Monteverdi Kórus és az Angol Barokk Szólisták, valamint a DG lemezkiadó cég válasza a Bach-év jelentette nemzetközi kihívásra. (Az anyagnak legalább a fele már korábban, 2000 előtt – nagyrészt stúdióban – elkészült, három lemezt pedig a zenehallgatók már a 90-es évek első fele óta ismerhettek is, hiszen ezek kereskedelmi forgalomban voltak, s most – a jubileum kapcsán – immár a sorozat részeként érték meg a második kiadást.) A megjelent lemezek – amelyek közül háromról tavaly külön-külön már beszámoltam a Gramofon hasábjain – markáns képet rajzolnak korunk egyik nagy Bach-előadójáról, akinek monumentális vállalkozását (az összes fennmaradt egyházi Bach-kantáta előadása egy éven belül!) legalább részben megörökítő ezen hanganyag minden meglévő vagy készülő összkiadást (Harnoncourt/Leonhardt, Rilling, Kopman) komoly kihívás elé állít. Jelen írásomban – amelynek célja a Gramofonban eddig nem méltatott kilenc CD áttekintése – a hangfelvételek elkészültének időrendjében fogok szólni a lemezekről, az albumok azonosításához pedig az általuk tartalmazott kantáták BWV-számaira hivatkozom.

Elsőként a három újra kiadott stúdiólemez. Ha jól emlékszem, annak idején legkorábban a gyászzenéket tartalmazó CD (BWV 106, 118, 198) jelent meg, körülbelül a passiók Gardiner-felvételeivel egy időben vagy alig valamivel azok után. Énekes szólistaként a Nancy Argenta-Michael Chance-Anthony Rolfe Johnson-Stephen Varcoe kvartett

PHILIPS – UNIVERSAL

Beethoven összes cselló-zongora szonátája

Msztyiszlav Rosztopovics – cselló

Szvjatoszlav Richter – zongora

Szvjatoszlav Richter pedig a búcsúzó évszázad alighanem első számú zongoristája, aki Haydn- és Beethoven-interpretációival éppoly maradandó értéket hozott létre, mint Chopin, Szkrjabin, Debussy vagy Prokofjev alkotásainak előadójaként.

A repertoár sem hétköznapi: a dupla CD-n majdnem százötz perc zene hallható, Beethoven összes cselló-zongora szonátája. Őt remekmű, amely egészen kivételes szerepet tölt be a kamarazene műfaj történetében, s újradefiniálja a zongora szerepét, jelentőségét. Beethoven előtt csellóra és zongorára igazán fontos kompozíciók nem születtek, a barokk kamarazene, illetve Haydn és Mozart hegedű-zongora szonátái pedig a billentyűs hangszernek lényegében csak kísérő szerepet szántak. Beethoven viszont valódi duóban gondolkodott: két egyenrangú hangszer beszélgetésében, olykor egymást erősítő, máskor vitatkozó dialógusaiban. Az öt szonátát egymás után meghallgatni azért is érdekes – bár kétségkívül fáradtságos – vállalkozás, mert 1796 és 1815 között – vagyis majdnem két évtized alatt – keletkeztek, s így könnyen nyomon követhető Beetho-

A csaknem négy évtizedes lemezborítón két szemüveges, fiatalon kopaszodó, szolid megjelenésű, sötét öltönyös úr látható. Az egyik a zongoránál ül, a másik kezében cselló. A csellista nem lehet több harmincöt évesnél, a zongorista tizenkét évvel idősebb nála. A fotó – s persze a lemez is – a Szovjetunióban készült, valamikor a Brezsnyev-korszak elején. Miért lenne ez érdekes 2001-ben? – gondolhatnánk, ha nem tudnánk, hogy a fényképen szereplő duó két tagja külön-külön is önálló fejezetet írt a XX. századi előadó-művészet történetében. A csellista, a most hetvenhárom esztendőss Msztyiszlav Rosztopovics Casals óta a legnagyobb mestere hangszerének, ragyogó dirigens, s a szovjet diktatúra következetes ellenfeleként azok elismerését is kivívta, akiket a „csellóirodalom” gyöngyszemei nem hoznak lázba. (Rosztopovics életútjáról, jelentőségéről lásd cikkünket a 19. oldalon). Az 1997-ben elhunyt

ven stílárís fejlődése, kompozíciós eszköztárának és gondolkodásmódjának alakulása. Az a folyamat, amelynek során szétfeszíti a bécsi klasszika kereteit, s utat tör valami másnak, amit később romantikának nevezett el az esztétika és a zenetudomány.

A két orosz muzikusfenomén játékában az a legmegdöbbentőbb, hogy számukra a két hangszer kiegyenlítetttségének, egyenrangúságának megteremtése magától értetődő, szinte könnyű feladatnak tűnik. Mindketten pontosan érzik, hogy mikor kell háttérbe húzódní, s egy-egy téma exponálásakor mennyi időre és milyen mértékben léphetnek előre. A másik figyelemre méltó mozzanat, hogy Rosztopovics és Richter tökéletesen érzi a beethoveni hangnemszimbolikát: nemcsak az öt szonáta alaphangneméből adódó karakterkülönbségek rajzolódnak ki plasztikusan, hanem a belső hangnemű térkép, az egyes tételek tonális jelképrendszere is. Ha feltétlenül választani kell, számomra az op. 69 jelzésű A-dúr szonáta nyújtja a legnagyobb élményt – az előadás gondosan felépített dramaturgiájával, markáns akcentusaival. Rosztopovics és Richter lemeze a Philips fél évszázados fennállását ünneplő, grandiózus sorozat egyik ékköveként látott napvilágot. Az ötven év koronagyémántjait korszerű digitális csústechnológiával felújító CD-sorozatot látva és hallva megállapíthatjuk: a Vivendi-Universal-csoporthoz tartozó holland óriás joggal lehet büszke múltjára, történelmére.

Retkes Attila

ARTHUR RUBINSTEIN – BEETHOVEN

RCA – BMG

Arthur Rubinstein – zongora

Beethoven: C-dúr zongoraverseny,

B-dúr zongoraverseny

London Philharmonic Orchestra

Vezényel: Daniel Barenboim

(The Rubinstein Collection Vol. 77.)

Rubinstein és Barenboim híresen jó viszonya, bevallom, számomra nem volt ismert. A lemezkiadás füzet viszont szinte másról sem szól, mint e két művész kapcsolatáról, amelyre – valljuk be őszintén – inkább Barenboim lehet büszke. (Minden cinizmus és rosszindulat nélkül: Rubinsteint a huszadik század egyik legnagyobb zongoristájának tartom, Barenboim viszont nem tartozik a kedvenceim közé.) Szerencse, hogy nem ilyen méricskéléseken múlik egy-egy jól sikerült felvétel. Mint a mostani; jobban mondvá az 1975-ben készített. Ebben az évben rögzítették ugyanis az első két zongoraversenyt. A több mint nyolcvan éves pianista ekkorra már túl volt Beethoven két

komplett zongoraverseny-ciklusának felvételén (első: 1956, J. Kripsszel; második: 1967, E. Leinsdorfal), ennek ellenére úgy gondolkodott, még egyszer lemezzre játszáná az utolsó hármát. Érdekes előadás-történeti információ ez: vajon elégedetlen volt az előzőkkel, vagy Barenboim karmesteri képessége váltott ki benne ily heves művészi „indulatokat”? Lehet, hogy erre a kérdésre nem kapunk választ. Mindenesetre Rubinstein oly lelkes volt az új felvételektől, hogy az első két koncertet is meg akarta örökíteni. Mivel azonban

ezeket ritkán zongorázta hangversenyen, egy hónappal később tért vissza Londonba, hogy eljátsssa őket. Hibátlanul. Nemcsak technikailag, hanem művészi értelemben is. Számos olyan rész van ezekben a koncertekben, amelyek Rubinstein olvasatában titokzatosak maradnak (a C-dúr verseny első tételének kromatikus foltjai, a B-dúr rondójának markánsága vagy a kadenciák heves indulatai). Igaz, a mester zongorahangja számomra a Chopin- vagy a Debussy-felvételeken tetszetősebb. Ide nemigazán illik, kicsit levegős, a futamoknál nem elég pergő, mégis, Rubinstein lenyűgöző intenzitással játszik, tempói eredetiek, dallamalkotásában is érződik egyénisége. Annyi zongorista áll neki a Beethoven-koncerteknek a feltétlen mondaní akarás szándékával, annyian próbálkoznak a zenei színezéssel, hogy Rubinstein „alkotása” éppen e művészi alázat miatt üdít. Van azonban a felvételnek egy kis gyengesége is. Barenboim zenekara ugyanis igen vaskosan játszik, néha elfedik a zongora szólamát, bár a lassú tételeket megkapóan adják elő. A zenekari produkciót tehát inkább hármassal osztályozom, mivel azonban Rubinstein előadása lenyűgöző, az egész produkció szerintem a négy pontot érdemli.

Böszö Ádám

DINU LIPATTI – BACH, LISZT, BARTÓK

EMI CLASSICS

Johann Sebastian Bach: d-moll zongoraverseny, BWV 1052 (F. Busoni átíratva)

Liszt Ferenc: Esz-dúr zongoraverseny

Bartók Béla: III. zongoraverseny

Dinu Lipatti – zongora

Concertgebouw Zenekar, Amszterdam

Vezényel: Eduard van Beinum (Bach)

Orchestre de la Suisse Romande

Vezényel: Ernest Ansermet (Liszt)

Orchester des Südwestdeutschen Rundfunks

Vezényel: Paul Sacher (Bartók)

lan virtuozitása s a darabhoz fűződő különösen mély kapcsolata szinte hiánytalanul érvényre jut, a mű élvezetéhez ezúttal ez kevés.

A CD legizgalmasabb felvétele Bartók III. zongoraversenyéről készült, valamivel több mint két évvel a mű ősbemutatója után (Sándor György, Ormándy Jenő). Ez a tény már önmagában is felkelti az érdeklődést. Paul Sacher – elégedetlen lévén a zenekari közreműködéssel – életében nem járult hozzá a teljes felvétel megjelentetéséhez. Lipattival bizonyára elégedett volt, hiszen a mű és az előadó közti viszonyánál harmonikusabbat az azóta eltelt fél évszázad sem produkált. Ez a különlegesen ihletett tolmácsolás talán mégiscsak megérdemel egy megkülönböztető címkét.

Molnár Szabolcs

Réferéncs. A jól ismert EMI sorozat-cím ezúttal zavarbaejtő. Mert ki állíthatná tiszta lelkiismerettel, hogy például a Bach–Busoni-zongoraverseny ezen felvétele referenciaértékű? Ki ismeri azt a Lipatti-rajongót, aki majdan gyűjteménye ékköveként tekint erre a CD-re? S végül: referenciája-e ez a CD az Abbey Road Technology-nak? Kezdjük ez utóbbival! A három versenymű felvétele 1947/48-ban készült. Sem a zenekarok, sem a karmesterek nem szorulnak bemutatásra. Ám hogy a zenekarok és dirigenseik valóban a legkiválóbbak közül valók, azt erről a felvételtől bajosan lehetne megállapítani. Nem részletezem azon zörejek, zajok, háttérmoszók és gépsistergések forrását és okát, amelyek (legalábbis számomra) nehezen elfogadhatóvá teszik a felvételt. Nem ismerem ezen tényezők kiküszöbölésének módját, avagy semlegesítésük lehetetlenségét, így nem tudhatom, hogy korunk hangmérnökei eleve kudarcra ítélt vállalkozásba fogtak, vagy nem végezték el jól a munkájukat. Gyanítom, hogy az előbbi az igaz.

A viszonylag sovány kísérfüzetben meglehetősen részletesen olvashatunk arról, hogy Lipatti miért szerette, és miért tartotta a mű szempontjából fontosnak Busoni romantikus átíratát, és miért érezte ennél a zongoraversenyénél jó hangszerválasztásnak a modern zongorát. (Hogy ezt a kérdést egy 1947-es felvételnél érdemes-e feszegetni, azt nem tölem, hanem a kiadvány szerkesztőjétől kellene megkérdezni. Azt pedig senki ne firtassa, hogy hangszerválasztás szempontjából milyen alternatív megoldások merülhetnek fel egy Busoni-átírat kapcsán.) Lipatti Bach-játékosként ezen a muzeális felvételen is a legmodernebbek közé tartozik. Ráadásul helyenként mintha valaki kiretusálta volna a zenekari anyagot Lipatti mögül, így plasztikus, lendületes, artisztikus előadásmódját néhány kiemelt szólószakaszban egészen közelről is megcsodálhatjuk. Ez a máskor zavaró hangzásbeli aránytalanság most kifejezetten előnyös. Hangzásában Liszt Esz-dúr zongoraversenyének 1948-as, genfi előadása a legromosabb. Bár Lipatti makulát-

A Universal és az ötven éves PHILIPS tisztelettel köszönti az ötven éves Fischer Ivánt.

BARTÓK BÉLA
A CSODÁLATOS MANDARIN
MAGYAR PARASZTDALOK, MAGYAR KÉPEK stb.
CD 454430-2 – Gramophone Award

BARTÓK BÉLA
CONCERTO
KOSSUTH-SZIMFÓNIA – FALUN
CD 456575-2

KODÁLY ZOLTÁN
HÁNY JÁNOS – SZVIT
GÁLANTAI TÁNCOK – MAROSSZEKI TÁNCOK
CD 462824-2

LISZT FERENC
MAGYAR RAPSZÓDIÁK
CD 456570-2

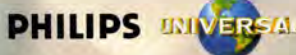

JOHANNES BRAHMS
MAGYAR TÁNCOK

ANTONÍN DVOŘÁK
LEGENDÁK
PRÁGAI KERINGŐK stb.
CD 464647-2

Budapesti Fesztiválzenekar
vezényel: Fischer Iván

JIMMY SMITH
DOT COM BLUES
A legenda tovább él... A Hammond-variáció, a virtuóz orgonista Jimmy Smith és supergruppa: B. B. King, Taj Mahal, Eric James, Keb' Mo'. Az új overnéd első igazi blues-albuma!
Blue Thumb Records – CD 54378-2

GEORGE BENSON
ABSOLUTE BENSON
Ordogi tekintet, reptőlyes műlt, páratlan zenei karrier... Természetesen Benson. Absolute Benson. Az elmúlt évtized egyik legnagyobb példányszámú eladott jazz lemeze!
GRP – CD 543840-2

EMI CLASSICS

Hugo Wolf: Mörrike- és Goethe-dalok

Barbara Hendricks – szoprán

Roland Pöntinen – zongora

Barbara Hendricks neve az utóbbi években ritkábban tűnik fel új felvételben. Most Hugo Wolf 23 dala jelent meg vele, amelyek közül 14 Mörrike, kilenc Goethe költeményeire íródott. Hangja természetesen változott valamelyest az utóbbi időben, szépsége azonban nem kopott meg. Egy bizonyos tartományban keményebb lett, de nem zavaró mértékben. Színe, csengése a régi. Ami a felvétel hangzását illeti, csekély mértékben dominál a zongora, nem

nyomja el az énekhangot, de nem is mögötte szól, inkább közvetlenül előtte. Előnye is, hátránya is van annak, hogy a zongoraszó kismértékben árnyékába vonja az énekhangot. Hendricks új lemeze egységes élményt nyújt. A bő hetvenkét perc alatt nem csökken a kezdeti élmény, az előadás erényei mindvégig jelen van-

nak. Az egyik ilyen erény a dalok alapvetően nyugodt, feszítettségű, erős akcentusoktól mentes megközelítése. Persze vannak gyors tempók, a Nixe Binsefuss című Mörrike-dalt például nemigen lehetne sietősebben énekelni, ám itt a gyorsaság célja a sellőlátogatás érzéletes megragadása. Hendricks nem kapkod, hanem a tudatos és precíz kidolgozásnak köszönhetően szépen áthozza a jelenet kapkodó jellegét.

A lemezt hallgatva itt-ott igen különös asszociációim támadt. Wagner muzsikája jutott eszembe. Rájöttem aztán, miért. Wagner operáinak elbeszéléseit idézi fel Hendricks csodálatos nyugalommal telt előadása például a kezdő-énekekben: az Auf eine Christblume I-ben és II-ben Hendricks nem esetlegesen ragadja meg a dalokat, hanem szem előtt tartja, hogy miként állnak össze kellőképpen formájukban. Ének és beszéd kapcsolata nem véletlenül jut a hallgató eszébe, hiszen Hendricks ritka szép németességgel énekel mindvégig. Az amerikai származású énekesnő német szöveg és zene ritka szép egységét valósította meg. Nem férhet hozzá kétség, alapos felkészülésnek kellett megelőznie az esetlegességet nélkülöző lemezfelvételt. Érezhetnénk bizonyos fokig hátránynak is ezt, de jobb azt értékelni, ami benne van. Az ilyen kidolgozottság ugyanis ritka. Pöntinen jó partnere az énekesnőnek. A neves svéd pianista játéka odaadó, sikerült megragadnia és segítenie Hendricks tudatos, a dalok apró szépségeit a maguk helyén megmutatni akaró előadómódját.

Zay Balázs

JOHANN NEPOMUK HUMMEL

Az Erdődy Kamarazenekar új CD-je ismét a Hungaroton-világpremier bélyegével büszkélkedhet, akárcsak 1999-es, bemutatkozó korongjuk, amely nemzetközi figyelmet keltett. Azon a fiatalabb Haydn fivér, Michael szépséges Szent Teréz-miséje szólalt meg – erőteljesen rációlvola a kismesteri besoroláshoz tapadó, többnyire negatív szakmai előítéletekre –, ezen Johann Nepomuk Hummel két rangos, ám ugyancsak tökéletesen elfeledett egyházzenei alkotása kapott helyet.

Mindkét mű – az 1808-as keltezésű D-dúr mise és az 1806. január 1-jén bemutatott Te Deum – a pozsonyi születésű szerző ragyogó pályafutásának magyarországi éveiben keletkezett, ezért került Erdődyék látókörébe. A fiatal hivatásos zenészekből 1994-ben alakult vonós kamaragyüttesnek ugyanis fő profilja felkutatni és a feledés homályából ismét koncertdobogóra vinni a XVIII–XIX. századi hangszeres repertoár magyar vonatkozású darabjait. A társaság eddig már tucatnyi komponista mintegy félszáz opuszát tűzte műsorára. A kamarazenekar tagjai fővárosi szimfonikus zenekarok vezető muzsikusai – egytől egyig kitűnően képzett, neves hangszeresek, beleértve az állandó partnerekként foglalkoztatott fúvósokat is. Koncertmesterük, Szefcsik Zsolt (amúgy a világhírű Budapesti Fesztiválzenekar hegedűse) egyenesen prototípusa a korunk kihívásaihoz vonzó,

tág horizonttal és kreatív szellemiséggel rendelkező, modern zeneművészek: budapesti, zeneakadémiai, kitüntetési diplomájához (1991) megszerezte a freiburgi zeneművészeti főiskolát is (1994), majd hazatérve létrehozta az Erdődy Kamarazenekart, s belemerült az Országos Széchényi Könyvtár polcain raktározott zenei kincsek bűvárlásába. Ami természetesen azzal a következménnyel járt, hogy a közreadói praxisba is beletanult, hiszen a kiválasztott művek feldolgozása – szólamírától akár partitúrák rekonstruálásáig – szintén rá várt. Hummel (1778–1837) nagyszabású, szakrális szerzeményeinek interpretálása testhezálló penzumnak bizonyult az Erdődy Kamarazenekar és a vezénylő Héja Domonkos számára, de meg kell adni, hogy a vokális közreműködők is legjobb formájukat hozzák a felvételben. Kivált az Ifjú Zenebarátok Kórusa (karigazgató: Ugrin Gábor), amely roppant igényes szólamanyaggal szembesül a zongoravirtuózként elhíresült szerző jóvoltából. A hang-, előadás-technikai és mennyiségi szempontból egyaránt kivételes terhelést képviselő kartételek könnyed és természetes tempóját, változatos dinamikáját a karmester jó érzékkel szabja meg, feszült atmoszférát teremtve az egyébként is meglepetésekkel teli, liturgikus zene élvezetéhez. Ne feledjük: az Esterházyak szolgálatában hét esztendő eltöltött Hummel

HUNGAROTON CLASSIC

Johann Nepomuk Hummel:

D-dúr mise; Te Deum

Bodrogi Éva – ének

Ifjú Zenebarátok Kórusa

Erdődy Kamarazenekar

Koncertmester: Szefcsik Zsolt

Vezényel: Héja Domonkos

gyermekként Bécsben Mozart növendéke volt, s Kismartonba Haydn meghívására szerződött másodkarmesternek, ennél fogva természetes, hogy a hercegi udvar jeles ünnepeire komponált zenében kitapintható a két zseniális mester hatása. A saját invencióból táplálkozó, egyéni megoldások fűszere azonban oly domináns a Mária hercegnő névnapjára szánt Missa solemnisen is meg az 1805 karácsonyán megkötött pozsonyi béke létrejöttét köszöntő háladásban is, hogy az ihlető minták követését nem érezzük epigonizmusnak, csupán az első bécsi iskolához tartozás manifestumát látjuk benne.

A D-dúr mise elején megkapó fordulat a pianóig halkuló Kyrie ellentéteként forte kezdődő, mozgalmas Gloria; izgalmas a Quoniam diadalmas hangja, és magával ragadó a Sanctus remek fűgája, valamint a zenekar bámulatos homogenitását kiemelő Graduale, amely egy operába is beleillene – az Offertóriummal együtt, mert az tulajdonképpen ékszerként csillogó hangversenyária abszolút világi bravúrkoloratúrákkal ékesítve. Bodrogi Éva stílusos, finoman artikulált éneklése kifogástalanul megfelel a kottaképnek, de a hangminőség alatta marad a zenekari hangzás varázslatos tónusának, meleg áradásának. Ez a csöppnyi felhő azonban nem árnyékolja be a produkció napfényes világát, ami a Te Deumra is jellemző: ott a közjátékszerűen orgonakísérettel, majd a győzelem örömeit hirdető zenekarral megszólaló kórus eredeti szerkesztése, vonzó változatossága végleg megnyeri a hallgatót Hummelnek.

Erdődyék karrierje robbanásszerűen bontakozik ki, respirál szerzők és művek galériája viseli homlokzatán a nevüket. Érdeklődéssel várom, kitől és mit támasztanak fel legközelebb...

Kerényi Mária

BARTÓK BÉLA, KODÁLY ZOLTÁN, LAJTHA LÁSZLÓ
MAGYAR NÉPDALOK

HUNGAROTON CLASSIC

Meláth Andrea – mezzoszoprán

Virág Emese – zongora

Km.: Fekete Attila – tenor

nyos – területére. Pedig az autentikus felvételek hozzáférhetők, s ki más feladata lenne az értékek átörökítése, mint az övék?! Tény: koncertutin híján fokozottan nehéz stúdiófelvételeket készíteni.

A hazai fiatal énekesgárda talán legígéretesebb képviselője, Meláth Andrea vállalkozott e felelősségteljes feladatra. Állandó kísérelőjével, Virág Emesével rögzítették Bartók és Kodály korszakos jelentőségű közös kiadványát, a Magyar népdalokat, továbbá Lajtha László népdalfeldolgozásából 18 darabot (a Kossuth Lajos verbunkja kifejezetten férfielő-

adót igényel, ezt Fekete Attila tolmácsolásában halljuk). Vállalkozás, hiszen amúgy is széles repertoárját bővíti más irányban. A vállalkozás mindig kísérlet is, és így eredményessége első alkalommal aligha lehet százszázalékos.

A pódiumérett énekesnőnek bizonyára nem közömbös, hogy a közönség inspiráló jelenléte nélkül, stúdióban kell énekelnie a népdalfeldolgozásokat. Nyomasztó lehet a nagy elődök öröksége, amikor produkciójuk ismeretében, a tanulságok leszűrésével, ám sohasem szolgálai utánözva előadasmódjukat, saját egyéniségét érvényre juttatva, mégis „hitelesen” próbálja megszólaltatni a dalokat.

A Bartók–Kodály-gyűjtemény esetében speciális problémát jelent még az összeszokott partnereknek is, hogy a dallam mindig szerepel a kíséretben. Nem véletlen, hogy gyakran azt érezzük: megelégszenek a biztonsági megoldással. Főleg a parlando, rubato karakterek visszafogottak, a guisto dallamok sokkal inkább „élnek”. Ilyenkor van elemében a zongorista is, és itt érződik igényes kamaramuzsikálásuk, együttlélegzésük. Lajtha László népdalfeldolgozásainak megszólaltatása sokkal felszabadultabb.

Meláth Andrea legnagyobb erénye, hogy minden szavát érteni lehet. Néha viszont hajlik arra – engedve a ritmusképletek sodrának –, hogy túllartikulálja, túlhangsúlyozza az egyébként hangsúlytalan szótagokat is. (Néha öncélúan ropogtatja a mássalhangzókat, ami a dallamív egészét megtöri.) Gyönyörű hangszíne birtokában igazán jobban hihetne a keresetlen egyszerűség gyönyörködtető hatásában.

Fittler Katalin

SZALAI ANTAL – BACH, KREISLER, YSAÏE, PETROVICVS

Amikor Szalai Antal CD-jének műsorát olvastam, azonnal arra gondoltam, hogy ezt a programot izgalmasabban is ki lehetett volna alakítani. Nyilvánvaló, hogy Bach d-moll partitája a felvétel törzse. Ehhez különösen jól illett volna YsaÏe op. 27-es sorozatából az első vagy a második darab. Talán kevesen tudják, hogy YsaÏe hat hegedű szólószonátájának inspirálója éppen Bach hat szólópartitája volt. A fentebb már említett, első két darab pedig konkrét Bach-utalásokat is tartalmaz. Terjedelmét, súlyát tekintve mindkét darab összemérhető a Bachéval (a Kreisler- és a Petrovics-darab jól tagolhatta volna a két nagyszabású kompozíción álló szerkezetet) – a Ballada műsorba vétele egy ilyen koncepció lehetőségét nem teremti meg. A program részekre esik, amelyben a darabok – számomra legalábbis – nem kommunikálnak egymással. Egyetlen összetartó kapocs marad mindössze: a kíséret nélküli szóló hegedűhang. Amely, ismerjük el, Szalai Antal esetében elég magvas ahhoz, hogy a fenti elmélkedést zárójelbe tegye.

Mint minden kellően gonosz recenzens, én sem hagytam ki azt a lehetőséget, hogy a felvétel hallgatását a d-moll partita Ciaconájával kezdjem. Szalait hallgatva le kellett számolnom egy régi (ezek szerint) tévképzetemmel, miszerint Bach darabja technikailag a legnehezebbek közül való. Szalai olyan tisztán és olyan magabiztos nyugalommal játssza, amelyhez hasonlót még nemiga-

BMC RECORDS

Johann Sebastian Bach: d-moll partita, BWV 1004

Fritz Kreisler: Recitativo és scherzo-caprice, op. 6

Eugène YsaÏe: Sonata op. 27/3, Ballada

Petrovics Emil: I. rapszódia

Szalai Antal – hegedű

zán hallottam. A „nagy öregek” játékában mindig van valami „nehézségeken túlemelkedő” elegancia, mélység, művészi emelkedettség – nevezük bárhogy –, amely eltereli a figyelmet a kivitelezés pontatlanságáról, az ízületek merevségéről, a hangszer adottságairól. A fiatalok technikai perfekciót célzó, eminens, pedáns hozzáállása pedig legtöbbször érdektelenségbe csap. És akkor most ne is beszéljünk az „új olvasatok” néha száználmas vergődéséről, és azokról, amelyek néhány perc után holtan rognak össze a MŰ sugárzása alatt. Szalai természetes muzikalitása kizárja, hogy interpretációjába bármilyen mesterseges, erőszakos „koncepció” beszívárogjon,

ízületei „rendben vannak”, s rendelkezik azokkal a muzikusi kvalitásokkal, amelyek hagyják egy mű önállónak tűnő, organikus kibomlását, alázata pedig megmaradt, anélkül, hogy játékában az elfogódottság legkisebb jele mutatkozna.

A technika megmutatásától függetlenül előadasmódját csodálhatjuk a Kreisler- és az YsaÏe-kompozíciók felvételein. Petrovics Emil 1982-es Rapszódijának előadása pedig világosan mutatja, hogy Szalai letisztult művészegyéniség, akin – mint az igazán nemes borokon – már csak az idő tud nemesíteni. Reméljük, hogy ez a folyamat a szemünk előtt és nem zárt tölgyfa hordóban fog lezajlani.

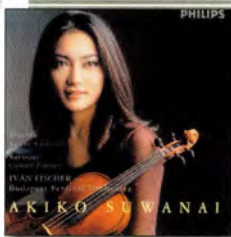
Molnár Szabolcs

MARTHA ARGERICH

EMI CLASSICS
Live From
The Concertgebouw
(1978-1979)

Az EMI albuma a világszerte elismert, argentin zongoraművész, Martha Argerich amszterdami koncertfelvételeiből válogat. A felvételek 1978-79-ben készültek, s nem túlzás azt állítani, hogy Argerich éppen ez az idő tájt lett kirobbanó tehetségű pályakezdőből érett, kiforrott művész. Játéka – bár mindvégig színes és érdelemgazdag – rendkívül ökonomikus: sehol egy túlzó artikuláció, sehol egy felesleges gesztus. A lemezt hallgatva szinte magunk előtt látjuk, ahogyan mozdulatlanul ül a zongora előtt, kezét szinte fel sem emeli a billentyűkről, s nem törődik a közönséggel sem, csak a zenei folyamatra, a szólamszövevre, a ritmika látszólag apró, de mégis nagyon fontos nüanszaira koncentrálnak. Schumannt és Ravelt játszott a Concertgebouw-ban: a Fantasiestücke nyolc kora romantikus zsánerképét az impresszionista mester Szonatinája és Gaspard de la nuit című ciklusa követi. Mintha Schumann és Ravel között nem is telt volna el egy évszázad: szerves egységben olvadnak össze a technikailag bizony nem tökéletes, olykor alapzajos, máskor távolról, tompán puffogó lemezen.

FESZTIVÁLZENEKAR
AKIKO SUWANAI

PHILIPS-UNIVERSAL
Sarasate és Dvorák művei
Akiko Suwanai (hegedű)
Budapesti Fesztivál-
zenekar, Fischer Iván

Sarasate és Dvorák: tűz és víz. A romantikus zene – meglehetősen tágran értelmezhető – fogalomkörébe tartoznak ugyan, de stílusán és kompozíciós eszköztárukban is markánsan elkülönülnek. Fischer Iván és a Budapesti Fesztiválzenekar legújabb Philips-lemezén megkísérli közös nevezőre hozni az ibériai szenvedélyt, a Cigány-melodiák és a Carmen-fantázia élethalálharcát a mélabús, szláv nosztalgiával, és azzal az atmoszférával, amit Dvorák két alkotása, a miniatűr Mazurek és a poétikus szépségű A-dúr hegedűverseny képvisel. A karizmatikus dirigens és sokat próbált együttese teljes sikerrel jár: a budapesti Olasz Kultúrintézetben holland zenei rendezők és hangmérnökök – valamint egy gyönyörű és tehetséges japán hegedűművész, Akiko Suwanai – közreműködésével készült lemez az egyes kompozíciók, tételek minden szélsőséges hullámváza ellenére is szerves egységbe rendeződik. A spanyol és a cseh versenyző összecsap, fogást keres, megpróbál ippont dobni, de végül döntetlenben egyezik ki a romantikus tatamin.

CSABA PÉTER ÉS
SZABADI VILMOS

HUNGAROTON CLASSIC
Bartók Béla, Terényi Ede:
Hegedűduók
Csaba Péter
és Szabadi Vilmos
(hegedű)

Két nagyszerű hegedűs, a Franciaországban és Skandináviában sikert sikerre halmozó Csaba Péter, illetve a két évvel ezelőtti Midem-díjnyertes Szabadi Vilmos arra szövetkezett, hogy lemeze vegye Bartók 44 hegedűduóját. Szép és szimpatikus vállalkozás, még akkor is, ha kissé fáradságos hallgatnivaló, és a lemez iránti nemzetközi érdeklődés is kétséges. Duókból ugyanis túlkínálat van a piacon, s általában csak egy-egy olyan különleges interpretáció tud figyelmet kelteni, mint Balanescu és a Muzsikás hegedűse, Sáros Mihály néhány évvel ezelőtti felvétele. Bartók kompozíciójához a lemezen az erdélyi magyar zeneszerzős emblemikus személyisége, Terényi Ede Balassa-duók című – Balassa Sándor tiszteletére írt – ciklusa társul. Életteli, virtuóz zene ez, szellemes népdalfeldolgozásokkal, kirobbanóan lendületes scherzóval, szép balladamoatívumokkal. Csaba és Szabadi előadása mindvégig művészen kidolgozott, a két szólam „összjátéka” példamutató.

LUIGI CHERUBINI

NAXOS
Cherubini:
Gyászinduló, Requiem
A Radio Svizzera
Italiana
Ének- és Zenekara

Luigi Cherubini Requiemje – bár hangversenyteremben viszonylag ritkán csendül fel – a romantikus egyházzene legjelentősebb alkotásai közé tartozik. Különlegessége, hogy mesterialan egyesíti az olasz és a francia liturgikus stílust, hangszerelése pedig különösen gazdag és változatos. A XVI. Lajos emlékére írt, grandiózus művet a Naxos felvételén, amely a luganói San Lorenzo-katedrálisban készült, a svájci olasz közszolgálati rádió (Radio Svizzera Italiana) ének- és zenekara szólaltatja meg – a latin szöveg olykor zavaróan olaszos kiejtésével, de kristálytisza intonációval, stílusosan. A kórus azért is elismerést érdemel, mert hat évtizedes fennállása alatt nem kifejezetten a romantika, inkább a régizene (Palestrina, Gabrieli, Monteverdi) specialistájaként szerzett hírnevet – s most egy számára idegen szerepkörben bizonyította felkészültségét. A Requiem mellett az akusztikai-hangfelvételi szempontból kítűnő CD-n Cherubini 1820-ban írt Gyászindulója is szerepel.

JOHANN SEBASTIAN
BACH

VIRGIN CLASSICS-EMI
J. S. Bach: Magnificat,
Kantáta (BWV 21)
Sigiswald Kuijken

A Virgin Classics retrospektív sorozatának (The Classics) egyik legújabb darabja Johann Sebastian Bach egyházzenejének két gyöngyszemét, a Magnificatot és az Ich hatte viel Bekümmernis című monumentális kantátát helyezte egymás mellé. Maga a sorozat egyébként rendkívül változatos hallgatnivalót kínál: a repertoár az 1500 körül keletkezett O Lusitanótól Bach, Purcell, Mozart, Beethoven, Chopin és Dvorák művészetén át a XX. századig, Satie, Sibelius, Stravinsky és Britten kompozícióig ível. A Bach-albumra visszatérve: az 1988-ban készült felvételen Sigiswald Kuijken és világhírű együttese, a La Petite Bande hallható, a Holland Kamarakórus és négy kiváló szólista – Greta de Reyghere (szoprán), René Jacobs (alt), Christoph Prégardien (tenor), Peter Lika (basszus) – társaságában. Az interpretáció nemesen egyszerű, stílusos és harmonikus: a régizenejátás ugyan sokat változott, fejlődött az utóbbi bő évtizedben, de Kuijkenék felvétele minden szempontból időtálló.

J. JOHANN
STRAUSS

DECCA-UNIVERSAL
Keringők, polkák
Bécsi Filharmonikusok
Willi Boskovsky

Willi Boskovsky ma már igazi legenda. Nevét azok is ismerik, akik nem tartoznak a klasszikus zene szenvedélyes rajongói közé, de már éltek a hatvanas-hetvenes években, s január 1-jén minden évben bekapcsolták a televíziót, hogy megnézzék a bécsi újévi koncertet, és egy kicsit jókedvre derüljenek. Boskovsky évtizedeken át a Bécsi Filharmonikusok hegedűseként tevékenykedett, aztán 1955-ben – Clemens Krauss halála után – kipróbálta a dirigálást, s neve ettől kezdve több mint negyed évszázadon át egybeforr az újévi koncerttel. A nyolcvanas évek elején – idős kora és megromlott egészsége miatt – vonult vissza: utóda Lorin Maazel lett. A Deutsche Grammophon, a Decca és a Philips Classics közös, az európai zenetörténet legnagyobb slágereit felvonultató Eloquence sorozatában megjelent lemezen Boskovsky ifj. Johann Strauss örökzöld keringőt és polkát dirigálja. A sodró lendületű, kellemes, szórakoztató miniatűrök felvételei 1959-1974 között készültek.

HAGEN QUARTETT

DEUTSCHE GRAMMOPHON
-UNIVERSAL

Dvořák, Schulhoff
és Kurtág művei
Hagen Quartett

Az osztrák családi vállalkozásból világhírű kamaraegyüttesé fejlődött Hagen Vonósnégyes – Lukas Hagen (I. hegedű), Rainer Schmidt (II. hegedű), Veronika Hagen (brácsa), Clemens Hagen (cselló) – lassan két évtizede ünneplést vendég a legnagyobb európai és tengerentúli hangversenytermekben. A kvartett nagy érdeme, hogy nem ragadt le a klasszikus-romantikus repertoárnál: bátran és sikeresen nyúl a XX. századi vonósnégyes-irodalom remekműveire. Legújabb felvételüknek magyar vonatkozása is van: befejező számként Kurtág György Hommage a Mihály András című ciklusa, tizenkét „mikrolúdiuma” szerepel. Nyilvánvaló, hogy Hagenék mélyen beleásták magukat a hetvenes évekbeli Kurtág-stílus tanulmányozásába. Minden hangsúly a helyén van, minden gesztus és artikuláció megfelel a partitúrában rögzített szerzői szándéknak, csak éppen a végeredmény nem olyan magától értetődően természetes, mint például a Keller Vonósnégyes Kurtág-interpretációi. A mikrolúdiumok mellett a lemezen Dvořák kései, Asz-dúr vonósnégyese és az ugyancsak cseh Erwin Schulhoff öt karakterdarabja hallható.

ÁGY KAROLA ÉS
SZENDREY-KARPER
LÁSZLÓ

HUNGAROTON CLASSIC

Dalok

Ágy Karola (ének)
Szendrey-Karper
László (gitár)

A Hungaroton albuma egy korszakos jelentőségű művész házaspár évtizedek óta archívumban őrzött, közös felvételeiből válogat, amelyen jórészt gitárkíséretes dalok hallhatók Ágy Karola operaénekesnő és tíz éve elhunyt férje, Szendrey-Karper László gitárművész tolmácsolásában. A CD repertoárja rendkívül változatos: a paletta Balassi Bálint XVI. századi énekkölteményeitől az olasz kora barokk mesterei (Stradella, Caccini, Alessandro Scarlatti) és Franz Schubert művészetén át Egressy Béni dalaiig, sőt, a XX. századig (Britten, Villa-Lobos) ível. Négy tételben zenekar is közreműködik: az Operaház csellőegyüttesét Lukács Ervin, az Állami Hangversenyzenekar tagjaiból alakult kamarazenekart Sándor János dirigálja. A felvétel érdekessége, hogy minden dal magyarul – Hárs Ernő, Molnár Imre, Lányi Viktor, Benyhe János és Blum Tamás műfordításában – hangzik el. Öröm hallgatni a kristálytisza intonációt, a lírai gitárdallamokat. (Az Ők ketten – Ágy Karola és Szendrey-Karper László élete és művészete című könyvről nyári számunkban olvashatnak recenziót.)

ANGELA HEWITT

HYPERION-KARSAY ÉS TSA

Bach: Goldberg-variációk
Angela Hewitt – zongora

Amióta a kanadai zongoraművész, Angela Hewitt 1985-ben megnyerte a torontói nemzetközi Bach-zongoraversenyt, a nyugat-európai és a tengerentúli kritikusok elsősorban Bach-játékosként tartják számon, pedig repertoárja ennél jóval szélesebb. A Hyperion számára készített felvételei között például nemcsak barokk, hanem klasszikus, romantikus és XX. századi kompozíciók (Messiaen) is megtalálhatók. Most újra Bachot játszik: a Londonban készült felvételen a Goldberg-variációk csendülnek fel. Mint az album kísérőfüzetéből kiderül, Hewitt kisasszony szinte minden variációról markáns, önálló véleményt formált, s gondolatait, érzelmeit interpretációjában is határozottan igyekszik érvényre juttatni. Ezzel magyarázható néhány szokatlan tempóválasztás, rendhagyó frazeálás és akcentus – első hallásra ugyan nem tűnnek túl szépnek, de lassan megbarátkozhatunk velük. Az utóbbi évtizedekben sokan sokféleképpen lemezre vették a Goldberg-variációkat – miért ne lenne létjogosultsága egy ennyire „személyre szabott” előadásnak?

GEORGE GERSHWIN

PHILIPS-UNIVERSAL

Monte Carló-i Nemzeti
Opera Zenekar
Eliahu Inbal

A szimfonikus könnyűzene megteremtője, George Gershwin életművének talán kevésbé ismert – hangversenyteremben legalábbis ritkábban hallható – rétegét tárja fel a Universal kiadó Eloquence című „slágerparádájának” újabb darabja. A hetvenes évek elején készült, s most digitalizált felvételen a Monte Carló-i Operazenekar muzsikál Werner Haas zongoraművész közreműködésével, két fantasztikus karmester-egységis, Edo de Waart és Eliahu Inbal vezényletével. Kiemelkedő az albumot nyitó – s egyben címadó – I Got Rhythm, valamint a befejező Kubai nyitány életerőtől duzzadó, sziporkázóan szellemes előadása. Egy árnyalattal halványabb az F-dúr zongoraverseny és az ugyancsak zongorára és zenekarra írt 2. rapszódia. A három miniatűr szőlőprelűdben Werner Haas nagyszerű érzékkel mutatja meg Gershwin rafinált ritmusképleteinek, invenciózus motívumszövésének minden szépségét. A mozgalmas, szórakoztató válogatás nemcsak a Gershwin-rajongóknak, de az amerikai zenével most ismerkedőknek is bátran ajánlható.

GUILLAUME DUFAY

HARMONIA MUNDI-
-KARSAY ÉS TSA

Huelgas-Ensemble
Paul Van Nevel

Bűcsű a középkortól – ez lehetne a szlogenje a Harmonia Mundi új lemezének, amelyen a világhírű Huelgas együttes a XV. századi németalföldi mester, Guillaume Dufay úgynevezett izoritmikus motettáit gyűjtötte csokorba. A bonyolult hangzó szakkifejezés (egy 1900 körül működött német muzikológus, Friedrich Ludwig találmánya) ne rémissze meg a hallgatót: attól, hogy ez a tizenhárom motetta valóban izoritmikus – vagyis ritmikája meghatározott szabályokkal leírható –, a lemezen még szép és érdekes zene szól, avatott tolmácsolásban. A két évtized legforgása alatt keletkezett motetták megmutatják azt a fejlődési utat, amelynek során Dufay túllépett a gregorián alapú középkori zene örökségén, s utat nyitott a reneszánsz felé. Kompozícióiban a szigorú matematikai konstrukciókat felváltották az érzelmek kifejezésére alkalmas, a szöveg tartalmát érzékenyen követő, többszólamú struktúrák. A hetvenes évek elején alapított, számos hanglemmezdíjjal kitüntetett Huelgas-Ensemble érzékeny előadásában az énekhangokhoz különleges fúvósszínnek társulnak.

CARLO TESSARINI

HUNGAROTON CLASSIC

Aura Musicale

Egy – itthon legalábbis – teljesen ismeretlen, elfeledett olasz barokk zeneszerző, Carlo Tessarini életművét eleveníti fel az Aura Musicale régizene-együttes albuma. Az 1995-ben alakult, Máté Balázs csellóművész vezette együttes repertoárja három évszázadot (1500–1800) fog át. Interpretációikat minuciózus pontosság, ugyanakkor tüzes lendület, szenvedély és humor jellemzi. Az új albumot a Contrasto Armonico című sorozat nyitja, amely bevezetésből és három, egyenként háromtételű „kontrasztból” áll – virtuóz hegedűszóval, invenciózus dallami és harmóniai fordulatokkal. Ezt követi az ugyancsak három egységre tagolódó Introdutioni, amelynek jellegzetessége néhány aszimmetrikus szerkesztésű, meghökkentő téma. Az előadás nagy érdeme a continuohangszerek változatos, ötletes és mégis stílusos alkalmazása. A basszusszólamokat nemcsak cselló és bőgő, hanem lant, barokk gitár, csembaló és orgona szólaltatja meg. Az Aura Musicale méltó emléket állított Corelli, Vivaldi és Bach kortársának, a Rimiben született, egykor Európa-szerte elismert Tessarinéknak.

HUNGAROTON CLASSIC
Miskolci Új Zenei Műhely
Camerata Transsylvania
A Magyar Rádió Zenekara
Megyesi-Schwartz Lúcia
– ének
Balogh József – klarinét

NAXOS
(Nos. 66, 67, 68)
Nicolaus Esterházy
Sinfonia, Drahos Béla

HUNGAROTON CLASSIC
Honvéd Férfitkar
Bogányi Gergely
(zongora)

A hazai zeneszerzés középgenerációjának egyik legmarkánsabb és leghatékonyabb képviselője, Király László szerzői lemezén 1986 és 1994 között készült alkotások hallhatók. Az interpretációk megfelelő színvonalát rangos előadógárda – többek között a Selmeczi György vezette Miskolci Új Zenei Műhely, a Camerata Transsylvania, Megyesi-Schwartz Lúcia ének- és Balogh József klarinétművész, illetve a rádiózenekar – garantálja. A lemezen – a szerző szavaival – „önéletrajzi programzenék hallhatók, amelyek az 1969–91 közötti időszak lelki-érzelmi történéseinek lenyomatai”. Fontos megjegyezni, hogy valamennyi kompozíció szigorúan tonális keretek között marad, harmonikus és érzelmgazdag, így azok számára is könnyen befogadható, akik nem tartoznak a merészen kísérletező kortárszene kedvelői közé. A címadó Akácok városa monumentális – több mint félórás – szvit, amelyhez az Egy szerelem korszakaiból című zenekari dalciklus és három másik mű (Boswili kirándulások, Nosztalgia és scherzo, Valse triste) társul.

Drahos Béla fuvaloművész-karmester – Nicolaus Esterházy Sinfonia nevű együttese élén – a Naxos felkérésére lemeze veszi Joseph Haydn összes (száznegy) szimfóniáját. Hatalmas, tiszteletre méltó vállalkozás ez, bár az eddig elkészült lemezek színvonala igencsak hullámzó. Néhány felvétel olyan szép és plasztikus, hogy szinte azonnal a fertődi Esterházy-kastély pompás zene-termébe repíti a hallgatót; máskor pontatlanságok, intonációs bizonytalanságok rontják le az összképet. A sorozat legújabb, immár huszonegyedik darabja – az 1770-es években keletkezett három szimfóniával – szerencsére a nemzetközi szinten is versenyképes albumok közé tartozik. A tételkarakterek mindhárom szimfóniában színesek és elevenek, a tempóválasztás minden esetben kifogástalan, a vonósok szépen, egységesen szólnak. Itt az idő, hogy itthon is felismerjük: Drahos Béla Haydn-projektje nagymértékben elősegíti a magyar előadó-művészet külföldi elismertségét. Köszönet érte.

Megint egy különleges ritkaság a Hungarontól, ami bizonyítja, hogy Liszt Ferenc életműve még most, a XXI. század küszöbén is tartogat meglepetéseket. A négy elem című, monumentális férfikari ciklus 1844–45-ben Joseph Autran költeményeire keletkezett, s végül mind zenekari, mind zongorakíséretes formájában kiadatlan maradt. A kéziratok rekonstrukcióját Eckhardt Mária zenetörténész végezte el, a mostani felvétel világpremier. Ugyanez a sorsa a Titan című – Franz von Schober versére írt – kórusműnek is, amelyből ugyancsak most készült el a legelső lemezfelvétel. Nem tartozik a gyakran hallható Liszt-kompozíciók közé a basszusszólóra, férfikarra és férfii szólókverttre írt, liberális-szabaddkőműves szellemiségű A munka himnusza (Arbeiterchor) és a keresztény-szocialista Lamennais abbé A kovácsok című versét megzenésítő darab sem. A Párkai István és Tóth András vezényelte Honvéd Férfitkar és Bogányi Gergely zongoraművész lemeze igazi csemege gyűjtőknek és Liszt-rajongóknak.

MATÁV – AZ ELSŐ SZÁMÚ TÁMOGATÓ

A Matáv évek óta a magyar zenei élet legjelentősebb támogatója: nemcsak saját szimfonikus zenekart tart fenn, de jó néhány rangos koncert és hangversenysorozat is a távközlési óriás szponzorációs tevékenységének köszönhetően jött létre. Dr. Nagy Bálint kommunikációs igazgatótól megtudtuk: 2001-ben többek között Bogányi Gergely Chopin-sorozatát, Schiff András négy magyarországi hangversenyét és Al Jarreau budapesti fellépését támogatják.

Bár a zenei események támogatására fordított pontos összeget nem hozzák nyilvánosságra, vitathatatlan, hogy a Matáv évek óta vezeti a hazai zeneélet mecénásainak képzeletbeli rangsorát. A Matáv Szimfonikus Zenekar fenntartása idén mintegy 360 millió forintba kerül, s ha ehhez hozzáadjuk más koncertek, események, sorozatok szponzorációs díját, félmilliárdos nagyságrendű végösszeget kapunk. „A Matáv támogatási rendszerében a kultúra, s ezen

belül a zene rendkívül hangsúlyos szerepet kap – mondja dr. Nagy Bálint kommunikációs igazgató. A Matáv Szimfonikus Zenekar fenntartása a szó hagyományos értelmében nem nevezhető szponzorációnak, hiszen a zenekart működtető Távközlési Zenei Alapítvány – bár törekszünk egy-két más szponzor bevonására – a Matávon kívül máshonnan gyakorlatilag nem kap pénzt. A zenekar az utóbbi három évben nagyon sokat fejlődött, helyzete ma stabilnak, jónak minősíthető, s ami nagyon fontos: az együttes körül nyugalom van, a menedzsment jól működik, nincsenek szakszervezeti villongások. Ez a fenntartó számára is nagyon lényeges, hiszen csak így van esély a befektetett érték megtérülésére. A Ligeti András zeneigazgató és Bolvári-Takács Gábor ügyvezető igazgató vezetésével működő Matáv Szimfonikus Zenekar otthona a ferencvárosi Páva utcában található Matáv Zeneház, amely – Nagy Bálint megítélése szerint – „nagyon jó adottságú épület, s ezért nemcsak színház és próbaterem, hanem más célú hasznosításra, például koncertrendezésre is alkalmas, ami a zenekar vezetőitől tudatos marketingpolitikát követel”.

A zenekar fenntartása mellett a Matáv kulturális szponzorációs keretének mintegy kétharmadát is zenére költi – a további egyharmad rész megoszlik a színház, az irodalom és a képzőművészet között. A beérkező kérelmek közül előzetesen meghatározott szempont rend-

szer alapján válogatnak: operát, operettet, népzénet, baletet például egyáltalán nem támogatnak, és a popzene sem tartozik a preferált területek közé. „A Matáv arculatával ellentétben a régi sztárok, a hatvanas-hetvenes évek nagyjainak támogatása – magyarázza Nagy Bálint –, az újak között pedig kevés az igazán színvonalas produkció. 2000-ben ezért a popzene területén egyedül Ákos produkciót, lemezbemutató turnéját támogattuk.” Gyakran szponzorálnak viszont jazzrendezvényeket: többek között a Bartók rádió által szervezett jazzversenyeket, Jan Garbarek és Pat Metheny budapesti koncertjeit, idén májusban pedig Al Jarreau fellépését. A klasszikus zenén belül – saját zenekaruk miatt – hazai szimfonikus produkciókat nem támogatnak, a Filharmónia Budapest Kht. által szervezett Matáv Exkluzív sorozat keretében viszont világhírű együtteseket hoztak el Magyarországra, s ezt a ciklust idén is folytatni szeretnék. Nagy Bálint reményei szerint áprilisban újabb szenzációs koncerteket jelenthetnek be. A kamarazenei és szólókoncertek esetében természetesen a minőséget, a nemzetközi szinten is versenyképes színvonalat keresik, s szívesen dolgoznak együtt fiatal művészekkel. Ennek jegyében támogatják Bogányi Gergely tavasszal induló, Chopin összes zongoraművét bemutató országos turnéját, de a Matáv lesz a kizárólagos szponzora Schiff András négy hangversenyből álló, Chopin és példaképei című sorozatának is, amelyet a 2001/2002-es évadban rendeznek a Zeneakadémián.

(X)

Megújult honlappal...

MATÁV Zeneház • 1094 Budapest, Páva u. 10-12.
 Telefon: (1) 215-5770, Fax: (1) 215-3402

**...várja Önt 2001. március 1-jétől
 a MATÁV Szimfonikus Zenekar
www.orchestra.matav.hu**

BROADWAY

JEGYIRODA

A MATÁV Szimfonikus Zenekar hivatalos jegyirodája

**BELÉPŐK SZÉLES KÍNÁLATA BUDAPEST
 LEGNÉPSZERŰBB KULTURÁLIS RENDEZVÉNYEIRE**

- ◆ JEGYEK ÉS BÉRLETEK
 a MATÁV Szimfonikus Zenekar
 hangversenyeire
- ◆ JEGYVÁSÁRLÁS
 a Tavasz Fesztivál rendezvényeire

Budapest VI. Nagymező u. 19.
 Tel.: 302-3841, 428-0791, 428-0793, Fax: 302-3842
 NYITVATARTÁS: Hétköznap: 10.00 – 19.00 Szombaton: 9.00 – 14.00

Állandó szerzőnk, Lindner András új sorozatában híres zenész-pedagógusok

ígéretes tehetségű, avagy már komoly nemzetközi elismeréseket is szerzett

tanítványairól olvashatnak.

Falvai Sándor és Hlavacsek Tihamér

ZONGORAMŰVÉSZEK

Gramofon: – Milyen jegyekből képes megállapítani, hogy egy növendék kiemelkedően tehetséges?

Falvai Sándor: – A tehetség rendkívül sokrétű, mondhatnám sokszínű. Számomra az előadói szuggesztivitás a leglényegesebb. Hogy – akár egy színész esetében – a produkció „átjöjjön”, sugározzon a pódiumról, és engem érzelmileg is megfogjon. Minden egyéb inkább tanítható és tanulható. Egy igazi tehetség megragad, nyomban rabul ejt. Tanárom, Bacher Mihály mondta, és ennél jobban magam sem tudom megfogalmazni: „Az a fontos, hogy mit mond az előadó, és hogy miképpen mondja, milyen hőfokon, mekkora intenzitással.” Ebben benne van az előadó-művészet leglényege. Amikor egy zongorista megszólaltat egy darabot, valóban a mű szólal-e meg, vagy csupán a kompozíció hangjaiba öltöztetve valami egészen más gondolat. Mert sajnos nemritkán ez is előfordul. Ez nagyobb hiba a szememben, mintha valaki játék közben melléüt, de érzem a darab mondanóját, és megfog az előadó személyisége is.

G: – A beszélgetésen jelen lévő, 23 esztendőes Tihamér vajon mennyiben más, mennyiben több, mint egyéb akadémista tanítványai?

F. S.: – Legelőször is rendkívül erőteljes személyiség. Bár szolid embernek látszik, amikor leül a zongorához, és például Prokofjev VI. szonátáját játssza, nyomban kiderül, milyen hatalmas energiák rejlenek a fizikailag valóban nem éppen erősnek tűnő alkatban. Ez az ő különleges erőssége. A fűtöttsége, az agitatója, amely mindig belülről fakad, és mindig őszinte. De ide sorolom a polifónia iránti különleges érzékét is, amelyről többek között Bach Goldberg variációiban adott már számot. Vagy amikor egy Alban Berg- szonátát játszik, szinte kamara-

zenei érzékenységgel képes vezetni a szólamokat, sohasem egy-egy szólam homofóniája és a többi szólam alárendeltsége érződik játékában, hanem a többszólamúság. Elárulom, hogy ez a fajta érzék ritkaságszámba megy.

G: – Ha már ilyen részletesen ismertette kedves tanítványának személyiségét, és természetesen elsősorban érényeit igyekezett summázni, vajon mi az, amiben érzése szerint még fejlődnie kell?

A tanítvány: Hlavacsek Tihamér

F. S.: – A hatalmas zongorairodalom bizonyos területei még fehér foltok a számára. Amit természetesen már az is megmagyaráz, hogy az öt akadémiai évben nem tudunk mindennel egyformán behatóan foglalkozni. Bár voltak szép megnyilvánulásai Chopin-mazurkákkal is, szerintem Schubert, Chopin és Brahmsot többet kell játszania a következő években, mint ahogy az impresszionistákat is.

G: – Ezen a pontok kérem, kapcsolódjon be a tanítvány is a beszélgetésbe: egyetért a tanár úr megállapításaival?

Hlavacsek Tihamér: – Örülök annak, amit Falvai tanár úr szóba hozott, ugyanis szívem talán legrejtettebb vágya éppen Schubert. Szeretnék sokkal többet foglalkozni vele, miképpen Debussyval is. Az utóbbi években sokat változtam, korábban kevésbé voltam érdeklődő. Másfelől viszont akkor tudok igazából elmélyedni egy-egy szerzőben, amikor van rá elegendő időm. Bizonyos darabokat nem elég a kellő mélységben, a kívánt alaposítással megtanulni, szükséges a komponistával is behatóbban foglalkozni, egy-egy területbe belefeledkezni. A nyugodt, elmélyedő munkára viszont idő kell.

G: – Már most meg tudja állapítani növendékéről – amint a zongorajáték klasszikusairól is mondják –, hogy milyen alkat, hogy pályája során Mozart, Chopin vagy Beethoven, netán a romantika, avagy a kortárs zene legelhivatottabb tolmácsolója válhat belőle?

F. S.: – Az ilyesmi sablon, de mi tagadás, van némi igazságtartalma.

Mert a legzenialisabb előadóművésztől sem állíthatjuk, hogy minden szerzőt egyformán nagyszerűen játszik. Vannak, akik ezt oly módon hidalják át, hogy bizonyos komponistákat egyáltalán nem is tűznek műsorukra, hiszen ők maguk tudják leginkább, mi illik egyéniségükhöz. Tihamér legerősebb területe e pillanatban a barokk zene és a huszadik századi. Ami nem jelenti azt, hogy idővel ne érezhetne más stílusokat közelebb magához. De nem szabad mereven meghúzni a választóvonalat.

alakat: mert ugyan van, hogy egy ideig Lisztben mélyed el az előadó, de utána jöhet egy Mozart, esetleg Debussy, vagy a romantikusok korszaka.

G: – *Miképpen lett éppen az ön növendéke Tihamér a Zeneakadémián?*

F. S.: – Közös tanárunknál, Benkő Zoltánnál tanult – aki a szakiskolában engem is oktatott – a budapesti Bartók konzervatóriumban, tehát ismertem már egy ideje. Még szakiskolás korában felhívta rá Benkő a figyelmemet, mondván „kifejezetten tehetségesnek látom, lehet, hogy hozzátok kerül”. Az akadémiai tanároknak ez a fajta, a sakközépiskolai tanárokkal kiépített együttműködése kifejezetten hasznos, mert így jóval korábban megismerhetjük azokat a tehetségeket, akik idővel felvételiznek nálunk. Így aztán nemcsak az ottani húsz perc alapján dönthetünk. Megesik, hogy egy-egy darabot átveszünk, amiből azt is meg lehet állapítani, milyen módon tudunk majd – tanár és tanítvány – együtt dolgozni. Lehet egy diák rendkívül tehetséges, és a tanár is kiemelkedő oktató, ha nem gondolkodnak azonosan, a közös munka nem hozhat sikert. Akkor más tanárral kell próbálkozni. Tihamér esetében magam jelentkeztem, hogy szívesen fölveszem. De tudni kell, hogy a tanszakomon kialakított metódus szerint egy növendékkel – Tihamérral is – két tanár foglalkozik.

G: – *Ez esetben Gulyás István tanár úrról van szó. Persze Tihamér már tanulmányai végénél tart, ötödéves. Túl van a diplomakoncerten is?*

H. T.: – Nem, az még hátravan. Az egyetem rendelkezései szerint az abszolutóriumot követően két évig várhatok a diplomahangverseny teljesítésével.

G: – *Maradjunk még Falvai tanár úr oktatói módszereinél. Mit tart a legfontosabbnak: egy-egy zenei stílus, darab minél erőteljesebb „kivesésését”, a folyamatos gyakorlást, netán a virtuozitás sulykolását?*

F. S.: – Nincs különleges módszerem, a műveket az általam elképzelt módon szeretném visszahallani a növendékeimtől. És szeretném, ha ebben a „kutatásban” teljes odaadással lennének jelen a partnereim. Van, amikor ez nem megy könnyen, de van, hogy csupán finom irányításra van szükség. Ha azt veszem észre, hogy bizonyos indulatok, karakterek, kifejezési eszközök nem jelennek meg egy-egy interpretációban, akkor kell közbeavatkoynom.

G: – *Gyakran elő is játszik tanítás közben?*

F. S.: – Ha csak két hang erejéig is, de élek ezzel. Egy-egy gesztussal, mozdulattal ugyanis sok mindent el lehet mondani a darabról. Az állandó gyakorlásra pedig a minél virtuózabb billentés biztos elsajátítása miatt van szükség.

G: – *El tudja képzelni, hogy egy diák vitába szálljon önrel bizonyos interpretációs felfogásokban?*

F. S.: – Előfordult, hogy az egyik növendékem annyira másként játszott nekem egy Chopin-darabot, mint amit én arról a műről elképzelek, hogy fogtam a kottát, becsuktam, és kértem, ne hozza hozzám többet. Reménytelennek éreztem, és olyan drámaian kellett volna közbeavatkoynom, hogy olyan legyen, amilyenek én szeretném, hogy inkább lemondtam róla.

H. T.: – Én a tanár úrban az objektivitását szeretem, hogy számára a szerző a legfontosabb. Az, ami a kottában áll. Annak kell megszólalnia, azt kéri vissza tőlünk. Szerintem az ő művészi felfogása a darabokról is ezen alapul. De éppolyan fontosnak érzi, hogy minden órán foglalkozunk a hangszínekkel, a zongora megszólaltatásának igazi finomságaival is.

G: – *Milyen hangszeren gyakorol otthon?*

H. T.: – Petrofon. Egy Steinway megfizethetetlen volna számomra, hiszen 15-20 millióba kerül.

G: – *Már 15 évesen első díjas lett a szakiskolák országos zongoraversenyén, majd jöttek az újabb győzelmeik: 1996-ban a Földes Andor-verseny első díja, 1997-ben a Weiner-szonátaverseny első díja, 1999-ben az olaszországi Gandolfi-verseny első díja, és legutóbb, 2000-ben a trieszti Stefano Marizzáról elnevezett, nemzetközi zongoraversenyen értékelték a legjobbnak, ahol Prokofjev VI. szonátájának tolmácsolásával szinte lenyűgözte a zsűrit. Van abban tudatosság, hogy egyre nehezebb találkozásokon mérette meg magát?*

H. T.: – Általában magam szoktam érdeklődni a versenyzési lehetőségekről, és utána kikérem Falvai tanár úr tanácsát, hogy hová érdemes elmennem, hová nem.

F. S.: – Jól érzékeli a „tudatos szerkesztést”, mert ezek a versenyek, ahol eddig megjelent, és meggyőző sikert aratott, még nem a világ legrangosabb találkozóit, de érzésem szerint képességei alapján Tihamért 32 éves koráig

a legjelentősebb versenyeken kell megméretni. Most ősszel elindul például a mi Liszt-versenyünkön, és az szerintem már igazán komoly feladat lesz a számára. Készül is rá alaposan.

G: – *Milyen Liszt-művekkel?*

H. T.: – A régóta repertoáromon szereplő Spanyol rapszódíát, illetve a Haláltáncot már beépítettük a programba, a többit pedig igyekszünk együtt úgy összeállítani, hogy a választhatóságon belül a szerző – illetve a magam – minél több arcát meg tudjam mutatni.

A mester: Falvai Sándor négykezeset játszik

G: – *Hamarosan kirepül a Zeneakadémiáról. Miközben várnak önre a koncertek, fesztiválfellépések és egy ideig minden bizonnyal még az újabb versenyek is, szorgalmát ismerve el tudom képzelni, hogy szán majd időt képességeinek állandó továbbcsiszolására is. Már részt is vett Schiff András, Lev Naumov, Dmitrij Bashkírov és Frankl Péter mesterkurzusán, de vajon merre tovább?*

H. T.: – Miközben tervezem, hogy Bashkírovhoz és Franklhoz visszatérjek, szeretnék tanulni például Mihail Voszkreszenszkij mestertanfolyamán.

G: – *Térjünk vissza még a munkaviszonyukra. Megesik, hogy tanár és tanítvány együtt mennek el egy hangversenyre vagy együtt hallgatnak egy lemezt, és utána közösen értékelik a hallottakat?*

F. S.: – Ez mind hasznos lenne, ha működhetne. De elfoglaltságaink miatt nem tudunk ilyesmire időt szakítani. Az persze előfordul, hogy egy CD-re felhívom Tihamér figyelmét. És utána megbeszéljük, mi tetszett és mi nem az illető művész tolmácsolásában. Sajnos a közös koncertlátogatás csak álom marad.

G: – *És a közös fellépések?*

F. S.: – Frappáns válasszal szolgálhatok, ugyanis március 23-án együtt szerepelünk az Óbudai Társaskörben. A Gramofon sorozatához hasonlatos „tanár és tanítvány” ciklus műsorának első felében régi növendékem, Várjon Dénes lép fel, és hozza saját tanítványait, a szünet után pedig én következem három növendékemmel, köztük Tihamérral, aki Liszt h-moll balladáját interpretálja, magam pedig egy Chopin művet játszom.

Lindner András

EGY ANGOL NEW YORKBAN

GERSHWIN ÉS BERNSTEIN
UTÁN ELLINGTONT DIRIGÁL SIR SIMON RATTLE

Az angol klasszikus előadó-művészet „címerállataként” tartja számon a nemzetközi kritika, húszéves tevékenységével a Birminghami Szimfonikus Zenekar élén nemcsak a lovagi címet, de szinte minden elképzelhető szakmai elismerést is megszerzett magának és a zenekarnak. Simon Rattle azonban a komolyzene mellett már tizenéves fejjel ugyanilyen élénken érdeklődött a ritmusközpontú műfajok iránt is.

„Kölyökkoromban jazzdobos akartam lenni, és azt hiszem, apám kicsit csalódott, amikor ehelyett klasszikus ütőzést kezdtem tanulni” – nyilatkozik Rattle. Tizenhat évesen ezzel is felhagyott, majd elszegődött szülővárosából, Liverpoolból a londoni Királyi Zeneakadémiára karmester szakra, és végleg eltávolodott a szülői elvárásoktól. Később azonban a rokoni szálak alakulása talán apját is megbékítette: a 46 éves karmester feleségének nagybátyja ugyanis az a Luther Henderson, aki anno Duke Ellingtonnal személyesen is részt vett egy harlemi zenés színpadi darab elkészítésében, és a mai napig keresett hangszerelője a legszínvonalasabb Broadway-produkcióknak. Henderson most szimfonikus zenekarra hangszerelt egy lemezre való Ellington örökzöld kompozícióból, a karmester pedig az angol lovag, aki kamaszkora óta jazzről ábrándozik: Sir Simon Rattle.

Persze a valóra vált álom nem minden előzmény nélkül való. Rattle a rá jellemző alaposággal fogott hozzá ehhez a különleges programhoz, és a stílusgyakorlatnak a nyolcvanas évek vége óta nem egy hangzó lenyomata is napvilágot látott már.

Az 1987-ben megjelent Gershwin-lemezről a Kék rapszódia felvétele (London Sinfonietta, Peter Donohoe – zongora; EMI Classics) lapunk kritikusa szerint is a darab egyedülállóan „színes” interpretációja (Gramofon, 1998/10., 11. oldal). A Classic Ellington legfontosabb előzetesei közé mégis két újabb lemez tartozik. A Porgy és Bess 1997-es felvételét követő munka már

tendenciózan kifejezi, hogy Simon Rattle a huszadik századi klasszikus zene és kiváltképp nemzetiek szerzői mellett legalább ennyire elkötelezett híve az amerikai műfajoknak is. A Wonderful Town Leonard Bernstein második legjelentősebb musicalje a West Side Story után – a bájos New York-i történetnek ma is töretlen a népszerűsége a nagy alma városában. Rattle elsődleges célja volt, hogy ez a siker a brit lemezlistákat és koncerttermeteket is kifordítsa a sarkából, ám a CD még ennél is zajosabb sikert aratott Európában: a számos szakmai elismerés között ott szerepel a tekintélyes Diapason D'Or, a francia kritikusok díja is a 2000. év

legjobb lemezének, illetve Simon Rattle személyében az év zeneművészeinek. A lemez különlegességei közé tartozik a szözlísták lajstroma is: Thomas Hampson mellett két fiatal

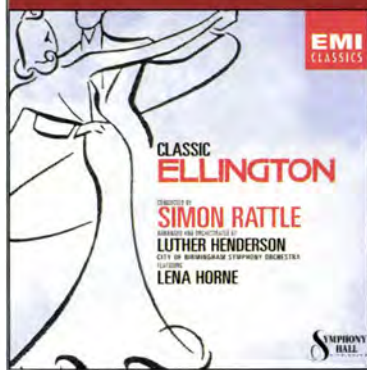

Broadway-énekesnő, Audra McDonald és Kim Criswell teszi hamisíthatlaná a produkciót.

A sikereken felbuzdulva vállalkozott a 81 éves harlemi születésű Luther Henderson és Rattle a közös munkára, Ellington örökzöldjeinek szimfonikus adaptációjára. A Classic Ellington hitelét a tavaly szeptemberi lemezbe-mutatató koncerten, a Carnegie Hallban olyan jazzszemélyiségek igyekeztek garantálni, mint Joe Lovano és Bobby Watson szaxofonon, Regina Carter hegedűn, az énekes díva Dianne Reeves és egy régi Ellington-partner: Clark Terry trombitán. Hogy mekkora feladat lehetett Carter számára betanítani a Birminghami Szimfonikus Zenekar vonósainak a jazz jellegzetes frazírjait, a klasszikustól annyira eltérő vibrátóit, arról most hadd ne essen szó... A lemezt hallgatva gondoljunk inkább Dianne Reeves véleményére, aki szerint Rattle rendelkezik azzal a képességgel, amivel a komolyzenei előadóművészek általában nem, de ami elengedhetetlen a jazzhez: a rögtönzés adta kommunikáció ajándékáról van szó. Nem lehetetlen, hogy ez az elismerés többet jelent Rattle számára minden elismerő vállveregetésnél.

H. Magyar Kornél

SIR SIMON RATTLE CLASSIC ELLINGTON

EMI CLASSICS

A liverpooli születésű Sir Simon Rattle 46 esztendősen abszolút befutott karmesternek számít, Európában és Amerikában minden jelentős zenekart vezényelt, és 2002-től Karajan örökébe lép a Berlini Filharmonikusok élén. Ennek a lemeznek mégsem ő az igazi sztárja, hiszen Duke Ellington és Billy Strayhorn darabjait Luther Henderson hangszerelte. (Szegény Strayhorn mindig rosszul jár, a maestro árnyékában ritkán említik őt néven).

Henderson a Broadway sokat foglalkoztatott hangszerelője, aki Duke Ellington számos lemezére is dolgozott, és többek között Andre Kostelanetz, Jules Styne, Richard Rodgers, Lena Horn és a Canadian Brass számára úgyszintén.

A lemez elkészítése Rattle ötlete volt, hogy Ellington (és Strayhorn) darabjai olyan zenei környezetben szólalhassanak meg, amelyekről Henderson és Ellington csak terveket szőtt annak idején: szimfonikus zenekaron. A zenekar a City of Birmingham Symphony Orchestra, amelyhez számos jazzszólista és -ritmusszekció társult. A dicséretes elképzelés koncepcióbeli problémái már a nyitó Take A Trainben előjönnek. Szimfonikus zenekart jazz big bandként használni szerencsétlen dolog. A ritmusok sutákká válnak, a vonós hangszerekkel dallamokat játszani – legalábbis egy szvinges ritmusszekció jelenlétekor – szintén ügyetlennek hat. Mindez egy jazzhez szokott fül számára esztrádzene hatását kelti. Ezenkívül még a szimfonikus zenekar visszhangos hangzásteret is tovább rontja a szvingéret hiányát. A You're the One-ban a hangszerek már funkciójuknak megfelelően szerepelnek, a vonósok kitarított akkordokat játszanak, és a fúvósok ritmizálnak, viszont itt a klasszikus zenészek szvinges frazeálása zavaró. A Sophisticated Lady képviseli a legszerencsésebb változatot, itt nem játszik a ritmusszekció, és a szimfonikus zenekar – funkciójának megfelelően – önállóan, 4/4-es swing nélkül játszhat, és egyből minden a helyére kerül. A nyolctaktusos szvinges alapra játszott Bobby Watson szaxofonszólbármilyen jó is, persze kilóg a koncepcióból.

Az esztrádzenei hatások sajnos szinte végigkísérik az albumot, ezen a jó jazz-szólisták (Clark Terry, Bobby Watson, Joshua Redman, Joe Lovano, Regina Carter, Geri Allen) remek játéka sem tud segíteni.

Friedrich Károly

Henderson és Rattle: nem csak a zene köti össze őket...

J. S. BACH REVISITED/ÁTTÁRÁSOK

BMC RECORDS

Pernye András a 70-es években írott egyik cikkében beszámol a Zeneakadémián megtartott, különleges koncertről, amely inkább hírhedt, mint híressé vált. Az előadók Bach orgonára (vagy pedálos csembalóra) írt hat triószonátáját adták elő – oboán, fuvalán és fagotton. A közönség és a szakma egy része felháborodott, mert szeritük ez az előadói eljárás meghamisítja Bach zenéjét. Pernye a tőle megszokott szellemességgel utasította el ezt a felfogást, mondván, a bachi muzsika hangszerfüggetlen megszólaltatásra alkalmas, minden átjárást lehetővé tesz. Ez a zene nem a hangzásvilág kimódolt elemeivel operál, hanem belső jelentése in corporis a kompozícióban válik nyilvánvalóvá, nem pedig a megcsontosodott előadói hagyomány hangzásvilágában. Másrészt az azóta eltelt évek tapasztalata alapján mondhatjuk, hogy a barokk gyakorlat felfedezése és újra játékba hozása óta az egyik legnagyobb eredmény éppen a hallatlan lehetőségeket nyitó átjárások alkalmazása. Ma már egészen természetes például Corelli hegedűszonátáit fuvalán előadni, mint azt nálunk Csalog Benedek kitűnő lemeze is mutatja. Bach zenéje azonban a késő romantika által megkötött hagyományokhoz nagyon sokáig kapcsolódott, és ezeket a természetes átjárásokat a közönség hamisításokként értékelte. Nem véletlen, hogy ebben éppen A fűga művészete volt a legneuralgikusabb pont, lévén semmi támpont nincs az instrumentárium bachi meghatározására. Ezért hosszan lehetett vitatkozni azon, hogy Bach mely hangszerre, hangszercsoportra, együttesre komponálta utolsó nagy művét. Azonban lehetséges egy olyan megoldás, amely az egész kérdést zárójelbe teszi, és felszabadítja az előadót az instrumentárium erőltetett problémája alól. Ebben az esetben a bachi univerzum oly gazdagságával találjuk szemközt magunkat, amely egészen egyedülálló: a hangzás a világok végtelenjévé válik, bármely kombináció lehetséges – s a határokat csak a fantázia jelölheti ki. Ilyen vállalko-

zás e lemez is – noha sajnos csak töredékesen. Az alig ötven perc egy lehetséges összetettebb felvétel kezdeményének tűnik. A műsor maga is összegereblyézett, s az átjárásokban csak egészen kis utaknak nyit kaput. A G-dúr triószonáta (BWV 1038) fuvala- és hegedűszólójának szólama it oboán és fuvalán megszólaltató jelen változat nem esik messze a bachi intencióktól. Alapja a G-dúr hegedű-csembaló szonáta (BWV 1021) basszus szólama, amely talán Bach valamelyik fiától vagy tanítványától származó átirat, és később ez ismét átalakult egy F-dúr hegedű-csembaló szonátává (BWV 1022) – szintén ismeretlen szerző keze által. A d-moll hegedűpartita (BWV 1004) a lemezen megszólaló két tétele (Allemanda, Corrente) az eredeti verzió szerinti hegedűváltozat, másik két tétele (Sarabanda, Giga) cimbalmon hangzik el. Ez már jelentősebb áttörés az átjárások lehetőségei között, s a hangszerválasztás a hegedűpartitát egy billentyűs hangszerre írott műként mutatja, noha Bachnak nem állt szándékában

a partitát átirni, igaz az 1006-os E-dúr műnek van egy Bachtól származó lantátírt. Az a-moll fuvalapartita (BWV 1013) két tétele szaxofonon szól. Ez a lemez előadóinak legmerészebb vállalkozása. Vázsonyi János az eredeti anyagot maradéktalanul beemeli hangszerének hangzásvilágába. Szabad ritmusvételeivel pedig néhol „jazzizt” ad a két tételnek. A fűga művészete utolsó contrapunctusának Erich Bergel által írt rekonstrukciója pedig korábban már megjelent a teljes mű felvételét tartalmazó BMC-lemezen. Így az új anyag alig több mint fél órára zsugorodik, annak nagy része pedig egy-egy tétel, s a d-moll partitából nagyon hiányzik a Ciaccona. Szerencsésebb lett volna tágabb, de összpontosítottabb módon megszerkeszteni a lemez anyagát, amely megnyerő ugyan, de nagy hiányosságai vannak. A cím többet sugall, mint ami megvalósult a felvételen, s valójában csak a cimbalom és a szaxofon szerepeltetése ad újdonságélményt, ami nem több húsz percnél, így a lemez kezd kislemezzé válni...

Pedig az ötlet ragyogó, s ha több munkát fektet bele az előadói gárda és a producer, kiváló felvétel születhetett volna. Ez így, bár biztató, de csak fél siker. A magam részéről várom a Revisited 2 album megjelentetését. S abban szerepet kaphat majd talán a cikk elején felidézett, „hírhedt” hangszer-kombinációban valamely orgonatrió-szonáta is. A folytatásnak valóban csak a fantázia szabhat gátat.

Pintér Tibor

Astor Piazzolla-tangólemez. Ez mára egyértelmű jelentéssel bír minden lemezvásárló számára. Az utóbbi fél évben csak a Gramofon hasábjain már kétszer szerepelt hasonló lemez, igaz, a mostani az egyetlen magyar kiadású ezeken túl. Szerencsére a „színpadi” tangó mesterének életműve elegendően nagy és sokszínű ehhez. Az előadók ezúttal az Okoun Ensemble tagjai. A csoportot múlt év májusában hozta létre a 29 éves lett származású hegedűs/karmester, Eduard Okoun, aki jelenleg Salzburgban a Kamara Filharmonia koncertmestere és művészeti vezetője is. Ezúttal saját zenekarát egy tangóquintett képviseli, ebben társai Ivo Jordanov bolgár származású bőgős, Wolfgang Pointer jazzgitáros, aki rövid ideig Zoller Attilától is tanult, Lisa Smirnova zongorista és Alfred Melichar bandoneonon. Mindannyian harminc év körüliek, és szakmai életrajzuk a világ zenei élvonalának legjobbjait említi tanár- és kamarapartnerként. Ennek megfelelő játékok is. Hozzájuk társul egy budapesti vonósnégyes (Hagiwara Yoshiko, Tfirst Péter, Bolyki László, Gallai Judit) és két ütőhangszeres (Dénes Roland, Kovács Balázs). Ebben a hangszerelésben szólal meg az életmű keresztmetszete. Többek között a nyitó négyévszak-sorozat, az ismert Buenos Aires Hora o vagy a Pulsationes sorozat egy darabja: 11 különböző szín közel összes árnyalata ez az összeállítás. A lemez tökéletes ívben rendez el a kompozíciókat. Az első darab csak zongora és vonós hangszerelésben a mester Kronos Quartettel közös lemezére emlékeztet. Ezután folyamatosan gazdagodik a hangkép. A zárószám első fele viszont tisztán vonós felrakású. A hangszerelés határozottan európai a szó legnemesebb értelmében, ugyanakkor az előadás tartalmazza az igazi tangóit is, sőt sokszor a jazz improvizatív témajátéka is megjelenik. Főleg a

ASTOR PIAZZOLLA OBLIVION

BMC RECORDS

gitáros Wolfgang Pointer vállalkozik hosszabb témadiszkrétésre. Hasonlóan sokoldalú a két ütős játéka is. Egyetlen zavaró számomra a zenekarvezető szólóinak talán „tangósan könnyed” intonációja. A zenészek a Piazzolla-darabokból ismert ritmikus effektekkel (bekiabálások, hangszeres kopogások stb.) is nagyszerűen bíznak. Az előadók közül az egyiket külön kiemelkedőnek tartom.

Alfred Melicharról van szó, aki osztrák létére argentin „anyanyelvén” szólaltatja meg a német gyártású bandoneont. Az orosz származású zongorista is nagyon nagy technikai felkészültséggel és rendkívüli érzékenységgel követi a zene összes stílusbeli kilengését.

A lemez hamisítatlan BMC-kiadvány, ezt a belső tartalom és a megjelenés egyaránt alátámasztja. A borítón található festmények egyike szintén a zenekarvezető munkája. A kihajtható füzetben a szerzőről, a tangóról és az előadóról Marton László Távolodó írását olvashatjuk: az előadóknak az volt a célja, hogy művészetükkel a komolyzenei közönségen kívüli hallgatókat is megnyerjék. Úgy gondolom, ezzel az felvétellel sikerülhet tovább bővíteni emellett Astor Piazzolla életművének egyértelmű jelentését is.

Grillusz Sámuel

A Fonó Budai Zeneház 1997 szeptemberében indította el az Utolsó Óra-programot (az MTA Zenetudományi Intézet szakmai támogatásával). Ezzel megkezdődött az Erdélyben még fellelhető,

eredeti népzenei együttesek, népzeneészek és énekesek repertoárjának utolsó, átfogó gyűjtése. A felvett anyag meglehetősen nagy, zenekaronként 10-15 CD, ebből került a szélesebb közönség elé a jelenleg tizenkét darabból álló, Új Pátria elnevezésű CD-sorozat.

A CD-k tartalma főleg a hangszeres tánczenére koncentrál, de emellett bemutatja a falu énekes hagyományát, és a hangszeres zenének a nem táncosokat szolgáló részét is. (Külön CD jelent meg karácsonyi és újévi köszöntőkkel.) A sorozatot nemcsak a zenei anyag teszi értékessé, hanem a kiadványok megjelenése is. A CD-k műanyag tok helyett kis könyvecskébe kerültek. Ezek a füzetek minden esetben tartalmazzák a tájegység (vagy az adott zenekar) zenei jellegzetességeinek leírását. Az együttesekről, helyi emberekről, a tájról készült fotók, szövegek is segítenek közelebb kerülni a zenéhez. A dalok, énekek szövegét közlik, a román vagy cigány nyelvűeket magyar fordítással. Az Utolsó Óra-programban ugyanis nemcsak az erdélyi magyarság zenéjét gyűjtik, hanem Erdély más etnikumaiét is. Nemritka az olyan zenekar sem, amelynek repertoárja több nemzetiség zenei igényét is kiszolgálja.

Gyergyódamuk a békási szoros külső felén fekszik, román lakosságú település. Földrajzi elhelyezkedésének következményeként a vidék zenéjében az erdélyi és moldvai zene keveredik. A moldvai tánczenét ismerők a táncok nevei között is felfedezhetnek azonosságokat. Ez az egyezés sokszor együtt jár a dallamok hasonlóságával is. Ilyen például a harmadik szám szerbája

ÚJ PÁTRIA II. BÉKÁS-VIDÉKI NÉPZENE

FONÓ RECORDS

(sírba) vagy a tízes számú Kecsketánc. Ez utóbbinak 7/8-os ritmusa egyébként jó példa a balkáni zenék nyilvánvaló hatására.

A lemezen két hegedűs és egy furulyás játékkal ismerkedhetünk meg, aki az Erdélyben elterjedt hatlyukú furulya mellett kavalon (nem azonos a bolgár kavallal, ötlukú és dugósípos) és havasi kürtön (bucium) is játszik, valamint énekel. Őket kíséri a Gyimesben és Felcsíkon általánosan elterjedt ütőgardonhoz hasonló „doba”. Ez a ritmushangszer valószínűleg a csellóból alakult ki. Húrjai egy síkban helyezkednek el, és azokat mind g-re, vagy d-re hangolják. A vastagabb húrokat egy faütő segítségével szólaltatják meg, a vékonyabb csípőhúr balkézrel „felcsípve”, a nyakhoz verődve szólal meg. A ritmusjáték és a hangzás színesebbé tételéhez a verővel a hangszer testét is ütik. A hegedűkön játszott dudautánzás a népzene régebbi rétegét képviseli (ehhez a hegedűket elhangolják). A duda kihalásával szerepét más hangszerek vették át, és megpróbálták utánozni is a hangzását. Ilyen dudautánzást más tájegységek zenéjében is találhatunk, például a palócok zenéjében vagy a délszláv hagyományban is.

Jó ötlet a zenei szerkesztésben, hogy a furulyán vagy kavalon megszólaló dalok utána hegedűs variációban is hallhatók (az 1-2., a 4-5. és a 10. szám). A többi Új Pátria-lemezre is jellemző eljárás, hogy a dallamok gazdagságának bemutatása mellett hosszabb blokkokat is hallhatunk. Ezek a falu hagyományában kialakult táncrendeket kísérő dallamok füzerei (a 3. és a 18. szám). A lemez jól szól, mint a sorozat többi darabja is (a mikrofonokat általában úgy helyezték el, hogy a zenekar előtt elhelyezkedő táncos pozíciójából halljuk a zenét). A dallamjátékba gyakran keverednek „píszkos” hangok, de a falusi zenészekről nem várhatunk éterien tiszta, klasszikus zenei hangzást (ez persze nem jelent hamis zenét), annál inkább frissességéből mit se vesztett, lendületes muzsikát.

Kárpáthegyi Bálint

BOBAN MARKOVIĆ ORKESTAR: MILLENNIUM

X PRODUKCIÓ

A délkelet-európai mulatós zenéket játszó rezesbandák egyik prominens egyénisége, Boban Marković újabb lemezzel örvendeztette meg nagy számú – és egyre növekvő – rajongótáborát. A virtuóz szerb trombitás, zeneszerző és zenekarvezető pár éve a Kusturica-filmek zenészeként került a figyelem középpontjába. Népszerűsége azóta is töretlen. (Egy ismerősöm szerint „kis híja volt csak, hogy nem a Bobant választották elnöknek.”) Legújabb CD-jén sok hagyománnyal leszámol.

Akik először hallják ezt a fajta zenét, általában azonnal két táborra szakadnak. Az ellenzőket valószínűleg elriasztja a rézfúvósok „ricsaja”, a zakatoló „lagzis” ritmus és általában e zene vadsága, harsánysága, póriassága, ugyanis percekben belül kellemetlenül erőszakossá, sőt idegesítővé válik számukra. (Ők most lapozzanak!) A rajongók ellenben hagyják sodródni magukat ezzel a fantasztikus hangorkánnyal, s a feszes, lendületes ritmusok hatására hamar „bepörögnek”. Valóban, ennek a zenének a sava-borsa e jellegzetes, zaklatott, sokszor aszimmetrikus lüktetésű ritmika, s ez különbözteti meg alapvetően a nyugati, például a – szintén fejlett rézfúvós kultúrájú – német mulatós zenétől. (A Lajtán túli szórakoztató zenében hasonló ritmikai gazdagságot hiába keresnénk.) Éppen e téren történt ezen a lemezen a számomra erősen vitatható újítás.

Itt az első számtól az utolsóig – minő fájdalom ez egy ütőhangszeresnek – előre programozott dobgep szolgáltatja a ritmust. Az ilyen zene sajnos nem tekinthető teljes értékűnek, egyfajta „félkonzerv” produkció csupán. Ez a zene nem lélegzik! Lélegzésen azt az ezernyi apró – a hallgatóság által tudatosan sokszor nem is érzékelt – finomságot ér-

tem, mint például a tempóingadozás, a hangok időbeli és magasságbeli pontatlanságai stb. Emberi „korlátotságunk” természetes velejárói ezek, olykor véletlenek, de legtöbbször szándékosak. Ezért inkább pozitívumnak, stílusoságnak, mintsem hibának tekintendők. Ilyen árnyalatok megvalósítására gép nem képes, mellőzésükkel a zene szárazabb, szögletesebb, sótlanabb lesz, akárcsak esetünkben. Hiába játszik Marković a trombitáján a tőle megszokott elsőpró virtuozitással, hiába kapjuk fel fejünket a saxofonos „több mint figyelemre méltó” szólóira, az igénytelenül kiválasztott dobhangszínek és a kompozícióként egy-egy ütemet ismételtető programozás miatt az egész albumon valamiféle „vendéglátós” hangulat ül, amely kis idő múlva unalmasá teszi. Pedig a legtöbb zeneszám önmagában ötletes, jól megkomponált. Mégis úgy érzem, ez a mostani lemez alulmarad (no, nem táncolhatóságban, hanem változatosságban) a hasonló stílusú Kocani Orkestar- vagy Fanfare Ciocarlia-produkciókhoz képest.

Pődör Bálint

BMC**Budapest Music Center Records**

www.bmcrecords.hu
info@bmcrecords.hu

Keresse a kiadó állványait az alábbi helyeken:

BMC-lemezbolt
 1093 Bp. Lónyay u. 41. (<http://cdshop.bmc.hu>)

CD Bár
 1108 Bp. Krúdy Gyula u. 6

CD Bár – Buda
 1027 Bp. Vitéz u. 9.

Cora Hipermarket – Fót

Cora Hipermarket – Törökbálint

Diamond Records & Movie Star – Mammot
 1026 Bp. Lövőház u. 2-6.

Fotex Records – Virgin Megastore
 1138 Bp. Váci út 178. (Duna Plaza)

Fotex Records – 1. számú bolt
 1052 Bp. Szervita tér 2.

Fotex Records – 2. számú bolt
 6720 Szeged, Kelemen u. 8.

Fotex Records – 8. számú bolt
 4025 Debrecen, Piac u. 23.

Írók Boltja
 1061 Bp. Andrássy út 45.

Líra és Lant Rt. – Kodály Zoltán Zeneműbolt
 1053 Bp. Múzeum krt. 21.

Líra és Lant Rt. – Rózsavölgyi Zeneműbolt
 1052 Bp. Szervita tér 5.

MCD Amadeus Zeneszalón
 1051 Bp. Szende Pál u. 1.

MCD Campona Zeneáruház
 1222 Bp. Nagytétényi u. 35-37.

MCD Zeneáruház
 1066 Bp. Jókai u. 40.

MCD Zeneszalón
 1051 Bp. Vörösmarty tér. 1.

Művész Mozi
 1066 Bp. Teréz krt. 30.

Ticket Express – Központi Jegyiroda
 1061 Bp. Andrássy út 18.

Új Színház
 1061 Bp. Paulay Ede u. 35.

Vince Kiadó – Műcsarnok Könyvesbolt
 1146 Bp. Dózsa György út 37.

Violin 2000
 1094 Bp. Ferenc krt. 19-21.

Violin – Westend
 Bp. Westend City Center

Violin – Pólus
 Bp. Pólus Center

Zeneakadémia
 1061 Bp. Liszt Ferenc tér 8.

A BMC Records újdonságai:**BMC CD 043**

J.S. BACH – Revisited
 A válogatás előadói:
 Gyöngyössi Zoltán, Hadady
 László, Lakatos György,
 Dobozy Borbála; Szalai Antal;
 Balogh Kálmán; Vázsonyi
 János; Erich Bergel és a
 Kolozsvári Filharmonikusok.

BMC CD 045

OKOUN ENSEMBLE – Oblivion;
 Tangos by Astor Piazzolla
 A salzburgi tangózenekar
 Astor Piazzolla-hommázs
 hazai hegedűsökkel és
 ütősökkel kiegészülve.

BMC CD 046

VÉKONY ILDIKÓ – Splinters
 A címadó Szalkák, és további
 Kurtág-darabok mellett
 Jeney Zoltán, Kondor Ádám,
 Sály László, Serei Zsolt és
 Vidovszky László cimbalomra
 írott művei hallhatók az albumon.

BMC CD 047
 SZALAI ANTAL – Bach / Kreisler /
 Ysaÿe / Petrovics
 A 19 éves muzsikussal első
 szólólemezén a hegedűirodalom
 kiemelkedően virtuóz darabjai
 szólalnak meg.

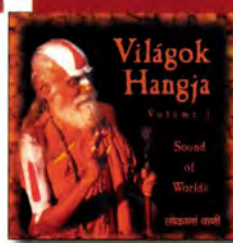
ÚJ PÁTRIA 12.

JESZENSZKY ISTVÁN

GUSTAVO MONTESANO

FONO RECORDS
Felső-marosmenti
népzene

FONO RECORDS
Világok Hangja
- Volume 1

EMI
Flamenco Fantasy

A Fonó Records Új Pátria című sorozatának tizenkettedik darabja a Felső-Marosmente vidékéről, Magyarpéterláról származó cigányprímás, Csíszár Aladár és bandája zenéjét mutatja be. A vidék népművészetét részben már feldolgozták az utóbbi évtizedek gyűjtései, és a helyi zenekartól a városból érkező zenészek is már régóta tanulnak. Csíszár Aladár bár már nem él a faluban, mégis rendszeresen visszajár régi közösségébe muzsikálni. Érdekes, hogy a vidék cigány zenészei – kevert etnikumú területről lévén szó – nem csak egy stílusban otthonosak. Így Csíszárt is gyakran hívják a magyar és székely települések mellett román ajkú közösségek is bálokra, lakodalomba. Az ő szárnyaló, tiszta hegedűjátékát hallhatjuk a lemez tizenhárom felvételén. Ezek között található magyar és román csárdást, sebes fordulót, virrasztó éneket és verbunkost. Csíszár Aladár zenekarának tagjai: Gondos János másodprímás, Ponczi Gyula brácsás, Ötvös János bőgős és Bóné Sándor cimbalmos.

Jeszenszky István koncertjei évek óta megkülönböztetett figyelmet vívnak az akkori körében, akik bizonyos mértékben érdeklődnek a keleti kultúra egzotikumai iránt, de vagy nem tudják, hol lehet igazán értékekre bukkanni, vagy nem is nagyon akarnak mélyre ásni. Jeszenszky koncertjeit sajátosan európai (de)formált gurugöz lengi körül, aminek bódulatában fiatalok tucatjai helyezkednek el lótszűlésben a nézőtérben, és igyekeznek meditálni a száród húrjainak különleges hangjaira. A lemez ezen élmények hű lenyomata: a gazdagon illusztrált borítón láthatunk szépséges madraszi szüzet, katakáli táncost, Bali jótékony démonja, Barong fejfaragványát és minden mást, ami első látásra megragadja a keletre látogató turistát. Ilyen a zene is: van benne egy kis ez, egy kis az, de a „kockázatot”, hogy netán valami eredetivel untassa a hallgatót, nem meri vállalni. Mégis, Jeszenszky nazarénus külseje, mindig hófehér ruhája valamiféle harmóniát ígér a közönségnek, így aztán aligha a zene, mint inkább ez a kisugárzás az, ami annyira vonzó, és ami miatt zenésztársai is minden bizonnyal szívesen játszanak együtt vele.

Gustavo Montesano szerint a fúzió a legjellemzőbb kifejezés erre a projektre. Még filozófiát is kitalált hozzá: szerinte voltaképp mindennek a fúzió az alapja, egyesülnek az atomok, sejtek, kultúrák, vallások, nyelvek, sőt az ivarsejtek is. Nos, ha ezt az „etnikus gruppszexet” lehet filozófiának nevezni, akkor az is valóban flamenco, amikor a Mondschein-szonáta vagy az Air gitáron pengetett slágerdallama mögé be van keverve pár jellegtelen taps és olé kiáltás. De ha ez flamenco, akkor mi a soleares, a bulerías, mit számít, hogy egy valamire való flamenco ritmusa 3-3-2-2-2 – és nem négynegyed? Nyilván nem releváns az sem, amit Paco Peña, Andrés Battista vagy Paco de Lucía évtizedek óta játszik – igazán szóra sem érdemes. Bizonyára ez a siker titka, hiába, már Beethovennek is Moonlight Rumbát kellett volna komponálnia...

AL DI MEOLA

BEST OF 2000

RODOLEFO „NAVA”
BARRERA

TELARC-KARSAY ÉS TSA
World Sinfonia
The Grande Passion

HUNGAROTON CLASSIC
Magyarországi
cigány együttesek

RYKO LATINO-MUSIC/DOME
Nava

A World Sinfonia legújabb lemezén Al Di Meola partnerei olyan művészek, mint John Patitucci és Arto Tunçboyacıan, a pár éve befutott, örmény származású énekes-ütőhangszeres. Al Di Meola népszerűségét nem lehet kifejezetten egyöntetűnek nevezni: legalább akkora az öt szívből megvetők tábora, mint rajongói. A megosztottságot maga a zene is megmagyarázhatja. Di Meola – mint ezen a lemezén is – az igényes jazz és az üres virtuózkodás vagy klisépuffogatás olyan határmezsgyéjén táncol, ami sokak szemében önmagában is botránykőnek, áruháznak számít. Valójában az ő zenéjét nem kellene ennyire véresen komolyan venni, aligha várja el hallgatóitól, hogy agyon-elemezzék. Erről árulkodnak mindig dallamközpontú darabjai, az igényes, kamaravonósokkal fűszerezett hangszerezés. Arról a bizonyos nagy szenvedélyről pedig az itt-ott felbukkanó Piazzolla-adaptációk tangómotívumainak kellene gondoskodniuk – igazi, művészi mélységeket azonban hiába keres a hallgató a World Sinfonia muzsikájában.

A Hungaroton szerény mértékben foglalkozik etnikus zenei anyagok kiadásával, és ezen a téren eddig úgy tűnt, mintha kevésbé vezeték volna piaci megfontolások, inkább csak az archívum anyagának újrakiadása digitális adathordozón – elsősorban a népzene kutatók igényeinek eleget téve. A sors szerencsés alakulásának köszönhető, hogy idő közben a világzene divathullámai felkaptak olyan különlegességeket, mint például a tuvai dorombéneke vagy a japán gagaku zenekar kompozíciói, ami felkeltette a szélesebb közönség érdeklődését például Vargyas Lajos mongóliai vagy Kárpáti János japán kutatómunkájának hangzó eredményei iránt. Az utóbbi években a roma zenei folklór is hihetetlen látványos virágzásnak indult, egy-egy ilyen koncertre a nézők egyöntetű ekstázisa jellemző – akár baseballsapkában, akár zsakettban vannak is jelen. A Best of 2000 már ezeknek az időknél a szeleite fogja be a vitorlájába – alighanem nagy sikerrel. A CD-n szereplő együttesek: Kalý Jag, Romanyí Rota, Nagyecsedí Fekete Szemek, Ternipe, Romano Drom, Kanizsa Csillagai.

NAVAlami nagyon gyenge ez a lemez! Az egészet legfőképpen egy dél-amerikai szappanopera kísérőzenéjeként lehet elképzelni. Signor Nava a kísérőszöveg szerint az egyik vezető latin dalszerző, most azonban abszolút popzenei albummal debütált. Mondanivalója szinte semmi, az viszont jól leöntve a levegősebb szöszszal (salsával) és telezsúfolva speciális effektekkel a telefoncsörgéstől a lihegésig. Még talán az első, a tehénbögés akár vicces is lehetne, végtére is a szám címe La Vaquita (A bocsi), a szerző minden bizonnyal ezzel próbálta betömní „A Zenén” tátongó óriási lyukakat. A Ricky Martin-jelenség valójában mindig is jelen volt a tömegkultúra-gyárosok eszköztárában. Az eredeti latin zene ugyanis igen kifinomult, rafinált és elég bonyolult ritmikájú, tehát első hallásra nem egykönnyen érthető vagy táncolható. Kétségtelen, hogy a latin a pop katalizátora, de ha a műfajt pont a finomságaitól fosztják meg, nyilván nem tudja eme jótékony hatását kifejteni, és olyan lesz, mint a hollywoodi filmek spanyol szereplői, akik délies temperamentumukkal a pusztá giccs szintjén jelennek meg.

RUBÉN GONZÁLEZ

WORLD CIRCUIT-BMG

Chanchullo

A KIS UTAZÁS

KVB-STEREO KFT.

Filmzene

KORAI ÖRÖM

SZERZŐI KIADÁS-
STEREO KFT.

Sound & Vision

Az 1998-as, Carnegie Hallban szervezett koncertet és Wim Wenders kultuszfilmjét követően zeneszerető ember többé nem kerülheti meg a Buena Vista Social Club zenészeit. Jellemző a mai zenei állapotokra, hogy ilyen drámai módon kerülnek elő elfelejtett generációk muzsikusi úgyszólván a semmiből – és tizenéveseket megcsúfoló vitalitással zenélnek. A rangidős Compay Segundohoz képest a 81 éves Rubén González amolyan süldőnek számít, de virtuozitásában csak annyi különbség van kettejük között, hogy míg Segundo gitáron, González zongorán kápráztatja el közönségét. A Buena Vista CD-sorozatának jelen darabján González számos kollégája kíséri, ők a filmből ismerősek: Orlando López bőgőn, Amadito Valdés timbalesen, Eliades Ochoa gitáron közreműködik, és két számban énekel a csodálatos Ibrahim Ferrer. A zene olyan, amelyet várunk: hihetetlen improvizációs ciklusokat gyönyörű szerenádok követnek. Újabb ok az aggodalomra: vajon hány egyéb zenei dialektus tűnhet el örökre a földről – érdeklődés hiányában?

A filmzene próbája, hogy lecsúszik-e, mármint csak zeneként: ezért az igazságos kritikus meg se nézze (előbb) a filmet, ha a zenéjéről ír. A kis utazásról így is lehet tudni, hogy a hetvenes évek újraértékeléséről szóló kultuszfilm, építőtáborostul, NDK-stul, Gvatemala Méérráastul. Nyíra elemi újra-önmeghatározó kényszernek ad képet (hangot), hogy a bemutató köré rögtön fesztivál kerekedett. Végző Zoltán filmzenéje ezt az esztétikai feladatot teljesen tiszta stilisztikai eszközökkel illusztrálja. Besamplerezett B. Tóth, elmaradhatatlan vízállásjelentés. Elektromos orgonahangot idéző szintetizátor. Posztmodern fogások és párbeszédfoszlányok – a hetvenes évekbeli pop harmóniakincs vagy inkább -szegénység meglehetősen rafinált felhasználásával. A „kis” generáció tagjainak a hangképek rengeteg asszociációt hívnak be, mindenki más pedig „állati” kíváncsi lesz a filmre.

A vizuális effekteket irányító emberekkel együtt tizenhárom tagú zenekar legújabb lemeze több is, kevesebb is az eddigieknél. Egyrészt a hat számból ezúttal a visszafogottabb, már-már lírai hangvételű, minimalista kompozíciók bizonyulnak emlékezetesebbnek. Mintha kitombolták volna magukat a fiúk az utóbbi évek fesztiváljain, amelyek közül a Sziget szervezésében juthattak a legnagyobb nyilvánosságot biztosító koncertlehetőségekhez. A hat cím nélküli darab persze ezúttal is igazi „Öröm”-zenélés eredménye: egy-két intro jellegű epizód kivételével a jó tízperces-negyedórás számokra a tagok egymásra figyelése jellemző: senki nem hívja fel magára a figyelmet úgy, hogy közben elnyomná a másikat. A szólógitáros, Szalai Péter játéka lényegre törő és korrekt, a ritmusszekció dobosa (Csányi Viktor) és két ütőse (Jócsik János és Nádasdi Zolt) viszont most is többperces közös szólókkal mozgatja meg azokat, akik a lemezt bulira vinnék – azért bőven van rajta táncolható zene. Meglepetés a lemez multimédiás része, rajta három teljes videoklippel.

Hamarosan a boltokban!

DRESCH QUARTET

FONÓ
Records

1116 Budapest,
Sztregova u. 3.
Tel.: 203 1751
www.fonorecords.hu

Dresch Dudás Mihály és zenekarának a Fonó Records-nál korábban megjelent lemezei:

A Révészem, révészem... című album 1999-ben elnyerte „Az év jazz lemeze” kritikai díjat.

ABBEY LINCOLN OVER THE YEARS

Lincolnnak saját hangja van, ezt még azok sem vitathatják, akik nem szeretik, akik – egyébként joggal – modorosnak tartják. Ennek a hangnak a leginkább nyilvánvaló összetevője a keserűség. Lincoln zenéjében a boldog vitalitást vagy a finom iróniát hiába keresnénk, de ettől még távolról sem egyszínű ez a hang. Az indiai esztétikában követelmény, hogy a művész tisztában legyen az ő rendszerük szerinti kilenc legfőbb érzelmi állapottal, és azokat képes legyen saját művésze eszközeivel közvetíteni. A nyugati esztétika nem ennyire szisztematikus, a jazz pedig ehhez képest kifejezetten spontán, de a művész értelemszerűen itt is kontrollálja az eszközeit, különben inkább naiv médium, mint alkotó erő.

Abbey Lincoln mindig rendkívül nagyerejű szólistákat hívott meg albumaira. Stan Getzcel vagy Pat

VERVE-UNIVERSAL

Abbey Lincoln – ének

Brandon McCune – zongora

John Ormond – nagybőgő

Jaz Sawyer – dob

közreműködik:

Joe Lovano – szaxofon

Jerry Gonzalez – trombita

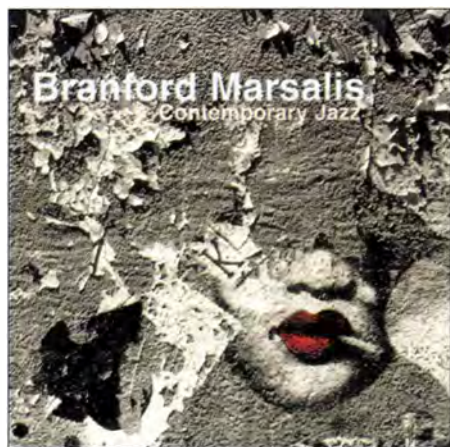
Kedra Shank – gitár

Jennifer Vincent – cselló

Methenyvel készült lemezeit nem lehet nem szeretni, főleg a közreműködő jazzista óriások miatt. Ezen az albumon Joe Lovano ez a rendkívül erős szólista. Lincoln rosszkedvűsködései köré tekergőzik a Lincolnéhoz hasonlóan rekedtes Lovano szaxofonhang, amiből viszont nem hiányzik az a cseppnyi irónia sem, ami kellemessé tudja tenni az életet.

Fred Hersh mondja egy lemezborítón, hogy a standardek üres vázákhöz hasonlítanak, amelyeket bármivel meg lehet tölteni. Abbey Lincoln vázákat készít. Elég bátor ahhoz, hogy egymás mellé tegyen a lemezen három saját dalt, amelyek harmóniaváza csak kevéssé tér el egymástól, és kétszer nyolcütemes formájukkal az egyszerűbb standardek közé tartoznának. Jazzénekesnő értelemszerűen showdalokat is énekel, Lincoln ezen az

BRANFORD MARSALIS CONTEMPORARY JAZZ

COLUMBIA-SONY

Branford Marsalis – tenorszaxofon

Joey Calderazzo – zongora

Eric Revis – bőgő

Jeff 'Tain' Watts – dob

Micsoda egy nagyképművelem! Csak hogy bár mennyire is annak hat, el kell ismerni, hogy igaz. A contemporary szó pusztán jelentését nézve tekinthetnénk egyszerű ténymegállapításnak: ez egyértelműen mai zene, és kétségtelenül jazz. De tudvalevő, hogy a mindenütt uralkodó üzleti szellem hatására a jó eladhatóság érdekében kialakított kategorizálás eredményeként létrejött egy címke, amellyel a zeneipar a kenidzsík produkcióit jelöli némileg azt sugallva, hogy ez a jazz fejezi ki leginkább napjaink korhangulatát. Marsalis erre fűgét mutat; és hogy mennyire nem alaptalan a lemez címe, bizonyítja a rajta hallható jazz minden egyes hangja.

Branford Marsalistól megszokhattuk, hogy az éppen legújabb lemeze több szállal kapcsolódik az azt megelőzőhöz. A Requiem (Gramofon, 1999. 8–9. szám) úgy vált tisztelgőssé Kenny Kirkland emléke előtt, hogy a zongorista még játszott rajta, és hallhatóan áradt belőle az alkotóerő, a lemez megjelenését viszont már nem érthette meg. A Contemporary Jazz pedig úgy emlékezik Kirklandre – valamint Grover Washington jr.-ra és Milt Jacksonra –, hogy megmutatja: az élet megy tovább, játszani kell, sőt, egyre jobban kell játszani. Marsalis úgy szólal meg tenoron, akár egy vulkán, mintha kiapadhatatlanul áradna belőle az energia, és bármikor felszínre tudna törni belőle

a tűz. Féktelen és zabolátlan, miközben egy iszonyúan szigorú rendszerben mozog mind a harmóniákat, mind a ritmikát tekintve. Már az első szám életveszélyes, mégis mintha a legtermészetesebb dolog lenne a kvartett számára a látszólag ötletszerűen egymás mellé helyezett 3/4-ek, 4/4-ek, 6/4-ek sorát követni – még az improvizációk alatt is. Joey Calderazzo néha még a főnök-nél is szilajabb, aztán a Requiem című darabban, amely rubatóban hömpölyögve önti zenébe a gyász érzésének legszelsőségebb kifejeződéseit, megmutatja azt is, mennyire lírai, érzelemmel teli és gyönyörű játéka. Semmi értelme őt Kirklandhez hasonlítani, nincs létjogosultsága a kérdésnek, vajon képes-e feledtetni a korán eltávozott zenésztárs hiányát. A Requiem több mint panaszáradat, Marsalis szerzeményében ott a szeretet, az ünnepélyesség és a beletörődés. Ehhez idő kellett, egy ilyen darab még nem szerepelhetett a vele azonos című CD-n.

Meglepetést okozhat az előző lemezt ismerőknek, hogy itt újra felhangzik az Elysium villámcsapászerű témája: újabb láncszem az albumok közt. Ez egy szabadabban áramló, továbbértelt változat, amelyet a Requiem trióban kényszerültek eljátszani, most viszont a kvartett adja elő negyedóránál is hosszabban.

CHICK COREA SOLO PIANO

Originals (Part one), Standards (Part two)

STRETCH/CONCORD-KARSAY ÉS TSA

albumán a közelmúlt szerzőitől idéz. Michel Legrand közismert dala ismét fölfedeztette velem az általam egyébként sokra tartott francia mester harmóniai sokszínűségét. Leonard Bernstein nagy amerikai showszerzőket idéző dala pedig egy kis vidámságot igyekszik lopni az amúgy kicsit túl sötét tónusú albumba. Második dalként egy countryt játszanak, amely kísértetiesen hasonlít a „Paff, a bűvös sárkány” Magyarországon elcsépelődött opuszára. A gitárbevezető után hangnemet váltanak, nyilván azért, hogy a gitáros hölgynek kényelmes hangnemből az énekesnek kényelmes hangnembe ugorjanak, a hatás mégis szimbolikus. A csillogó napfény után a lágy melankóliába bújunk, dacára az összes szövegben található tavasznak, virágzásnak és napfénynek. Talán az hat leginkább modorosnak Lincoln stílusában, hogy az utolsó hangokat indokolatlannak tűnő módon mindig megnyomja, de milyen jól esik néha Gould levegőben hagyott akkordjai után néha Richter súlyos záróleit hallgatni!

Juhász Gábor

Hölgyeim és Uraim, Chick Corea! Ha ez hangzik fel egy koncert beharangozásakor, nagy valószínűséggel telt ház lesz aznap este.

Ez nem is meglepő ilyen nagy név esetében. Szinte minden korszakalkotó zenésszel játszott már, ő maga is az. Boldogult zeneakadémistaként, amikor még hajlamos voltam a skatulyázásra, felállítottam magamnak egy zongoristák-ból álló, nagy négyest. Ebben a társaságban volt Keith Jarrett, Herbie Hancock, McCoy Tyner,

– ezt a bal kézben általában előszeretettel támasztja meg ostinátóval. Ezeket leginkább a Children's Song című gyűjteményéből játszott három darabban használja, ezek sorrendben a 6., a 10. és a 12. Ezek a darabok játékosak, ám korántsem könnyűek. Mind egy-egy kép Corea világlátásából, hasonlólk Turner hangulatképeéhez. Kiemelném az Armando's Rhumba című számot, amely talán a Spain című szám mellett a „legcoreásabb” darab. Precíz, feszes ritmus, bravúros technika, játékoság. Vagyis minden, ami kell, hogy jól szórakozzunk. Coreáról zenei kaméleon. Dicséretképpen használom ezt a metaforát, mert szervesen tud beilleszkedni bizonyos zenei stílusokba vagy éppen egyes zeneszerzők

Part One

Part Two

Van aztán itt szambába fordított örökzöld: a Cheek to Cheek Marsalis-módra megbolondított témával, majd a végig sziklaszilárd Tain „fellázd”, és a többi hangszernak úgy kell kiharcolnia, hogy megszólalhasson a dobok mellett. Eric Revis balladája, az Ayanna pihenő a nagy vágatásban. Ő olyan, mint a levegő: alig lehet észrevenni, hogy jelen van, viszont ha nem lenne, rögtön érezhető lenne a hiánya. A lemez zárótételeként feltüntetett Tain-szám hol gospelbe csap, hol belesüpped egy lassú bluesba, de egy-két pillanatra érinti a bopot is; mindezt többnyire 5/4-ben.

Aki mindvégig kellőképpen figyel a zene történéseire, azt a kvartett megjutalmazza egyrészt a muzsikában rejlő finomságokkal, legyen az szerkezeti duplacsavar, a pillanatnyi tökéletes egymásra érzés finom összjátéka vagy a muzsikusk által önmagában tetten ért érzés zenei kifejezése, másrészt egy újabb, rejtett trackkel – ahogy a Requiem is tapasztalhattuk –, amely a hetedik szám után 63 másodperccel bukkan fel. Igazi zárás utáni blues; a székek már az asztalok tetején, a pincéző a csikkeket söpri a földről. Mozgalmas nap volt...

Ilyen jazzt érdemes csinálni ma.

Bécsi Barbara

és Chick Corea: „az összegzők”. Míg Jarrett az evansi harmóniavilágát a gospelrel és a Paul Bley által elkezdett billentéssel keverte, addig Hancock a legtisztább jazzhagyományokat, a néger gettók groove zenéjével (funky), Tyner a Coltrane-i tengely világát saját energiazongorázásával, Corea a spanyol és latin ritmus- és dallamvilágát építette a jazz stílusjegyei közé. Ám mint a többieknek, Coreának is mindegy, milyen stílusban játszik, mindenhol otthon van. A mostani dupla CD-je szólólemez, amely egy európai és egy japán turné legjobban sikerült felvételeit tartalmazza. Az első lemez saját szerzeményeket, a második standardeckeket tartalmaz. Az első érdekessége, hogy két Szkrjabin-mű is (Prelude #2, #4, opus 11) szerepel a saját darabok között. Amikor ezeket interpretálja, nem tud kibújni jazzbőréből (ami elég vastag), de nekem a romantika, ha egy kicsit jazzesen játszó, mindig is tetszett. Néhol – és ez nem a nímusz rombolása – emlékeztet Jarrett játékára. Saját számai közben megcsodálhatjuk fantasztikus billentéstechnikáját, amelyet nagy dinamikai skálán visz keresztül. Egyszerre több tonalitást használ

zenei örökségébe. Ily módon rögtön hitelessé válik a zene, nem merül ki valaki vagy valami felszínes utánzásában. Corea ha éppen Monkot játszik (itt négy darabot, köztük a 'Round Midnightot), a monki életmű folytatását hallani, nem szolgálja kopírozását. Ugyanilyen hozzáállással közelít a többi nagy elődhöz, pl.: Van Heusen/Burk (But Beautiful, It Could Happen To You), Cole Porter (So in Love), Irwing Berlin (How Deep is the Ocean) vagy Bud Powell (Dusk in Sand) művészetéhez. A lemezhez fűzött gondolataiban köszönetet mond Monknak és Powellnek, akik ablakokat nyitottak előtte a jazz improvizációs világhoz. Már-már gyöngyden, nagy érzékenységgel nyúl az összes standardhoz. Ez a két CD összefogott anyagával hű képet ad arról, hogy ez a kiforrott egyéniség hogyan gondolkodik mostanában a jazzről. A végére egy érdekesség: ha a két CD-borítót egymás mellé tesszük, és a zongora klaviatúráján a művész két kezével lefogott akkordot lemásoljuk, hamisítatlan coreás harmóniát kapunk. Congratulations, Mr. Corea!

Regály György

CHICK COREA PRESENTS ORIGINATIONS

STRETCH/CONCORD-KARSAY ÉS TSA

II III

A Bud Powell-emléklemez hallatán sokan úgy gondolták, Corea megint felülmúlhatatlan teljesítményt, minden eddigi zenekaránál izgalmasabb csapatot hozott össze. A mester rációfolt erre, amikor előállt legújabb generációs tanítványival: az Origin zenekar pontosan azokba a mélységekbe jutott az eredeti szerzemények talajáról, mint a Joshua Redmant, Wallace Roneyt és másokat felvonultató (Roy Haynes kivételével), közégenerációssá érett játékosaival a Powell-szerzemények feldolgozásában. Hovatovább ha összefüggéseiben nézzük, az idén nyáron hatvanéves (!) Coreát is ugyanolyan tanítómesternek kell tekintenünk, mint Miles Davist, Art Blakey-t vagy Betty Carter-t: fiatal társaiból kicsiszolja az isteni szikrát.

Amint arról a Gramofonban beszámoltunk, az Origin magas szinten nyitott, és ennek a várakozásnak megfelel a zenekar már publikált két felvétele mellé válogatott kilenc másik – az Origin-tagok saját lemezeiről. A legnagyobb feltűnést a hallatlanul eredeti bőgős, Avishai Cohen keltette, két szólólemezeről is hallhatunk egy-egy számot, de szintén kiemelkedő a pozanos Steve Davis. Az ő zenekarában Brad Mehldau zongorázik, és általában igaz az összes felállásra, hogy valóban művészi elképzelések, és nem marketing szempontok alapján szerveződtek. A Mark Turner–Larry Grenadier–Jeff Ballard szaxofon–bőgő–dob trió meglepetésszáma pedig zongora nélkül is sugározza a mester szellemiségét és hangzásvilágát.

Zipernovszky Kornél

RAY BROWN–JIMMY ROWLES THE DUO SESSIONS

CONCORD-KARSAY ÉS TSA

II II

Még az ötvenes években kialakult az a formáció, amely a zongoristák számára a legtökéletesebbnek bizonyult, és már klasszikussá vált: a zongora–bőgő–dob trió. Néha vagy a bőgőt, vagy a dobot hagyják el a zongora mellől, érdekes duó-összeállítás keletkezik ilyen módon, bár általában hiányolni szokták a harmadikat. A kritikus is így van ezzel a dupla CD-vel. Jimmy Rowles kitűnő zongorista volt, játékát mindig szívesen hallgattam, sajnos a közelmúltban elhunyt. Kedvenc lemezem tőle a Stan Getz-vel készült Peacocks 1977-ből. Élvezettel hallgatom a Duo Sessions felvételeit is, Ray Brownnal készült két lemeze (As Good As it Gets: 1978, Tasty!: 1980), amely egy valóban nagy pianista és egy közismerten kiváló bőgős maradandó alkotása. A műsor olyan standardeből áll, amelyek garantáltan megdobogtatják minden jazzkedvelő szívét, és az előadás kifogástalan, magas színvonalú. Csak egy apró hiányérzet kellemetlen-

kedik állandó jelleggel: miért nincs dobos? Az ember hozzáképzeli, de az azért nem az igazi. Jelen van benne a szvinges lüktetés, lassabb tempó esetén is, tehát nagyon indokolt lenne a jól bevált ritmushangszer. Ennek elhagyása nyilván szándék, koncepció volt az előadók részéről, valószínűleg így akartak valami sajátosat, egyénit kifejezni. Engem nem tudtak meggyőzni elképzelésük helyességéről, ugyanakkor akad majd hallgató, akinek ez a muzsika így is tökéletes zenei élményt nyújt.

Deseő Csaba

JIMMY SMITH DOT COM BLUES

BLUE THUMB/VERVE-UNIVERSAL

II III

Legnagyobb szerencsénkre ennek a lemeznek semmi köze az internethez, a globalizációhoz, a XXI. századhoz. Tiszta, hamisítatlan, múlt századi zene. A cím a főnök modern technika iránti megvetésére utal. Viszont táplálkozik a hetvenes évek soul, a hatvanas évek blues és az ötvenes évek bebop zenéjéből: mégis teljesen kortalan, mint az ötvenötnek kinéző, valójában hetvenöt éves Smith. Mint arra a Gramofon már többször is felhívta a figyelmet, Smith a Hammond B3 meghatározó és stílusteremtő művésze, még akkor is, ha körülbelül két évtizedig a szélesebb jazzpódiumokról le-lefelejtették, és ez örök túske marad benne. Újra felfedezésével mi is jól jártunk, nem csak a Verve. Ez azért nem (csak) Verve-, hanem Blue Thumb-korong is, tehát dr. John, Taj Mahal, Etta James és Keb'Mo a meghatározó sztárvendégek, még B. B. King is felbukkan. A Hammondról, és főleg a Smith által kezelt Hammondról ezekben a szituációkban, ahol fúvósok, második billentyűs hangszer, gitár és különböző stílusokban mozgó énekes hallható, megint kiderül, hogy pompásan teríti le a hangszőnyegét mindegyikhez. Az alapzenekar (Russell Malone, Reggie McBride, Harvey Mason) a Mood Indigóban és egy saját szerzeményben mutatja meg hatalmas erejét. Ez a lemez nyugodt magabiztosságával, (látszólag) hanyagul odavetett groove-jával, kiszámítható bluespatterneket hiteles tartalommal megtöltött zenészeivel biztos siker. Minden blues- és jazzrajongó méltán magáénak érezheti.

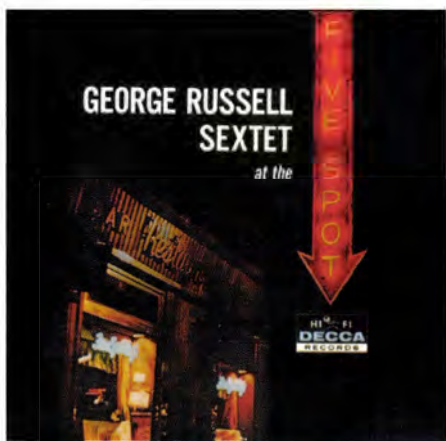
Z. K.

GEORGE RUSSELL SEXTET AT THE FIVE SPOT

DECCA-UNIVERSAL

George Russell, a par excellence jazzteoretikus híresebb arról, hogy kidolgozta a líd kromatikus koncepciót, mint arról, hogy zongoristaként milyen lemezeket készített. Pedig ez a lemez, amely 1960-ban készült, a csapatjátékos zongorista erőnyeit is megcsillogtatja, holott Russell itt zongorázott először (lemezre) saját együttesében. A New York-i Five Spot pici kis hely volt, de az akkori avantgárd nagyjai egymást váltották a pódiumon. Russell három héten keresztül hat napot játszott – főleg fiatalokból álló szextettjével Ornette Colemanékat követte a műsorban. Russellék közönségében pedig megfordult Coltrane, J. J. Johnson, Davis, Mingus. Az ekkor felvett lemez címe félrevezető, hiszen stúdiófelvételtől van szó, de a három hét a felvételeknek iszonyú jól telt. Russell korábban big banddel dolgozott, kiségyüttesekkel ekkor foglalkozott komolyabban először, és mivel nem sokkal korábban kezdett tanítani – híres elméletének első kötete már megjelent –, tanítványjaiból válogatta a fúvósokat. Chuck Israels bőgős és Joe Hunt

dobos tapasztaltabbak voltak. Az eredeti LP-t – és egy hanggal sem többet – tökéletes sztereóban reprodukáló CD briliáns és minden szempontból előremutató zenét kínál, amiben nyoma sincs az elmélet porosságának, a bővített hangközök viszont izgalmas, rikító színeket adnak a ritmusos, vérbő jazzhez.

Z. K.

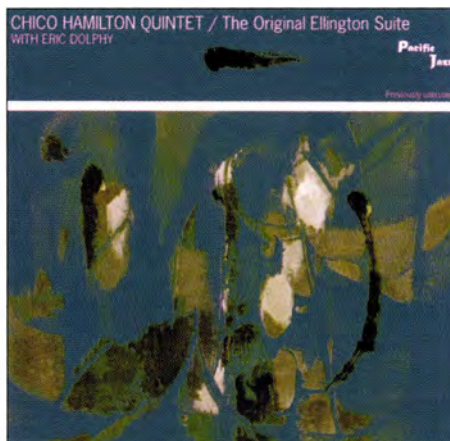
CHICO HAMILTON QUINTET THE ORIGINAL ELLINGTON SUITE WITH ERIC DOLPHY

PACIFIC JAZZ-EMI

A CD |

többszörös

szerepe is van. Először is a Chico Hamilton Quintet volt az első jazz combo, amelyben cselló szerepelt. Hamilton az eredeti Gerry Mulligan Quartet tagja volt. Később Lena Horn triójában dolgozott. Itt zongorázott Fred Katz, akivel szoros barátságot kötött. Katz képzett csellista volt, és ha nagyzenekar kísérte az énekesnőt, koncertmesterként tevékenykedett. 1955 körül Hamilton elérkezettnek látta az időt, hogy saját együttest alakítson. Elhívta a különböző fafúvókán játszó Buddy Collette-et, szóló Katznek, és a kvartett elkezdett próbálni. Hamarosan kiderült, kellene még egy hangszeres, és a fiatal Jim Hallal készen állt a kvintet.

Hamilton 1959 januárjában készítette az Ellington Suite-felvételeit első kvintettjének tagjaival. Az eredeti Ellington Suite 1958 augusztusában készült Eric Dolphyval altszaxofonon, fuvalán és klarinéton. Ez utóbbi hangszeren pályája során nem játszott többé. Richard Bock a Pacific Jazz tulajdonosa túl merészen találta Dolphy játékát, ezért készültek el a januári felvételek, bár egy reklámkiadványon szerepelt az egyik Dolphy-felvétel részlete. Szegény Dolphy nem utoljára járt így játéka miatt, de Hamilton is hasonlóképp fel-sült későbbi szaxofonistájával, Charles Lloydal. Dolphy pályája elején van, eltekintve a 40-es évek végén készült néhány big band-felvételeit, első felvételeiről van szó. Fuvalán még meglehetősen bizonytalan, altszaxofonon azonban már kétségkívül későbbi, Parker stílusától merőben eltérő játéka hallható. A cselló használata bizonyára progresszív dolognak számíthatott a maga idejében, ma egy kissé erőltetettnek tűnik.

Friedrich Károly

MICHEL PETRUCCIANI THE OWL YEARS (1981-1985)

OWL/EMARCY-UNIVERSAL

Ennek a dupla CD-nek a nagy kérdése, hogy ugyan teljes fegyverzetben pattant-e ki a zseniális és felejthetetlen Michel Petrucciani Zeusz fejéből, elég hamar eldőlni látszik, amint felteszi az ember a lemezt. A hat korai Owl-korongon főleg szóló zongoradarabok vannak. A Prelude To a Kiss című Ellington-darab – negyedórás, totalitást feszegető szvitté gyúrva – viseli a korszak, a nyolcvanas évek lenyomatát, és a zongorista „Owl-korszakának” bélyegét is. Ebben az időben kezdett újra standardekert játszani több jelentős jazzalkotó, és az óceán mindkét partján előtérbe került egy klasszicista vagy még pontosabban új mainstream-vonulat. Persze Petruccianiban nyoma sincs az évtizedre jellemző konformizusnak. Ugyanakkor máshogyan vonatkoztatja el a személyes mondanivalóját, hozzáfűznivalóját ezekhez az ismert témákhoz, mint későbbi korszakaiban. Érezhető benne a fiatalos vadság, a rá később is jellemző, kirobbanó dinamizmus, de ez kevésbé eredeti, még kevésbé lényegítette át az anyagot színes egyéniségén. Szertelen most is, mint későbbi éveiben, de érzelmei kifejezését később talán pontosabban tudta irányí-

tani. Ezzel függhet össze rögeszmés gondolata, amelyet a borítószöveg idéz fel, hogy a zongora billentyűi fogakra emékeztetik, széles vigyorra, amely (fizikai) kihívást jelentett neki. A későbbi évek Petruccianija az ilyen kényszeres gondolatokat maga mögött hagyta. Néhány elsőrangú közreműködő jelenléte (Lee Konitz, J.-F. Jenny Clark, Aldo Romano) viszont bizonyítja, hogy a korai Petrucciani nem csak szólóban volt képes nagyot alkotni.

Z. K.

DIANNE REEVES THE CALLING: CELEBRATING SARAH VAUGHAN

BLUE NOTE-EMI

Dianne Reeves igen jól választott csillagot magának Sarah Vaughan személyében. Alkati, hangszínbeli rokonságuk első pillanatban nyilvánvaló, a személyes viszony is szinte érezhető: Dianne nagy élménye, hogy 1975-ben találkozott Sarah-val. Ez a lemez, „az idézés” igazolja, hogy a hagyomány milyen fontos a jazzben, továbbá azt is, hogy ha méltó utód lép az előd nyomába, akkor bármilyen szigorú kritikai összehasonlítás sem árthat neki. Reeves felnőtt Sarah-hoz, a modernségtől tartózkodó, sőt, ódon levegőjű nagyzenekari hangszerelések (Billy Childs) ellenére nagyszerű zene született. Reeves azt a bizonyos Sarah-féle bluesos, árnyékos hangzást is tudja. A hangszeres vendégszólíták (Clarke Terry, Mulgrew Miller, Greg Hutchinson) parádéja pedig külön méltatást érdemelne.

VUKÁN SEPTET ALONE

CAE VUKÁN
RECORDS-STEREO KFT.

A lemez felütése zárlatra emlékeztet, mintha azt sugallná, amit a lemez címe hirdert, a beletörődést a magányba. Az első jazzes szinkópa három percnél is tovább várat magára. De hogy a magány hagyományos felfogását milyen mértékben képes relativizálni ez a lemez, az csodálatos. A Vukán Septet esetében nem lehet eltekinteni a személyes vonatkozásokról, annyira vibrál az érzelmi-intellektuális feszültség a zenében és a figyelmes hallgatóban, főleg ha kézbe is veszi az évek óta egyik legszebb magyar lemezből. A zongorista-zeneszerző Vukán György a klasszikus zenei irodalom elsajátításával foglalkozik hosszú ideje, és ezen a lemezen talán minden eddiginél kötöttebb ötvözetet alakított ki, átgondolt esztétikája – minden kritikus szempont szerint – kiforrott, emelkedett, nagyszerű, más szóval tökéletes produkcióhoz vezetett.

KÖRÖSSY JÁNOS, LAKATOS „ABLAKOS” DEZSŐ ÉJFÉL MÁR

HUNGAROTON CLASSIC

(Hungarian Jazz
History 4)

Két „amerikás” jazz-zenész munkásságát dokumentálja a Hungaroton magyar jazztörténeti CD-sorozatának legújabb darabja. Körössy János 1926-ban született Kolozsavárott, és a hatvanas években töltött Budapesten hosszabb időt. Az akkor sarjadozó, modern magyar jazz muzsikusi és közönsége elámultak technikai tudásán, improvizatív és stilisztikai képességén. Ezeket a szülőbani előadott számok jól illusztrálják, jó néhány „hazai” közreműködőről (Radics Gábor, Berkes Balázs stb.) pedig csak annyit, hogy legalább egy-egy korongot ebben a sorozatban saját jogukon is megérdemelnének. A kevés archív felvétel miatt kényszerű párosítás Lakatos „Ablakos” Dezsővel igazán jó választás volt, nem csak a két közös track indokolja ezt. Az altszaxofonost muzsikustársai hasonlóképpen nagy tisztelettel vették mindig körül, ezért is megmagyarázhatatlan és indokolhatatlan vesztés, hogy ez az első „saját” lemeze.

TÉLI MÁRTA, WINAND GÁBOR FOLLOW YOUR DREAMS

JAZZ BAND KFT.

Téli Márta – miután néhány éve ő indította újra a magyar énekes evergreen lemezek sorát – megint kezdeményezőként lépett fel: duóban énekes lemezt magyar jazzművészek rég nem, vagy talán egyáltalán nem adtak ki. Winand Gáborban arranzsörként is ideális partnerre talált, hogy feldolgozzanak néhány kevésbé szokásos standardet. Semmi keresettség, a jam sessionnal indult művészi kapcsolat hozta magával ezt a lemezt. A számokhoz alkalmazkodó felállásban, a kísérő zenekarban főleg Téli Márta régi partnerei működnek közre, de Winand Gábor hangszerelése és jó néhány hangszeres szólója új színeket hoz. A két Corea, a Legrand és még sok más feldolgozás igazi gyöngyszemek, bizonyítva, hogy az intellektuális jazz – a két énekesnek hála – milyen közérthető és milyen szerethető!

ST. GERMAIN TOURIST

BLUE NOTE-EMI

A múlt év legsikeresebb jazz/hip-hop remix lemezéről van szó, amely nevét a borítón látható, huszas évekbeli festmény témájáról kapta. A Blue Note az US3 legalizálása óta viszi ezt a vonalat, és a St. Germain-produkció a Liszt Ferenc téri presszóban ugyanúgy hallható volt, mint például az amerikai jazzrádiós listán, ahol még az első húsz között volt októberben. A produkció kulcsszereplője a francia Ludovic Navarre szerzői, együttesvezetői és mixerai minőségében. Meg kell említeni még a billentyűs Alexandre Destrezt, funkyszólóért. A konzervek (Marlena Shaw, Ernest Ranglin, Miles Davis) csomagolása étvágygerjesztő, sőt, változatos, ami még a monoton groove-hoz nem szokott fűlni is kellemessé teszi ezt a zenei kevercsét.

DESEŐ CSABA KEEP COOL

PANNON JAZZ

A hatvanadik életévét tavalyelőtt jubileumi koncerttel ünneplő Deseő Csabának van mire visszatekintnie: ezen a válogatáson 1977–1997 közötti felvételeivel ismerkedhet meg a hallgató. Hegedűn és a jazzben ritka brácsán is játszik, a szvingtől a funkyig terjedő, széles stilisztikai palettán, de mindig elegánsan, mindig élvezetesen, mindig kompromisszumok nélkül. Sejteni lehet a fölünyes muzikalitás mögött a klasszikus zenei hátteret – mind a mai napig játszik szimfonikus zenekarban –, és a jazzbe vetett rendíthetetlen hitet, amely mindig átsugárzik partnereire is (pl. Kovács Andor, Bosko Petrović, Zbigniew Namysłowski stb.), akik külön érdekessé teszik ezt a válogatást. A lemez csemegét kínál a magyar jazz iránt érdeklődő hallgatóknak, ugyanis egy komplett CD-ROM-ot is tartalmaz életrajzzal, fotóalbummal, diszkográfiával.

**LISA EKDAHL
SINGS SALVADORE POE**

RCA VICTOR-BMG

Szöke svédek brazil bossát? Hát persze, nem is először, és óriási sikerrel. Toots Thielemans és Ellis Regina, Bill Evans és Monika Zetterlund – hosszan sorolhatnánk az elődöket, akiknek Ek Dahl a nyomdokaiba lép. A művésznő ennél kevésbé jazzes lemezekkel lett ismert messze Svédország határain túl, majd standardek is bizonyította tehetségét – Európa több országában is kiugró sikerrel. Ötödik szólóalbumán férje, a New York-i Salvador Poe kifejezetten erre a lemezre írt, minden hájjal megkent bossa nova dalait éneklí, és hallhatóan lubickol, nagyon otthon érzi magát ebben a műfajban. Magnus Lindgren hangszerezései nem túl merészek, de az egész ügyis csak háttér, amely előtt élvezhetjük Lisa huncutságát, törékenységgel és halksággal is kifejező, mindig mosolygó, életvidám éneklését.

**NAGY JÁNOS
TÁNCOK**
SZERZŐI KIADÁS-
STEREO KFT.

Nagy János és összművész társai Hardline Project I. néven tették le névjegyüket – CD-ROM formájában akkor is képzőművészeti alkotásokkal egyenrangú produkciót téve a zene mellé. Itt most csak az utóbbira hívjuk fel a figyelmet, bár a társművészetekkel párhuzamosan haladó alkotó folyamat is roppant érdekes. A fiatal zongorista új kvartettje (Borbély Mihály, Vasvári Pál, Baló István) és vendégeik – kikerülhetetlen a jelző – színes anyagot rögzítettek. Nagy János zeneszerzői és ambíciózus hangszerezői munkája egészen megkapó műveket hozott létre, ritkán lehet ennyire nyomon követni egy gondolkodó és teremtő intellektus interakcióját az őt körülvevő világgal. Bár a jazz-rock indítást nem tagadja meg a lemez, azt túlszárnyalja fantáziájával, a kompozíciók adta gondolati mag kifejtésére szövetkező muzikusok magas szintű, izgalmas kommunikációjával.

**ITALIAN INSTABILE
ORCHESTRA
LITANIA SIBILANTE**

ENJA-VARGA

Öreg avantigárdisták humoruknál vannak – így lehetne zanzásítani a Pino Minafra (trombita, szaxofon) és Gianluigi Trovesi (szaxofon) vezette, erősen rendhagyó és hagyománytörő olasz big band zenéjét. Enrico Rava az egyik szólistájuk, őt Magyarországon is sokan ismerik. A humor és az irónia mögött persze ott van a kicsattanó életigenlés és az európai zene-történet fölényes ismerete népzeneitől. A tízéves együttes – vagy inkább szervezet – nevében a viharos itáliai történelemre utal, és eklektícizmusát is innen eredeztetni. Nem igazi big band a jazz terminológiája szerint, ahol – szerintük – néha nehéz bizonyos szerepekből kibújni. Idézőjelbe tett „színpadiasság”, Scarlatti-parafrazis, szardíniai torokéneklés és hamisítatlan, lehengerlő európai jazzavantgárd szórakoztat együtt – fergeteges. Zöld-fehér-piros: éljen a másság!

A Blue Note legsikeresebb kiadványai az elmúlt évben:

„Patricia Barber: Nightclub ... Barber csipkefinomságú lírai mutatványokra is képes” (Gramofon 2000. november)

Duke Ellington & Louis Armstrong: The Great Summit
„A hónap klasszikus jazzlemeze” (Gramofon 2000. november)

Erik Truffaz: Bending New Corners
„...ebben a kombinációban, azt hiszem, páratlan” (Gramofon 2000. május: *****)

John Scofield: Steady Groovin'

Everette Harp: For The Love

Charlie Hunter: Charlie Hunter

EMI

BLUE NOTE

ZeneFórum.hu A hangok hálójában

Tartalomszolgáltatás

A www.zeneforum.hu cím alatt olvasható zenei portál az indulása óta eltelt egy év alatt az egyik legnépszerűbb magyar zenei oldallá nőtte ki magát. A szerkesztőség elsősorban a zenerajongók információéhségét próbálja kielégíteni a folyamatosan frissülő hírekkel és olyan, saját építésű adatbázisokra támaszkodó szolgáltatásokkal, mint a Koncertnaplár, a Névjegyek vagy a CD-böngészde. Emellett az idei évtől nagyobb súly kerül a terjedelmesebb háttéranyagok – lemezismertető, koncertkritikák, interjúk – megjelentetésére is. Fontos szerepet kapnak az interaktív elemek: a már régóta népszerű Fórum és a Keres-Kínál rovat mellett januártól már chatelni is lehet a ZeneFórum.hu oldalain.

Folyamatos fejlesztések

Jelenleg a ZeneFórum.hu az egyetlen magyar nyelvű oldal, amelyen az operától a klubzenéig, a jazzegyüttesektől a metálzenekarokig minden zenei műfaj és stílusirányzat képviselteti magát. Tavalyi erőfeszítéseinek köszönhetően a ZeneFórum.hu ma már mind a tartalom mennyiségét és minőségét, mind a szolgáltatások kiforrottságát tekintve a piac élvonalába tartozik – s ha az ideai tervek megvalósulnak, a ZeneFórum.hu már nemzetközi szemmel nézve is komoly tartalomszolgáltatónak számít majd.

Internetes megoldások

A ZeneFórum.hu az előadók, az együttesek és az üzleti élet szereplői számára teljes körű internetes szolgáltatást nyújt, a domainregisztrációtól kezdve a grafikai tervezésen át a meglévő oldalak rendszeres karbantartásáig. Mindezeket a zenei élet szereplői igen kedvező áron vehetik igénybe, ráadásul a szolgáltatások egy része – például nev.zeneforum.hu formátumú cím biztosítása, a Koncertnaplárban vagy a Névjegyekben való megjelenés – ingyenesen áll partnereink rendelkezésére.

Megbízhatóság

A gombamódra szaporodó különböző tartalomszolgáltatók és megoldásszállítók megítélésében egyre nagyobb súllyal esik latba a megbízhatóság kérdése. Tartalomszolgáltatóként médiapartnereink felé a sokéves tapasztalattal rendelkező szakújságírókból álló szerkesztőségünk a minőségi garancia. Internetes partnereként pedig anyagcégünknek, a NetFórum Kft.-nek köszönhetően rendelkezünk komoly referenciákkal – az egyszerű honlapkészítéstől egészen a WAP-alapú célalkalmazások fejlesztéséig.

(x)

Kérdések és pofonok

Mi történt? Mikor írta? Hol volt a bemutató? Kinél jelent meg?

Mennyiért tudom megvenni? – zenerajongók, lemezgyűjtők fejében

igen gyakran megforduló kérdések ezek. Korábban az ember a könyvtárakat bújta, idegen nyelvű

magazinhalmon rágta át magát,

esetleg hetekig tartó, hiábavaló

kérdezősködéssel tette tönkre

saját és környezete idegrendszerét.

Az utóbbi időben azonban egyre

többen gondolják úgy: a lassan

a mosóporgyártók pirulásáig

reklámozott internet kiváló

eszköz lehet a fenti kérdések

megválaszolására. Amennyiben

az embernek már van számítógépe,

viszonylag kis beruházással szert

tehet egy internethozzáférést,

s legjobb esetben akár az

elhatározásától számított pár

órán belül már kedvére böngészhet.

Vaktában elindulni viszont nem érdemes, az „ide nekem az oroszánt is” szemlélet könnyen bolygó hollandit csinál a kezdő internetezőből... Az utóbbi pár évben a rajongók lelkesedésének és az alapszintű webszerkesztés egyszerűségének találkozási pontja millióval ajándékozta meg a világhálót – ennek megfelelően gyakran igen nehéz megtalálni pont azt az információt, amelyikre vágyunk. Mielőtt e beköszöntött papírra vettem volna, megpróbáltam egy, a világhálón most ismerkedő olvasóm helyébe képzelni magam. Rá kellett döbbenjek: a „zöldfülű” internetező legkézenfekvőbb választásai sorra csődöt mondanak. A sokak által kedvelt – ám nemrég hosszú ideig elérhetetlenül

pihenő – www.classical.com ugyan nem okoz csalódást, viszont ha emberünk ugyanezt a címet az eredetileg nonprofit szervezeteknek szánt .org végződéssel írja be, már egy minneapolis-i cég, a Public Radio Network egyik aloldalára jut – ki tudja, mikor és hogy jutottak a domain birtokába? Csapó kettő: www.classicalmusic.com. Itt már némi szerencsével jár, a német médiacsoport, a Kirch Gruppe keresőjébe csöppen, ahonnan kis ügyességgel akár zenei információhoz is juthat. Megpróbálja ugyanezt .org végződéssel: egy tematikus keresőbe kerül, ahol a baccaratól a biztosításon át az autókereskedésekig minden van – csak zene nincs. Utána végigpróbálgatja a zeneszerzőket: Chopin.com – ügyvédi iroda Louisianában, Mozart.com – egy nemrég felvásárolt e-business cég tudatja három sorban, hogy – stílszerűen szólva – vége a dalnak. Haydn.com – éttermi portál hívat, itt legfeljebb a Rossini-bélszín akadhat egerünk végére. Utána megpróbálja Brahmsot, Verdit, Bartókot – utóbbit persze szakértőhöz méltón rövid o-val és .hu végződéssel is, hátha... majd valószínűleg odavágja az egészséget, vagy jobb esetben segítségül hív egy keresőt. Lelkesen beírja, hogy „Mozart” – majd elgyötörve mered a képernyőn megjelenő „233 615 pages found” feliratra, és elátkozza a romantikus lelkű programozókat, akik a Figaro szerzőjéről nevezték el kedvenc programfejlesztésüket – a találatok között az első helyen ugyanis egy szoftvercég áll. Ehhez vegyük hozzá, hogy egyes becslések szerint a létező weblapok tartalmának mintegy 70 százaléka láthatatlan marad a legnagyobb keresők számára is, valamint azt a szerény véleményemet, hogy ez a becslés inkább óvatos, mint túlzó, s szegény lelkes kezdőknek máris nyomós oka van az elszontyolodásra. Ez a rovat éppen azt tűzte ki céljául, hogy – ha térképet, útikönyvet nem is adhat – megpróbálja bemutatni az internet lehetőségeit, kimeríthetetlen információ- és ötletgazdagságát. Higgyék el, minél többet használják majd, annál kezesebb segítőjük lesz mindennapi munkájukban, szórakozásukban egyaránt, s egyszer önkök is úgy fogják érezni, mint én: itt talán minden megtalálható, csak éppen nem tudni, hol. S ha néha mégis elbátortalanodnának, erőt meríthetnek e lap névadójából is: a múlt század hajnalán a gramfon éppen olyan ördögien varázslatosnak tetszett az embereknek, mint manapság a világháló percre percre bővülő birodalma.

Zsoldos Dávid

www.zeneforum.hu

Glyndebourne Opera & Festival

Glyndebourne – fogalom az operaját-
szás történetében. A múlt század
– milyen furcsa is ezt leírni – 30-as
éveiben egy sussexi mágnás, George
Christie által a semmiből teremtett
fesztivál már születése pillanatától
kezdve komoly konkurenciát jelentett
a kontinens évszázados múltú operahá-
zainak. Mára Glyndebourne is „patinás
nevű” intézménynek számít, ám ez tá-
volról sem jelenti azt, hogy vezetői
ne élnének a meglévő és a potenciális
közönség internetes megszólításának
lehetőségével.

A www.glyndebourne.co.uk címen található
weboldal ráadásul szinte tökéletesen megvaló-
sítja célját: kivételesen eltalált grafikai megvaló-
sításával és kényeztetésig információgazdag
tartalmával üde színfolt a hasonló oldalak kö-
zött. Az elegáns, sötétkék háttérszín ellenére jól
olvashatók a sárga betűs sorok, amelyek az
utazási tudnivalóktól kezdve az éttermi ajánlóg
minden információt tartalmaznak, ami csak az
odalátogatóknak fontos lehet. A Festival 2011
menüpont alatt zenét is hallgathatunk. A már
Európában is számos helyen megvalósított onli-
ne jegyrendelés ugyan csak korlátozottan, május
és december között működik – a fesztivál ese-
ményeire nem kaphatunk így jegyet –, de vall-
juk be őszintén, legtöbbünknek inkább a borsos
helyárák, mintsem a funkció hiánya szab korlátot.
Ellenben a legapróbb részletekig mindent meg-
tudhatunk a helyekről és az árakról, s adandó
alkalommal igénybe vehetjük a telefonos jegy-
rendelést is. Amivel pedig végérvényesen
szívembe lopta magát az oldal: a Press Office
alatt nemcsak tömören, jól összeállított háttér-
anyagok, hírek, hanem profi fotók és sajtójegy-
igénylési lehetőség is várja az újságírókat.

The Prokofiev Page

A www.prokofiev.org címen található
tematikus oldalhoz hasonló webhelyeknek
még Prokofjevénél jóval kisebb súlyú
zeneszerzők esetében is garmadáját
lelhetjük fel az interneten. Ám a rajon-
gói lelkesedés ez alkalommal egy profi
internetes cég tapasztalatát és háttérét
tudhatta maga mögött, s e találkozás
gyümölcseként Szergej Szergejevics
életművét egy mind tartalmi, mind tech-
nikai-grafikai szempontból első osztá-
lyú weboldal tárja a látogatók elé.

Az első, amin megakad a böngésző tekintet, az a
ritka szép és ízléses grafika – csak remélni
tudom, hogy a nyomda ördöge nem szólt közbe,
s az itt látható kis kép is képes ezt érzékeltetni.
Ami a tartalmat illeti: a szerző életrajzának részle-
tessége lexikonokat megszegyenítően részletes,
s bár a fotóalbum nem túl gazdag, a képek érde-
kesek és jó minőségben scanneltek. Válogatott
bibliográfia, idézetgyűjtemény és meglepően
széles körű filmográfia is található az oldalon
– a megfelelő tétel egy kattintással megrendel-
hető a legnagyobb online áruház, az amazon.com
kínálatából. A műjegyzék szintén példás: bár tel-
jességét nem ellenőriztem az etalonnak tekintett
Grove-lexikonból, négy szempont – cím,
opusszám, dátum és műfaj – szerinti rendezhe-
tősége a legkényesebb igényeket is kielégíti.
Hab a tortán, hogy a művek kb. egyharmadának
a kottája is hozzáférhető az interneten, persze
nem ingyen, az op. 11-es Toccátát például 2,95
dollárért küldték volna el. Szegmentált és értél-
kelt linkgyűjtemény, valamint egy mintaszerűen
megalkotott, a következő hónapokra szóló
Prokofjev-koncertnapár teszi teljessé az oldalt.
A Prokofiev Page legérdekesebb anyaga mégis az
Interjúk menüpont alatt lapul: tavaly szenteste a
zeneszerző legidősebb fia, az 1924-ben párizsi
emigrációban született Szvjatoszlav Prokofjev
nyilatkozott a webújságnak.

Online Classics

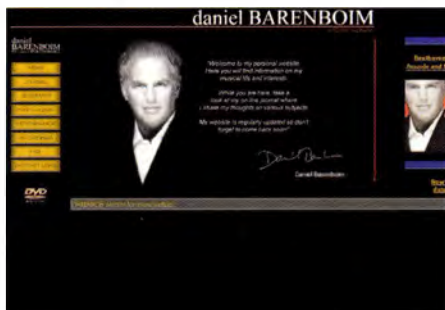
A gyorsabb interneteléréssel rendel-
kező komolyzene-rajongók valóságos
mekkája ez a weboldal, amelynek leg-
nagyobb vonzerejét hatalmas, strea-
ming formátumban elérhető archívuma
jelenti. Bár most már egyre több in-
ternetes oldal kínál zenehallgatási
lehetőséget, ezeken legfeljebb 20-30
perces művekre, általában névtelen
előadókra és igen gyakran túlterhelt
szerverekre számíthatunk – ez utóbbi
a gyakran megszakadó „adásra” jelent
garanciát. A www.onlineclassics.com
címen található gyűjtemény kivétel:
a szóló- és kamaradarabok mellett
szimfonikus és versenyművek digitalizált
videófelvételei tekinthetők meg,
tűlzás nélkül világklasszisnak nevez-
hető muzsikusok előadásában. Montserrat
Caballé gálaestje a Glyndebourne Ope-
rában, Tony Palmer díjnyertes Callas-
dokumentumfilmje éppúgy megtekinthető,
mint Ian Bostridge, Agnes Baltsa,
Ruggiero Raimondi vagy Anne Sofie von
Otter produkciói.

A nem vokális kínálat ugyan egy fokkal szeré-
nyebb, de csak mennyiségét tekintve: a minő-
sége itt is Sir Colin Davis és Rafael Kubelik neve
a garancia. Az operakínálat felülmúlhatatlannak
tűnik. Verdi Traviatája és Csajkovszkij Pikk dámá-
ja Glyndebourne-ből, majdnem az összes fontos
Mozart-opera, a ritkán hallható Jenufa és a Luisa
Miller – összességében nem kevesebb mint
harmínckét teljes opera várja a látogatókat!
Aki azonban már jó előre a kezét dörzsölné
otthoni gyűjteménye gyarapodásán, az csalódní
fog – bár az oldal általában háromféle sávsvé-
lességgel is kínálja a látnivalókat, letölteni egyik
streamet sem lehet. Marad a nagy-nagy tele-
fonszámla kifizetése vagy az éjjel túlterhelt és
szakadozó vonalak feletti bosszankodás.
Ám – ahogy a fentiek, remélem, meggyőzték a
kedves olvasót – érdemes próbálkozní...

Daniel Barenboim hivatalos oldala

A Teldec-korongokról ismerős fénykép mellett Daniel Barenboim saját kezű aláírásával szignált, rövid üzenetével fogadja látogatóit, akik – némi szerencsével – a nehezen kitalálható www.daniel-barenboim.com címet bepötyögve érkezik meg az Argentinában született zongorista-karmester hivatalos honlapjára. (Erthetetlen, hogy miért választották ezt a címet a sokkal kézenfekvőbb www.barenboim.com vagy még inkább a www.danielbarenboim.com helyett. A weboldal a művészt érintő aktuális hírek mellett egy fényképekkel, CD-borítókka illusztrált, bő életrajzot is kínál, de van külön fotóalbum is. Itt hat cím alatt több tucat, igen jó minőségű kép található, sok közülük Barenboim saját gyűjteményéből származik – az igazi rajongóknak van miből csemegézniük, csak győzzék sávszélességgel. A Performance Diary menüpont alatt 2001. december végéig követhetjük nyomon a művész programját, de hamarosan a 2002-es hangversenyek is felkerülnek – az már első pillantásra látszik, hogy a jövőre hatvanéves Barenboim egyelőre nem gondolhat a pihenésre...

A diszkográfia egy ilyen oldalnál szinte kötelező darab, ám a mennyiség elképesztő: a táblázat nem kevesebb mint 270 albumot listáz, és ebben a videó és az újdonságok nincsenek benne, azokat külön pont alatt találjuk. Az, hogy néhány lemezbe bele is hallgathatunk, nem újdonság, de a Napló valószínűleg nagyon sok számára tanulságos olvasnivaló lesz: Barenboim legszemélyesebb gondolatait, zenei és emberi ars poeticáját fogalmazza meg ezeken az oldalakon – helyenként költőien, néha humorral, esetenként pedig egészen meglepő hasonlatokkal. Mit szólnak például ehhez: „On the analogy of sound as a stick of butter.”

The Early Music Shop

Bár az internetes kereskedelem – az új média lelkes hívőinek nagy bánatára – még tőlünk nyugatabbra sem olyan erős, mint azt az abban érdekeltek hinni szeretnék, az kétségtelen, hogy van egypár olyan előnye, amely a hagyományos kereskedelmi csatornák esetében a legtöbbször gondot okoz. Ilyen például a katalógus kérdése, a pontos, strukturált és naprakész információ biztosítása a vevők számára, valamint a speciális áru kínálat költséghatékony promóciója. A www.e-m-s.com címen található internetes hangszerbolt tökéletesen megvalósítja mindazt, amit egy ilyen oldal ma tudhat. Közvetlenül vásárolni ugyan nem lehet, de erre nincs is szükség: aligha akad olyan muzikus, aki látatlanban (hallatlanban) vásárolna hangszert. Mégpedig nem is holmi TRIÁL furulyát, hanem – ahogy a honlap címéből is kiderül – speciális, főleg a régizeneben és a népzeneben használatos hangszereket.

A fellengzősnek tűnő reklámszöveg: „A világ legnagyobb régizeneboltja” csak addig tűnik erősen marketingízű túlzásnak, amíg beljebb nem kerülünk. Bevallom, jömagam teljesen elképedtem, amikor belelapoztam a cég katalógusába: hangszerek százai, de talán ezrei sorakoznak vevőre várva az Early Music Shop virtuális polcain. Aki nem szakember – ahogyan én sem –, annak szinte értelmezhetetlen ez a bőség, aki viszont professzionális értője a régi hangszereknek, az valószínűleg hosszú órákat tölt majd a képes katalógus és az árjegyzék tételei között böngészve. Ez utóbbi egyébként az áfa nélküli árakat is közli – természetesen angol fontban –, hártha a külföldi látogató számára így vonzóbb a kínálat. Persze egy átlagos, végzős zeneakadémista lelkén ez sem sokat könnyít...

Eötvös Péter hivatalos honlapja

Szomorú, de tény: a hazai előadók és zeneszerzők, de még a jobb anyagi lehetőségekkel bíró együttesek és intézmények többsége sem büszkélkedhet túlzottan igényes, rendszeresen frissített honlappal. Annál örvendesebbek a kivételek: Eötvös Péter zeneszerző-karmester internetes „névjegye” mindenben megfelel a hasonló célú weboldalakkal szemben támasztott elvárásoknak. A www.eotvospeter.com cím alatt egy elismerésre méltóan információgazdag oldal párosul egy kifejezetten jól eltalált designnal. Van itt minden, ami jobb helyeken szokásos: életrajz, biblio- és discográfia, műjegyzék és koncertnaptár, emellett az International Eötvös Institute Foundation bemutatkozása is kapott egy külön oldalt. Bár a Hírek menüpont alatt meglehetősen távirati stílusban értesülünk a művészt érintő legfontosabb eseményekről, a frissítésre nem lehet panasz: a január 21-én kapott MIDEM-díj szinte azonnal felkerült az oldalra.

Az oldalt legfeljebb két kritika érheti. Egyfelől hiányzik a vendégkönyv, amely lehetővé tenné a látogatók hozzászólásait – igaz, ez a funkció az imént bemutatott Barenboim-oldalon sem volt jelen. Másrészt pedig az oldal megérdemelne egy gyorsabb szerveret, annak ellenére, hogy rögtön a belépésnél választhatunk egy „egyszerű” – tehát gyorsabb – verziót is. A legnagyobb bánatom mégis az, amire csak jó pár perc böngészés után döbbsentem rá: szinte fel sem tűnik az embernek, hogy az egyik legelismertebb magyar muzikus honlapján egyetlen magyar nyelvű mondat sem található...

BARÁTKOZÓ VISZONYBAN VAGYOK A KLASSZIKUS ZENÉVEL

DR. KEPECS GÁBOR A PRESZTIZSNÖVELŐ KULTÚRÁRÓL

Sokakban felmerül a kérdés: a szponzorálásokban élenjáró cégek vajon mi alapján választják ki a támogatottak körét? Bármennyire titkolják is néhányan, ezek a döntések általában személyes indíttatásúak. Legtöbbször a cég első emberének a vonzalma határozza meg, mit szponzorál az adott társaság. Nincs ebben semmi kivetnivaló, hiszen a támogatás ettől válik hitelessé, és csak így alakulhatnak ki valós kapcsolatok, tartós, hosszú távú együttműködések.

Az ÁB-AEGON legolámbb is erre törekszik – mondja dr. Kepecs Gábor vezérigazgató, aki ezúttal a zenei támogatásokról és saját élményeiről beszél.

– *Mennyire újdonság a biztosítótársaság életében a zene támogatása?*

– Társaságunk közel tíz évvel ezelőtt alakította ki fő szponzorációs irányvonalait. Akkor még a kultúrán belül központi elemként szerepelt a Budapesti Fesztiválzenekar támogatása.

– *Miért éppen rájuk esett a választás?*

– Három dolgot kell szem előtt tartani, amikor kiválasztunk egy szervezetet. Az első, hogy ki az, aki az ötletet hozza. Jelen esetben Fischer Iván személyében olyan minőségi garanciát láttunk, amelyre szívesen áldoztunk. A másik: a zenekar fiatal, tehetséges muzikusok felkarolásával is foglalkozott, mi pedig úgy gondoltuk, egy megújulni akaró cégnek fontos, hogy támogassa a fiatalokat. Csak a harmadik szempont volt szubjektív: a Budapesti Fesztiválzenekar repertoárjában a szélesebb közönség számára – így számomra is – könnyebben befogadható darabok szerepeltek.

– *Nem tartja magát igazi zeneértő embernek?*

– Barátkozó viszonyban vagyok a klasszikus zenével. Gyermekkoromban gyakran jártam az Operába, igaz, ez elsősorban édesanyám érdeme. Én inkább fociztam volna akkoriban. Ezek az élmények azonban így is meghatározóak voltak.

– *Ezek szerint az édesanyjának köszönheti ma több művész, hogy támogatóként mellé áll az ÁB-AEGON?*

– Édesanyám mellett kiváló tanáromnak, Lukin Lászlónak köszönhetem, hogy megszerettem a zenét. Középiskolás koromban sokat jártunk a Zeneakadémiára. Lukin tanár úr kifejezetten fiataloknak szervezett olyan hangversenysorozatot, amelyen az egyes darabok előtt elmagyarázta, milyen érzések kavargtak a zeneszerzőben, s ez hogyan nyilvánul meg a zenében, miként felelgetnek egymásnak a zenekar egyes tagjai. Az itt tanultak később sokszor visszaköszöttek a Budapesti Fesztiválzenekar koncertjein, ettől sokkal érthetőbbé és élvezhetőbbé váltak a darabok.

– *Miért szűnt meg az együttműködésük a Budapesti Fesztiválzenekarral?*

– Viták alakultak ki a zenekar jövőjét illetően, és mi – sajnos – nem tudtunk akkora összeget felajánlani, amellyel a korábbi színvonal tartható lett volna, kisebb támogatás viszont nem biztosította volna a zenekar működését. Ebben a helyzetben mi is úgy éreztük, hogy döntést kell kicsikarnunk. Magánemberként azonban megmaradtam a támogatók között. Ezután úr következett a zenét illetően, utána inkább képzőművészetet, majd színházat támogattunk. Ez utóbbival párhuzamosan szponzoráltuk a Zenebutik adásait, amelyek felvétele a mi székházunkban volt. A legelső felvétel alatt ismerkedtünk meg Miklósa Erikával, a fiatal, tehetséges operaénekesnővel, akit az egyik CD-je kiadásában segítettünk. A következő CD-t már mi magunk adtuk ki Conversation plus címmel, Vukán György, Balázs Elemér és Szakcsi Lakatos Béla zenéjével.

A különböző kulturális rendezvények látogatói számos jelentős esemény mögött fedezhetik fel az ÁB-AEGON Általános Biztosító Rt. nevét. Az anyacég, az AEGON eszközértékét és nettó bevételét tekintve a világ egyik legnagyobb jegyzett biztosítója. Portfóliójának közel kilencven százalékát az élet- és nyugdíjbiztosítások teszik ki. Magyarországi leányvállalata, az ÁB-AEGON a legnagyobb múltra visszatekintő hazai biztosító, az egyik legnagyobb magyar intézményi befektető. A társaság közel tíz esztendeje kiemelt feladatának tekinti, hogy támogassa a hazai kulturális-művészeti életet, alapítványi és magániskolákat, karitatív célú szervezeteket. Ennek köszönhető, hogy a Soros Alapítvány és a Nonprofit Információs és Oktató Központ (NIOK) az ÁB-AEGON Általános Biztosító Rt.-nek ítélte 1999-ben „Az Év Adakozásában Élenjáró Gazdasági Szervezete” díjat. A cég évente mintegy százmillió forintot fordít a kultúra szponzorálására. Immáron negyedik éve fő támogatóként segíti a Katona József Színházat, a Színházi Világnap rendezvénysorozatát, harmadik éve szponzorálja a TRAFÓ Kortárs Művészetek Házát és a FONÓ Budai Zeneházat. A támogatási paletta több új elemmel bővült: alapító tagként részt vett a Göncz Árpád elnökletével működő Magyar Irodalmi Díj létrehozásában, az idén nyit a Bárka Színház felé, támogatja Presser Gábor 33 éves pályafutásának első turnésorozatát – és nem utolsósorban: a Gramofon megjelenését.

AEGON

– *Így pedig megszerette a jazzt? Lám, visszafelé is működik a hatás: nemcsak azért választanak támogatandó művészt vagy intézményt, mert a cégvezető érdeklődése ezt indokolja, hanem éppen a kulturális együttműködések maguk is alakítják a döntéshozó vonzalmát?*

– Néhány évvel ezelőtt nyílt a székházunkhoz közel a Jazz Garden, ahová manapság a barátaimmal együtt járunk Vukánt, Szakcsit hallgatni. De valóban a Conversation plus című CD kiadásával került közelebb a szívemhez a jazz – és ezt az egyik szponzorálásunknak köszönhetem.

(X)

Új sorozatunkban a legifjabb generáció kiemelkedő művésztelenségeit mutatjuk be olvasóinknak,

akik a közelmúlt jeles zenei versenyeinek valamelyikén hívták fel magukra a figyelmet. Elsőként Kelemen

Barnabással beszélgettünk, bár a fiatal hegedűművész érdemeinél fogva már a szélesebb zenehallgató

közönség előtt sem szorul különösebb bemutatásra.

Gramofon: – Vágyunk a közepébe: 1999-ben megnyerte a salzburgi Mozart-versenyt, sőt, ugyanabban az évben a finnországi Kuhmóban rendezett trióversenyen is diadalmaskodott Bogányi Gergellyel és Bogányi Tiborral. A siker-szériá után egy életre elég a versenyzésből, vagy annyira belejött, hogy máris a következőre készült?

K. B.: – Sokan mondták, miután győztem a rangos Mozart-versenyen, hogy befejezhetem a versenyzést. De én még nem döntöttem. A salzburgi siker persze valóban szép élményem, vinnem kellett két hegedűversenyt, szonátákat, egy brácsa-hegedű duót. De Mozarton túl is igényes volt a műsor, szerepelt benne Bach-partita, Beethoven-hegedűverseny, Schubert-fantázia, sőt, modern darabok is. Kevés az ilyen négyfordulós verseny, hiszen még a tekintélyes brüsszeli Erzsébet királynő-verseny is csak „hárommenetes”. Ez persze külön rangot kölcsönöz a salzburgi nemzetközi találkozóknak.

G: – Vajon a díjak vonatkozásában is patinás versenyről van szó?

K. B.: – Hogyne. Az első díjas schillingben lényegében egy itthoni kisebb lakás árát kapja. És a győzelem mellé hangversenymeghívásokat. Az egyik koncertturné épp most lesz márciusban Japánban.

G: – Ha mindent a mérlegre tesz: mennyire kedvelte meg a versenyzést, és vajon melyik nézetet osztja, azt, amely elengedhetetlennek érzi a részvételt egy fiatal művész karrierjének elindításához, vagy amely a sokakat igazságtalanul elmarasztaló szubjektív döntések miatt inkább ódzkodik tőlük?

K. B.: – Nem vagyok ab ovo versenyellenes. A múlt század elején még egyáltalán nem voltak komoly versenyek, és amikor a század közepén sorra alakultak, jelentőségük még mindig nem volt számottevő, hiszen egy-egy győzelem nélkül is ki lehetett ugrani. Itt van Perényi Miklós vagy Schiff András példája, akik korántsem versenydiadalainak köszönhették kiemelkedő nemzetközi karrierjüket, hiszen Perényi csak második lett a Casals-versenyen, Schiff pedig harmadik, illetve negyedik díjas egy-egy zongoraversenyen. De a hetvenes évek végétől már fontossá váltak a versenyek, addigra ugyanis telítettségé vált a piac. A mai világban pedig, amikor mindent átszól az üzlet, az a fura helyzet állt elő, hogy sokszor egy kimagasló tehetség sem képes kiugrani egy versenyen, ugyanis hiába játszik ő a legszebben, ha a zsűri másként dönt. Persze ha felkarolja egy nagynevű karmester, akkor szinte biztos a siker.

**KELEMEN BARNABÁS
TAVASZI KONCERTJEI:**

**turné Japánban Jury Martynovval
(a Salzburgi Nemzetközi Fortepiano-verseny
győztese 1999-ben). Bach, Mozart, Haydn
és Beethoven művei**

Kecskemét, Kodály Intézet. Zongoranégyes

Kaposvár, Zeneiskola. Zongoranégyes

Művészetek Háza. Zongoranégyes

Keszthely, Festetics-kastély. Zongoranégyes

**Budapest, a Magyar Rádió Márványterme
(Budapesti Tavasz Fesztivál).
Zongoranégyes.**

**Közreműködők: Fehér Ernő,
Kelemen Barnabás, Kokas Katalin
és Rohmann Ditta.**

Műsoron: Haydn, Weber és Brahms művei

G: – Most hanyadéves a Zeneakadémián?

K. B.: – Ötöd. A diplomakoncertemet az első félévre kértem, és le is zajlott. Kocsis Zoltán dirigálásával Bartók II. hegedűversenyét játszottam, és egy kamarakoncert is volt Várjon Dénes, Kokas Katalin és Perényi Miklós közreműködésével. Most már csak a szakdolgozatomat kell megírnom.

G: – A családi tradíciók kötelezték a zenei pályára, hiszen a Liszt Ferenc Kamarazenekarban játszó gordonkaművész papa, illetve a csemlőművész mama mellett aligha lett volna elképzelhető, hogy ne érezzen vonzódást a muzsika felé. De ami a hangszerrel illeti, abban nem követte szüleit. Hogy talált rá a hegedűre?

K. B.: – Tán még a nevemet sem tudtam, olyan apró kisgyermekkorom óta vittek magukkal a szüleim a zenekar próbáira és koncertjeire, ahol alkalmam nyílt közelebről megismerni Rolla Jánost. Mesélik, hogy azzal a gyermeki rácsodálkozással a szememben tekintetem rá, ahogyan ma látom a kíváncsi apróságokat tátott szájjal hosszú perceként át bámulni a múzeumokban kiállított festményekre. Korán rabul ejtett hegedűjének hangja. Már akkor eldöntöttem, hogy én ezt a hangszerrel szeretem, és ezen kívánok tanulni is.

G: – Tíz éve Perényi Eszter tanítványa. De tanította-e bárki még őelőtte?

K. B.: – Első hegedűtanárom Baranyai Valéria

Fotó: Kokas Katalin

volt. Nagyszerű pedagógus, már a legelején rávilágított a hibáimra, és a hegedű helyes tartásától a kifogástalan vonókezelésig, vonóváltásig a legapróbb dolgokat mind elmagyarázta és meg is tanította nekem. Sokat köszönhetek neki. Perényi tanárnőnek természetesen talán a legtöbbet. De mesteremnek tekintem Rados Ferencet is, aki tulajdonképpen zongoraművész, zongorapedagógus, de annál jóval több: a szó nemes értelmében vett zenetanár. Magam is zongoráztam, a Zeneakadémia előkészítő tagozatán Esztó Zsuzsa foglalkozott velem, aki felteszem, nem udvariasságból mondhatta: ha 13 éves koromtól komolyan vettem volna a zongorázást, fel tudtam volna fejlődni benne a legmagasabb szintre.

G: – Ehelyett maradt a hegedűnél. És tanulás közben közelebbi kapcsolatba került hangszerének több virtuózával is, hiszen részt vett Isaac Stern, Zsigmond Dénes, Sergiu Luca és Fenyves Loránd mesterkurzusain. Van még olyan „tanulohely”, ahová szívesen ellátogatna?

K. B.: – Ilyen Délnyugat-Anglia csücskében egy tanya, Prussia Cove, ahol rendszeresen összejönnek idősebb és fiatalabb művészek, és együtt muzsikálnak. Az egyik állandó közreműködő volt ott a már elhunyt Végh Sándor, de jelen van sokszor Kurtág György és Rados tanár úr is. Bennünket Kokas Katalin, életem párjával tavaly szeptemberben Steven Isserlis hívott meg, és ezt a számunkra különleges élményt nyújtó zenei táborot annyira élveztük, oly könnyen be tudtunk kapcsolódni a műhelymunkába, hogy már 2001 nyárutójára is meghívást kaptunk. Azt mondják ehhez hasonlatos az amerikai Marlboro-fesztivál, ahová mindenképpen el is szeretnénk jutni. De jókat hallottam még a kanadai Banffról, illetve a németországi schleswig-holsteini fesztiválról is.

G: – Lemezek?

K. B.: – Két CD-m jelent meg és kettő van előkészületben a Hungarotonnál. Az egyikken méltatlanul elfeledett Liszt-művek hallhatók, a komponista összes hegedű-zongora darabja, Bogányi Gergellyel.

Lindner András

DAVE BRUBECKKEL NYIT A NEW ORLEANS

A **New Orleans** nevű új klub április 10-én nyílik a **Dave Brubeck Quartet koncertjével** a

Lovag u. 5. alatt Budapesten. Telefon: 268-0801, internet: www.neworleans.hu.

A legmagasabb szintet megcélzó műsorból a Gramofon a következő ízelítőt nyújtja:

ÁPRILIS 12. Trilok Gurtu

ÁPRILIS 16-17. Bluesest: Louisiana Red, Hans Theessink, Steve James

ÁPRILIS 18-19. Hans Dulfer Band

ÁPRILIS 21-22. Bib Bill Morganfield Band

ÁPRILIS 24-25. Osibisa

ÁPRILIS 30.-MÁJUS 1. Lew Soloff & Co.

MÁJUS 2-3. Nils Landgren Funk Unit

MÁJUS 7-8. Johnny Ferreira's Swing Machine

MÁJUS 11. Al Di Meola World Sinfonia

MÁJUS 15. Dave Weckl

MÁJUS 20-21. Dewey Redman

MÁJUS 29-30. Candy Dulfer

(Fotó: Vas János)

Az **ESP Group** harmadik albumának élő lemezbemutató koncertje május 4-én, 20.00 órakor lesz a **Thália Színházban**. A zenészek (balról jobbra): Erdélyi Péter, Studniczky László, Gyenge Lajos, Gőz László.

Lapzárta után érkezett a hír szerkesztőségünkbe, miszerint Dresch Mihály március 10-én, szombaton új lemezének szerzeményeivel ad koncertet a **Fonó Budai Zeneházban**. Ugyanaznap délelőtt 11 és 12 óra között lemezét dedikálja is a **CD-bárban**. (1088 Bp., Krúdy Gyula u. 6.)

Dave Weckl

MAGYAR JAZZ LONDONBAN

A Londoni Magyar Kulturális Közont (Magyar Ház), amely a Covent Garden területén található, folytatja magyar jazzt bemutató, nagy sikerű sorozatát a ház igazgatója, Bogyai Katalin és Pallai Péter, lapunk és a Harmónia rádió munkatársa szervezésében. Tavaly Szabó Sz. Dániel és Oláh Kálmán koncerteztek nagy sikerrel. Az idei, tervezett programban **MÁRCIUS 9-ÉN** Pege Aladár lép fel, valószínűleg Julian Joseph, a neves helybeli zongorista társaságában. **MÁRCIUS 23-ÁN** Szokolay Dongó Balázs, a Dél-alföldi Szaxofonegyütés egyik legsokoldalúbb és legtalálékonyabb tagja lesz a Magyar Ház vendége. Ez alkalommal a magyar népzeneben gyökerező muzsikára improvizál, előre láthatóan Dick Lee-vel, egy skót klarinétossal, akivel már játszottak együtt. **MÁRCIUS 30-ÁN** Deseő Csaba hegedűművész lép fel egy Angliában született, de magyar származású bőgős, Arnie Somogyi és az ő gitáros kísératében. A Magyar Ház szervezi a Dresch Quintet és Szabados György fellépéseit is a bath-i fesztiválon és Londonban.

PROFESSZOROK AZ AKADÉMIÁN

MÁRCIUS 13-ÁN este fél nyolckor nagyszabású jazzkoncertet szervez a Sambosi Bt. A Zeneakadémián Szakcsi Lakatos Béla szólókoncertje nyitja az estét, majd Tony Lakatos látogat újra haza – ezúttal a Dusko Goykovich (trombita), Kirk Lightsey (zongora), Jean Louis Rassinfosse (bőgő) és Sangoma Everett (dob) felállású, professzori kvintettet vezeti.

CARLA TRIÓJA A TRAFÓBAN

Betartja kezdeti ígérését

a **Trafó – Kortárs**

Művészetek Háza,

amennyiben a jazznek

is otthont ad a kortárs

művészetek között.

12-ÉN a **Carla Bley,**

Steve Swallow,

Andy Sheppard szupertrió

játszik a **Liliom utcában.**

ÉNEKESGÁLA AL JARRAEU-VAL

Május 19-én zárul az év elején kezdődött **Garay Attila Jazzének Tehetségkutató**

Verseny a **Bartók** rádió szervezésében, a **MATÁV** és egyéb szponzorok támogatásával.

A győztesek gálaestjén a zsűri díszelnöke, **Al Jarreau** is jelen lesz **MÁJUS 19-ÉN** este hét

órákor a **Budapest Kongresszusi Központban.**

2001. MÁRCIUS 31. SZOMBAT, 19:30
NÁDOR TEREM

„Kamaraest”

Közreműködik: Ábrahám Márta, Bálint János, Gulyás Márta,
Nagy Róbert és Varga Gábor
Műsoron: Mendelssohn, Doppler, Hacsaturján,
Bartók, Saint-Saens művei

2001. ÁPRILIS 7. SZOMBAT, 19:30
NÁDOR TEREM

„Zongoraestek a Nádor Teremben”

Oravecz György hangversenye

Műsoron: Liszt zongoraművei

2001. ÁPRILIS 14. SZOMBAT, 19:30
NÁDOR TEREM

Fejér András harsonaestje

Közreműködik: Yamamoto Maki
Műsoron: Szunyogh, Stollár, Madarász, Kistétényi,
Láng, Hidas, Naulais művei

2001. ÁPRILIS 30. HÉTFŐ, 19:30
PESTI VIGADÓ

A Pécsi Szimfonikus Zenekar
Schubert hangversenye

Vezényel: Hamar Zsolt Közreműködik: Prunyi Ilona

2001. MÁJUS 7. HÉTFŐ, 19:30
ZENEAKADÉMIA

„Zongora Gála”

Három zongora a pódiumon

Közreműködik: Oravecz György,
Esze Jenő, Lengyel Zoltán

2001. MÁJUS 19. SZOMBAT, 19:30
NÁDOR TEREM

A Csillagszemű néptánc-együttes előadása

Közreműködik: Oravecz György
Műsoron: Kodály, Veress, Bartók művei

Jurij Szimonov

Születésnap
Ünnepi hangversenye

ZENEAKADÉMIA

2001. március 4.
vasárnap, 19 óra

Vásáry Tamás
Szabadi Vilmos
Anatolij Fokanov
Molnár András
Wiedemann Bernadett

Solti Kamarazenekar

Liszt-Wagner Zenekar

MÁV Szimfonikus Zenekar

MATÁV Szimfonikus Zenekar

**FIGYELEMRE MÉLTÓ
ZENEI RENDEZVÉNYEK
AZ INTERNATIONAL
BUDA STAGE MŰSORÁN**

ÍZELÍTŐ A SZÉLES KÖRŰ VÁLASZTÉKBÓL

GYEREKPROGRAMOK:

BONBON MATINÉ

április 14-ig minden szombaton délelőtt 11 órakor

*Fellépnek: Gryllus Vilmos, Halász Judit,
a Budapesti Énekes Iskola és sokan mások*

FELNŐTTPROGRAMOK:

*Haumann Péter önálló estje,
Gerendás Péter-klub,
Malek Andrea,
Pege Aladár,
Paudits Béla,
a Djabe együttes,
klezmerest,
Zene a periférián sorozat
és sok más egyéb*

INTERNATIONAL BUDA STAGE | 1021 BUDAPEST, TÁROGATÓ ÚT 2-4. | PÉNZTÁR: 391-2525

Koncertjeinkről bővebb felvilágosítás a színház pénztáránál

Forrás estek

TAVASZI HANGVERSENYEK A ZENEAkadÉMIA NagYTERMÉBEN

2001. március 10. este fél 8 órakor

ONCZAY CSABA
(GORDONKA)
VIGH ANDREA
(HÁRFA)
HANGVERSENYE

MŰSORON HÄNDEL, KODÁLY, SALZEDO, MASSENET, GRANADOS, PAGANINI MŰVEI

2001. április 21. este fél 8 órakor

AZ APOLLÓ ALAPÍTVÁNY GÁLAESTJE

KÖZREMŰKÖDIK PIERRE LENERT (BRÁCSA), BÁNFALVI BÉLA (HEGEDŰ),
SZEGEDI ANIKÓ (ZONGORA), VIGH ANDREA (HÁRFA) ÉS A BUDAPESTI VONÓSOK

MŰSOR:

BEETHOVEN: C-DŰR ZONGORAVERSENY

DAMASE: HÁRFAVERSENY (MAGYARORSZÁGI BEMUTATÓ)

MOZART: SYMPHONIE CONCERTANTE

Május 11.

DUBRAVKA TOMSIC (SZLOVÉNIA) ZONGORAESTJE

MŰSOR:

J. S. BACH, LISZT ÉS PROKOFJEV MŰVEI

A WESTEL MOBIL TÁVKÖZLÉSI RT. TÁMOGATÁSÁNAK JÓVOLTÁBÓL A FORRÁS ZENEI KLUB TAGJAI AZ
AKTUÁLIS HAVI SZÁMLÁJUKAT BEFIZETŐ IGAZOLÁST BEMUTATVA ÖTVEN PONTOT ÍRATHATNAK JÓVÁ
A ZENEAkadÉMIA PÉNZTÁRÁBAN PONTGYŰJTŐ FŰZETŰKBE.

A FORRÁS ESTEK HANGVERSENYSOROZAT FŐSZPONSZORA A MAGYAR VILLAMOS MŰVEK RT.
MÉDIASZPONSZORA A NÉPSZABADSÁG

Magyar Villamos Művek Rt.

NÉPSZABADSÁG
Magyarország legkedveltebb napilapja

Király ZENEI NAPOK

2001. JÚNIUS 1. ÉS 5. KÖZÖTT A ZENEAKADÉMIÁN

KIRÁLY DÁVID ZSOLT

PINOCCHIO

BALETTSZIMFÓNIA HÁROM FELVONÁSBAN

- I. FELVONÁS: BEMUTATKOZÁS (EXPOZÍCIÓ)
- II. FELVONÁS: BONYODALMAK (KIDOLGOZÁS)
- III. FELVONÁS: HAZATÉRÉS (VISSZATÉRÉS)

A KÉTZONGORÁS VÁLTOZAT HANGVERSENYTERMI ŐSBEMUTATÓJA
A KIRÁLY ZENEI NAPOK NYITÓHANGVERSENYÉN
2001. JÚNIUS 1-JÉN 19.30-KOR LESZ
A ZENEAKADÉMIA NAGYTERMÉBEN.

ZONGORÁN KÖZREMŰKÖDNEK:

KIRÁLY CSABA

FORGÓ GYÖRGY

RENDEZI A KIRÁLY MUSIC NETWORK
A MINŐSÉGI ZENEKULTÚRA NEMZETKÖZI HÁLÓZATA.
A SZERVEZŐ ERŐ.

KIRÁLY VONAL: 06 30 251 9000 Cím: PF: 240., 1368 BUDAPEST
E-MAIL: KIRALY@KIRALYMUSIC.COM FAX: 06 33 44 9000

TOKIÓTÓL PÁRIZSIG

Új úton a Nemzeti Filharmonikus Zenekar és Énekkar

A Nemzeti Filharmonikus Zenekar és Énekkar komoly változásokat élt át 2000-ben, az események meglehetősen nagy sajtónyilvánosságot kaptak, így nem itók: a változások fájdalmas emberi döntésekkel is jártak. Azonban a végeredmény – úgy tűnik – a magyar zenei élet szempontjából rendkívüli. Mi is történt valójában? A kormány döntése alapján a Nemzeti Kulturális Örökség Minisztériuma kész volt egy eddig példátlan volumenű fejlesztésre, ami számokban kifejezve annyit jelent, hogy, míg 2000 augusztusáig a Nemzeti Filharmonikus Zenekar, Énekkar és Kottatár költségvetése alig érte el a félmilliárd forintot, addig idén januártól már másfél milliárd forintból gazdálkodhat az intézmény. Az NF büdzsáját tehát megháromszorozták.

Azonban ennek ára van. A kulturális kormányzat jelentős minőségi változást vár a zenekartól. A változások levezénylésére Rockenbauer Zoltán miniszter dr. Edvi Péter személyében miniszteri biztost nevezett ki a Nemzeti Filharmonikusokhoz. A tárca minőségjavításra vonatkozó feltétele szerencsésen találkozott Kocsis Zoltán elképzeléseivel, hiszen zeneigazgatói kinevezése, 1997 ősze óta küzdött a magasabb minőségért, ám látnia kellett, hogy pénzügyi és bizonyos jogszabályi lehetőségek hiányában radikális változtatások nem oldhatók meg. A növekvő megterhelés ellenében szinte semmit sem lehetett felmutatni, ez egyébként előzőleg a zenekar néhány tagja és a zeneigazgató között olyannyira kiélezte a feszültséget, hogy egy, Kocsis alkalmatlanságát deklaráló nyilatkozatot szerkesztettek. Ezek a hangok mára elhallgattak. Elkezdődhetett a megújulási folyamat: ennek kiindulópontja egy tavaly áprilisisban megjelent miniszteri rendelet volt, amely előírta, hogy az együttesek tagjait kvalifikálni kell.

A minősítés a kórusnál kisebb mértékű volt – a meghallgatások után az énekkarból senkit sem kellett elküldeni. A zenekarból viszont a nemzetközi zsűri és a zeneigazgató értékelése után huszonhat muzikus távozott. Augusztusban elindult a nyilvános nemzetközi próbajátékok sora, amelyeken a legnagyobb szigorral figyelte az aspiránsokat a zenekar vezető művészeiből, valamint külső szakértőkből álló zsűri – Kocsis vezetésével. Összel az intézmény igazgatójának, Kovács Gézának a Parlament kulturális bizott-

sága előtt kellett számot adnia a változások következményeiről, a testület elfogadta a beszámolót, amely már a pozitív fordulatokat részletezhette. Az átalakult együttes október 9-én tartotta meg a Zeneakadémián szezonnyitó hangversenyét, amely változatos műsorával és csiszoltságával nagy sikert aratott a közönség előtt. Még ugyanabban a hónapban sor került az első nemzetközi megmérettetésre is. A Nemzeti Filharmonikusok spanyolországi turnéján a nagyvárosokban, Madridban, Barcelonában és Valenciában lépett fel. Szólista vendégük Ránki Dezső volt, aki Bartók zongoraversenyét szólaltatta meg, előfordult, hogy egy koncerten kettőt is. A vendégjáték – a sajtóvisszhangok ezt igazolják – kiemelkedő szakmai sikert hozott az együttesnek, s még ott bejelentették, visszahívják őket. A spanyolországi utazást a huszonöt éve szinte menetrendszerűnek mondható japán turné követte. A tizennégy szigetországi hangversenyből tizenkettőt Kobajashi Ken-ichiro, az örökös tiszteletbeli elnök-karnagy dirigált szülőföldjén. Ám az Opera City Hallban Kocsis Zoltán állt a karmesteri dobogón, így a japán zenei közvélemény már nemcsak mint zongoristára, hanem karmesterként is felfigyelhetett rá, a közönség pedig hosszasan ünnepelte őt és zenekarát. 2000-ben Japánban magyar fesztivál zajlott, ennek záróeseménye volt az NFZ nagy sikerű hangversenye a Suntory Hallban. A fesztivál védnöke a császári család egyik, zenét kedvelő és aktívan muzsikáló hercege volt. A Suntory Hallban megjelent a trónörökös pár is, ami azért említendő esemény, mert a nagyon szigorú japán diplomáciai etikett szerint minden nemzetet évente csak egyszer tüntet ki megjelenésével a császári család. A trónörökös pár néhány hónappal előbb már ott volt Göncz Árpád Rácsok című drámájának bemutatóján. Amiből arra lehet következtetni, hogy a magyar kultúra Japánban kivételes figyelmet élvez, jóleső érzés volt, hogy húszperces vastappsal és ráadások csokrával fejeződött be a koncert és a fesztivál. A turné után, a karácsonyi ünnepek nyitányaként ideálisnak nem mondható akusztikai körülmények között Bach h-moll miséjét adta elő a zenekar és az énekkar a Pesti Vigadóban, december 23-án.

Kocsis Zoltán a Nemzeti Filharmonikusok élén

A koncert sikere adta az ötletet a h-moll mise lemezfelvételére, amelyre az együttesek sűrű programjai miatt legkorábban szeptemberben kerülhet sor várhatóan a Hungarotonnal történő együttműködés keretein belül. Ez egyben egy új és időszzerű sorozat indulását jelezné, hiszen szó van más CD-tervekről is, például a valóban európai rangú NFZ-muzikusokkal, például Kiss József oboa- vagy Bálint János fuvolaművésszel a premier plámban. A már hagyománynak mondható és egyre sikeresebb újévi koncert dölgos és eseménydús esztendőzt vezetett be. Szép feladat Wagner Bolygó hollandi-nyitányának, Mahler Vándorlegény-dalainak és Richard Strauss Alpesi szimfóniájának megszólaltatása a Budapesti Tavaszi Fesztiválon Kocsis Zoltán irányításával. Nem kevésbé érdekes a fesztivál záró hangversenye, amelyen a zenekar többek között Bernstein Chichester Psalmját és Ives IV. szimfóniáját játssza Eötvös Péter vezényletével. Ugyancsak a fesztiválon lép pódiumra a tizenöt éves Nemzeti Énekkar. Beethoven Missa Solemnisét adják elő, azt a művet, amelyet megalakulásukkor, első koncertjükön énekeltek. Az énekkar egész évi munkájának gerince az a nagy gonddal szerkesztett koncertsorozat, amelyet a Verdi-centenáriumra készítettek, s amelyen olyan ritkaságok is elhangzottak, mint például a két Foscari című opera, amelynek koncertszerű előadása rendkívüli sikert aratott. Folytatódik a neves vendégek bemutatása, náluk jár Bernard Zink hegedűművész, Sharon Kam klarinétművész, és visszatér hozzájuk 2001-ben Ingrid Fliter pianista, Leonidas Kavakos hegedűs, továbbá Clemens Hagen, Arkadij Volodosz, Leopold Hager és sokan mások.

A 2000–2001-es évad egy különleges koncerttel zárul az Olasz Kultúrintézetben: Csajkovszkij roppant népszerű, b-moll zongoraversenyét a szimfonikusok Mocsári Károllyal szólaltatják meg, és ugyanakkor hangzik el Bruckner VII. szimfóniája, amely viszont ritka mű a magyar koncerttermekben. Nyáron természetesen lesznek Martonvásáron szabadtéri hangversenyek is. Ezeket július elején két colmari fellépés előzi meg a Szpivakov személyéhez fűződő, igen rangos fesztiválon. Ide Kelemen Barnabást hívták meg, aki Bartók hegedűversenyét adja elő, Kocsis Zoltán pedig Liszt I., Esz-dúr zongoraversenyét szólaltatja meg. A fellépés már része a magyar kultúra nagyszabású franciaországi bemutatkozásának. A magyar kulturális szezon decemberben zárul, mégpedig az NFZ hangversenyével a párizsi Théâtre de Champs-Élyséesben, ahol Beethoven István király-nyitányát, a G-dúr zongoraversenyt és Bartók Concertóját játsszák. Ez a koncert – akárcsak a 2000. decemberi tokiói fellépés – kiemelkedő jelentőségű kultúrdiplomáciai eseménynek is ígérkezik.

Albert Mária

AZ ÉV JAZZLEMEZE 2000

A Gramofon szerkesztősége idén másodszor hirdette meg szavazását az év jazzlemezére. A magyar lemezek esetében a teljes éves termés, a külföldi lemezek közül pedig a lap hasábjain tavaly öt csillaggal méltatott lemezek közül kell kiválasztani a legjobb ötöt. A szavazás érdekessége volt, hogy jó néhány külföldi közreműködő szerepelt a magyar kiadású CD-ken (Lee Konitz, Agostino Di Giorgio stb.), és magyar előadók is hallhatók külföldön kiadott lemezeken (pl. Szabados György, Snétberger Ferenc).

Rétkes Attila főszerkesztő átadja az elismerő oklevelet Balázs Elemérnek

A szerkesztőség – a tavalyi gyakorlattal ellentétben – időben különválasztotta a kritikusok és az olvasók szavazását, tizennégy kritikusunk már megválasztotta az elismerésre érdemes lemezeket. A díjátadás február negyedikén este népes közönség előtt a Jazz Gardenban zajlott le.

AZ ÉV MAGYAR JAZZLEMEZE A GRAMOFON KRITIKUSAINAK SZAVAZATAI ALAPJÁN:

Balázs Elemér Quintet: Always That Moment

(Budapest Music Center) **34 PONT**

TOVÁBBI HELYEZETTEK:

2. Trio Midnight featuring Lee Konitz: On Track

(Wellington) **30 PONT**

3. Grancsó Kollektíva: Rejtély

(Közgáz Vizuális Brigád) **29 PONT**

4. Gadó Gábor: Greetings From the Angel

(Budapest Music Center) **22 PONT**

5. Agostino Di Giorgio Quartet: AD 2000

(UP-Fonó) **14 PONT**

AZ ÉV KÜLFÖLDI JAZZLEMEZE A GRAMOFON KRITIKUSAINAK SZAVAZATAI ALAPJÁN:

Steve Lacy-Roswell Rudd: Monk's Dream

(Verve-Universal) **24 PONT**

TOVÁBBI HELYEZETTEK:

2. Erik Truffaz: Bending New Corners

(Blue Note-EMI) **23 PONT**

3. Roy Haynes Trio feat. Danilo Perez, John Pattitucci

(Verve-Universal) **19 PONT**

4. Joey De Francesco: Goodfellas

(Concord-Karsay) **17 PONT**

5. Ray Vega: Boperation

(Concord-Karsay) **16 PONT**

Felhívjuk olvasóink figyelmét, hogy válasszák meg a tavalyi kiadványok közül legjobbnak tartott öt lemezt! A hatalmas külföldi termésből idén is csak arra a 26 lemezre lehet szavazni, amelyet 2000-ben a Gramofon hasábjain valamelyik munkatársunk öt csillaggal méltatott. A Magyarországon kiadott lemezeknél nincs korlátozás, mindegyik tavalyi lemezre lehet szavazni. Az írásban (faxon vagy levélben) vagy e-mailben a szerkesztőség címére küldött szavazatoknak tehát öt-öt lemezt kell érdemi sorrendben tartalmazniuk – mind a két kategóriában. Csak a teljes névvel, címmel és április 15-ig beérkezett szavazatokat tekintjük érvényesnek. A szavazók között előfizetéseket sorsolunk ki, ezért egy ember csak egy szavazatot adhat le. A lemezek listája megtalálható új, internetes weboldalunkon (www.gramofon.hu).

GRAMOFON AZ INTERNETEN

Ott akar lenni egy új tehetség felfedezésénél vagy egy új zenei műfaj megalkotásánál? Március 1-jén induló weboldalunkról naprakész információkat szerezhet a klasszikus zenéről, a jazzről, a crossover és a world music csemegéiről. A www.gramofon.hu cím alatt a következő kínálatból tallózhat:

- Nemzetközi lapszemle a világ vezető zenei folyóiratainak legjobb és legfrissebb cikkeiből – magyar nyelven
- Hazai és nemzetközi koncert- és fesztiválajánló
- Folyamatosan bővülő zenésadatbázis, amely első kézből nyújt információt klasszikus és kortárs komponistákról, előadóművészekről és együttesekről – a halhatatlanoktól a legújabb tehetségekig
- Újdonságértesítő – hanglemezkiadók aktuális ajánlata, lemezboltok kínálata (klasszikus, jazz, world music)
- Gramofon-archívum: válogatás a Gramofon 1996 és 2000 között megjelent cikkeiből, interjúiból, kritikáiból, sorozataiból

WWW.GRAMOFON.HU

Klasszikus és Jazz online

GRAMOFON KLASSZIKUS ÉS JAZZ KLUB

Idén négy alkalommal – áprilisban, júniusban, szeptemberben és novemberben – rendezük meg a Gramofon Klasszikus és Jazz Klubot. Az igényesen szórakoztató talk-show keretében meghívott művészekkel beszélgetünk, akik természetesen hangszert is hoznak, így a szavak közben és után zenéjüket is élvezhetjük. A vendégek kiléte egyelőre maradjon meglepetés, de annyit elárulhatunk: a hazai klasszikus zene és jazz legjelentősebb művészegyéniségeivel találkozhat-

nak. A klub helyszíne az International Buda Stage (1021 Budapest, Tárogató út 2-4.) lesz. A pontos időpontokról a klub tagjait levélben értesítjük.

Őn is tagja lehet a Gramofon Klasszikus és Jazz Klubnak, ha előfizet lapunkra: klubkártyáját az első postázott lapszámmal együtt megkapja. Várjuk előfizetőink és klubtagjaink közé!

EGYÜTTMŰKÖDŐ PARTNEREK:

**International Buda Stage, Kárpátia Étterem,
Muzzik, Világgazdaság**

SAKMAI PARTNEREK:

**Nemzeti Filharmonikus Zenekar, Énekkar és Kottatár; Távközlési Zenei Alapítvány;
BMG Ariola Hungary; EMI; Sony Music; Universal Music; Budapest Music Center
(BMC); Fonó Records;**

**Karsay és Tsa; Phoenix Hangstúdió; DELTACOncert;
Jakobi Koncert Kft.; Kiraly Music Network.**

KIEMELT TÁMOGATÓK:

antenna hungária

SIEMENS

• matáv

"Jányi prof. és Társai"
Gazdasági Tanácsadó és Szolgáltató Kft.

GRAMOFON

KLASSZIKUS ÉS JAZZ

ALAPÍTÓK:

**IVÁNYI MARGÓ, BŐSZE ÁDÁM,
RETKES ATTILA**

IGAZGATÓ-FŐSZERKESZTŐ:

**RETKES ATTILA
FELELŐS SZERKESZTŐ:
H. MAGYAR KORNÉL**

ROVATSZERKESZTŐK:

**ALBERT MÁRIA (ZENÉS SZÍNHÁZ)
H. MAGYAR KORNÉL
(CROSSOVER, VILÁGZENE)
RETKES ATTILA (KLASSZIKUS)
ZIPERNOVSZKY KORNÉL (JAZZ)
ZSOLDOS DÁVID (INTERNET)**

**SZERKESZTŐSÉGI FOGADÓÓRÁK
KEDDEN ÉS CSÜTÖRTÖKÖN
10 ÉS 16 ÓRA KÖZÖTT.
(ELŐZETES TELEFONOS
EGYEZTETÉS SZÜKSÉGES.)**

A SZERKESZTŐSÉG CÍME:

**1012 BUDAPEST,
LOGODI UTCA 34/A
TELEFON: 214-1497
FAX: 213-9519
E-MAIL:**

INFO@GRAMOFON.HU

A GRAMOFON HONLAPJA:

HTTP://WWW.GRAMOFON.HU

**KIADJA A KLASSZIKUS ÉS JAZZ LAP-,
KÖNYV- ÉS HANGLEMEZKIADÓ KFT.
1012 BUDAPEST,
LOGODI U. 34/A**

LAPTERV ÉS TIPOGRÁFIA:

Screen

NYOMDAI ELŐKÉSZÍTÉS:

IMAGESET KFT.

NYOMTATÁS:

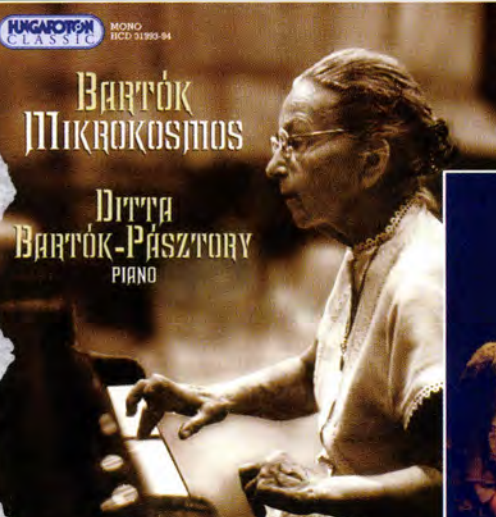
MEGA KFT.

**MEGJELENIK ÉVSZAKONKÉNT.
ELŐFIZETHETŐ A KIADÓ CÍMÉN,
TELEFONON, FAXON, E-MAILBEN
VAGY SMS-BEN (06/20/934-1397).
AZ EGYÉVES ELŐFIZETÉS ÁRA
3000 FORINT.**

HUNGAROTON CLASSIC MONO HCD 3193-94

BARTÓK
MIKROKOSMOS

DIRTA
BARTÓK-PÁSZTORY
PIANO

HUNGAROTON CLASSIC

HUNGAROTON CLASSIC DIGITAL STEREO HCD 3199

DUOS FOR TWO VIOLINS

BÉLA BARTÓK
44 DUOS

EDE TERÉNYI
BALASSA DUOS

PÉTER CSABA
VILMOS SZABADI

HUNGAROTON CLASSIC DIGITAL STEREO HCD 3194

GYULA FEKETE
ROMAN FEVER
OPERA

ELEGIA
IN MEMORIAM
HANNAH SENESH
CANTATA

HUNGAROTON CLASSIC DIGITAL STEREO HCD 22017

GOLDEN CLOUDS
HUNGARIAN
CONTEMPORARY
SONGS

HORUSITZKY
R. SUGÁR
KÓSA
BALASSA
KOCSÁR

JUTTA BOKOR
mezzo-soprano

ENDRE HEGEDŰS
piano

HUNGAROTON CLASSIC

HUNGAROTON CLASSIC DIGITAL STEREO HCD 3194

LÁSZLÓ KIRÁLY
CITY OF
ACACIAS

'TRIPS AROUND
BOSWIL

A LOVE'S
ETAPS

NOSTALGIA AND
SCHERZO

VALSE TRISTE

HUNGAROTON CLASSIC HCD 2014-8 DIGITAL STEREO

BEETHOVEN - LISZT
SYMPHONIES Nos 1-9
Piano Version

Sábor Eszlag • Adrienn Krausz
Gyula Kiss • Csaba Király

HUNGAROTON CLASSIC MONO HCD 3196

Karola Ágay
László Szendrey-Karper

Songs by Czecchi, Stradella, Scarlatti, Pergolesi, Schubert, Gárdai, Joplin, Britten, Villa-Lobos
Hungarian Love Songs

HUNGAROTON CLASSIC

HUNGAROTON CLASSIC HCD 32007

BAROQUE-POP

HUNGAROTON CLASSIC DIGITAL STEREO HCD 18244

THOMAS TOMKINS
SONGS
OF 4, 5 & 6 PARTS

BUDAPEST TOMKINS VOCAL ENSEMBLE
JÁNOS DOBRA

HUNGAROTON CLASSIC DIGITAL STEREO HCD 18244

BEST OF 2000
Gypsy Folk Groups from Hungary
Magyarországi cigány együttesek

Kalyi Jag, Romanyi Rota
Nagyecsed Fekete Szemek, Terpipe Együttes
Romano Drom Együttes, Kanizsa Csillagai

SIEMENS

Minden hangszeren

A Siemens a Budapesti Tavasz Fesztivál mecénása

Siemens. A tudásunk Önt szolgálja Tel.: 471-1000 www.siemens.hu

Mint arról már korábban is büszkén számoltunk be előfizetőinknek és a Gramofon Klub látogatóinak, a Gramofon 2002-től felvételt nyert a Cannes-i MIDEM Classical Awards nyolc tagú nemzetközi zsűrijébe. A kelet-európai régiót egyetlenként képviselve idén ősszel már lapunk főszerkesztője, Retkes Attila is részt vett a szavazásban, a nemzeti zsűrivel együttműködésben. Az így kialakult jelöltlistát – kedves kötelességünknek eleget téve – közöljük az alábbiakban. A nyertesekről internetes honlapunkon adunk számot a Cannes-i díjkiosztó eseményeket követően, 2002 februárjában.

MIDEM CLASSICAL AWARDS CANNES 2002. január

RÉGIZENE

1. CARLOS V. LA CANCION DEL EMPERADOR. SAVALL. Alia Vox 9814
2. GESUALDO: QUATRO LIBRO DE MADRIGALI. LA VENEXIANA. Glossa 920907
3. LES PLAISIRS DU PALAIS. RENESZÁNSZ BORDALOK. ENSEMBLE CLEMENT JANEQUIN. Harmonia Mundi 901729.

17-18. SZÁZADI VOKÁLIS MŰ

1. J. S. BACH: MOTETTÁK BWV 225-229; SÄCHSISCHES VOKALENSEMBLE, MATTHIAS JUNG. Tacet 108
2. ZELENKA: MISSA DEI PATRIS; STUTTGARTI KAMARAKÓRUS ÉS BAROKK ZENEKAR, FRIEDER BERNIUS. Carus 83.209
3. BACH: MÁTÉ-PASSIÓ. NIKOLAUS HARNONCOURT. Teldec 8573 81036-2

DAL ÉS VOKÁLIS SZÓLÓ

1. MOZART: ÁRIÁK. NATALIE DESSAY. Virgin 5 45447-2.
2. FRANCIA OPERAÁRIÁK. ROBERTO ALAGNA. EMI 826381-2.
3. IL TENERO MOMENTO (MOZART- ÉS GLUCK-ÁRIÁK). SUSAN GRAHAM Erato 8573 85768-2

BILLENTYŰS ZENE

1. BACH: GOLDBERG-VARIÁCIÓK. MURRAY PERAHIA. Sony SK 89243
2. ALKAN: ZONGORA-SZIMFÓNIA. MARC-ANDRÉ HAMELIN. Hyperion CDA 67218
3. SOSZTAKOVICS: PRELÚDIUM ÉS FŰGA. KONSTANTIN SCHERBAKOV. Naxos 8.554 746

17-18. SZÁZADI HANGSZERES SZÓLÓ ÉS KAMARAZENE

1. VIVIANI: CAPRICCIÓK. GUNAR LETZBOR. Arcana A 302.
2. BACH: HEGEDŰ-CSEMBALÓ SZONÁTÁK (VOL. 1 & 2). LUCY VAN DAEL, BOB VAN ASPEREN. Naxos 8.554614

3. MARAIS: DUÓ- ÉS TRIÓSZVITEK HEGEDŰRE. JEROME HANTAI, KAORI UEMURA. Virgin Veritas 5 45358-2

17-18. SZÁZADI OPERA

1. GLUCK: IPHIGÉNIA TAURISBAN. MARC MINKOWSKI Archiv 471 133-2.
2. HAYDN: ARMIDA. NIKOLAUS HARNONCOURT. Teldec 8573-81108-2
3. HÄNDEL: RINALDO. CHRISTOPHER HOGWOOD. Decca 467 087-2

18. SZÁZADI VERSENYMŰ

1. C. P. E. BACH: CONCERTÓK ÉS SZIMFÓNIAK. AKADEMIE FÜR ALTE MUSIK. Harmonia Mundi 901 711
2. ST. GEORGES: HEGEDŰVERSENYEK. NISHIZAKI. Naxos 8.555040
3. J. S. BACH: ZONGORAVERSENYEK (VOL. 1). MURRAY PERAHIA. Sony SK 89245

18-19. SZÁZADI SZIMFONIKUS MŰ

1. BRUCKNER: ÖSSZES SZIMFÓNIAIÁK. STANISLAW SKROWACZEWSKI. Arte Nova 74321 85290 2
2. SMETANA: HAZÁM. CHARLES MACKERRAS. Supraphon SU 3465-2
3. PLEYEL: SZIMFÓNIAK. UWE GRODD. Naxos 8.554696

19. SZÁZADI HANGSZERES SZÓLÓ ÉS KAMARAZENE

1. BURGMÜLLER: KVARTETTEK. MANNHEIM QUARTET MDG 336 0993-2.
2. RIES: CSELLÓSZONÁTÁK. LARISCH & HILL. CPO 999 666
3. WEBER: KLARINÉTŐTÖSÖK. MORAGUES, PRAZAK QUARTET. Praga PRD 250 164

19-20. SZÁZADI OPERA

1. MASSENET: MANON. ALAGNA, GHEORGHU; PAPPANO. EMI 5 57005 2
2. JANÁČEK: SÁRKA. URBANOVÁ; MACKERRAS. Supraphon 3485-2

3. MASSENET: THAÏS. FLEMING; ABEL. Decca 289 466 766-2

19-20. SZÁZADI VOKÁLIS MŰ

1. SCHMIDT: BUCH MIT SIEBEN SIEGELN. HARNONCOURT. Teldec 8573 81040-2.
2. SIBELIUS: KULLERVO. VÄNSKÄ. BIS CD 1215
3. VERDI: MESSE SOLENNE. CHAILLY. Decca 467 280-2

20. SZÁZADI HANGSZERES SZÓLÓ ÉS KAMARAZENE

1. BRITTEN: CSELLÓSZVITEK. MØRK. Virgin 5 45399-2
2. CRUMB: ZEITGEIST. Bridge 9105
3. HARTMANN: 1. VONÓSNÉGYES, BARTÓK, 4. VONÓSNÉGYES. ZEHETMAIR-QUARTETT. ECM 1727

20. SZÁZADI SZIMFONIKUS MŰ

1. ATTERBERG: 3. ÉS 6. SZIMFÓNIA. RASILAINEN. CPO 999 640-2
2. MESSIAEN: TURANGALILA SZIMFÓNIA. WIT. Naxos 8554 478-79
3. XENAKIS: ZENEKARI MŰVEK (VOL. 1). TAMAYO. Timpani 1C1057

19-20. SZÁZADI VERSENYMŰ

1. HARTMANN: CONCERTO FUNÈBRE. FAUST; POPPEN. ECM 465 779-2
2. SCHÖNBERG: VERSENYMŰVEK. UCHIDA, BOULEZ. Philips 468 033-2
3. SCSEDRLIN: CSELLÓVERSENY. YLÖNEN; MUSTONEN. Ondine 955-2

SZIMFONIKUS ÉS VERSENYMŰVEK – CD PREMIER

1. ENGLUND: THE GREAT WALL OF CHINA. 4. ÉS 5. SZIMFÓNIA. KLAS. Ondine ODE 961
2. PIERNÉ: CYDALISE ET LE CHEVREPIED. SHALLON. Timpani 1 C1059

3. TVEITT: PRILLAR, SOLGUD SZIMFÓNIA. RUUD. Bis CD 1027

OPERA – CD PREMIER

1. ALBENIZ: MERLIN. DE EUSEBEO. Decca 467 096-2
2. PROKOFJEV: SZEMJON KOTKO. GERGIEV. Philips 464 605-2
3. KAISER: CROESUS. JACOBS. Harmonia Mundi HMC 901714.16

ANALÓG FELVÉTEL ÚJRAKIADÁSA CD-N

1. LALO/RAVEL/ENESCU. SILVESTRI. Supraphon SU 3514-2
2. HANS HOTTER: THE EARLY EMI RECORDINGS. Testament 1199
3. SCHERCHEN: THE NIXA RECORDINGS. Tahra 413/416

FILMZENE

1. AURIC: NOTRE DAME DE PARIS, LOLA MONTEZ, FARANDOLE. Marco Polo 8225 070.
2. FRANKEL: THE BATTLE OF THE BULGE. CPO 999 696-2
3. COPLAND: CELLULOID COPLAND. Telarc CD-80583

ARCHÍV FELVÉTELEK

1. BRUCKNER: 8. SZIMFÓNIA. BÖHM. TONHALLE ORCHESTRA, ZÜRICH. Palexa 0522
2. GRIEG: ZONGORAVERSENY (+ DEBUSSY MŰVEI). MICHELANGELI. BBC 4043-3
3. MAHLER: 7. SZIMFÓNIA. KUBELIK; BRSO. Audite 94.4767

TOVÁBBI KÜLÖNÖK AZ ALÁBBI KATEGÓRIÁKBAN: Legjobb fiatal előadóművész, Legjobb kortárs zeneszerző, Legjobb speciális lemezkiadvány, Életműdíj, Emile Berliner emlékdíj (legjobb zenei rendező, hangmérnök), Az év hangfelvétele.

ELŐFIZETÉS JÖVŐRE IS VÁLTOZATLAN ÁRON!

Azoknak a kedves előfizetőinknek figyelmébe ajánljuk a mellékelt csekkszelvényt, akik 2001 elején fizettek elő a Gramofonra, és így a mostani a negyedik szám, amit kézbesített számukra a postás. A magazin jövő évi négy száma nekik változatlan előfizetői áron, vagyis összesen 3000 forintos éves összegért jár. A Klasszikus és Jazz Kiadó célja mit sem változik: jövőre is legalább azt a színvonalat nyújtani, amit most tartanak a kezükben.

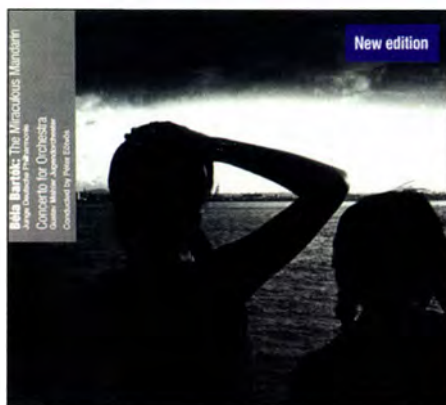
Reméljük, 2002-ben is személyesen találkozhatunk Önökkel klubjainkon, melyek időpontjáról és művészvendégéről előfizetőink jövőre is személyre szóló meghívóból értesülnek.

Minden kedves Olvasónknak áldott Ünnepeket és sikeres, boldog Újévet kívánunk!

A GRAMOFON KARÁCSONYI AJÁNDÉKA

Lapunk előző, őszi számában méltattuk Eötvös Péter két új lemezét, melyeken saját új műve, a zeroPoints mellett Bartók és Beethoven műveit vezényli. Eötvös Péter a Gramofon által alapított Magyar Klasszikus Díj idei birtokosa. Az odaítélésben nem kis szerepe volt a világhírű, elsősorban Nyugat-Európában alkotó művész itthon

megjelenő lemezsorozatának is, melyből most, a téli szám mellékleteként Önök ingyenes ajándékként kapnak meg egyet.

A Gramofon karácsonyi számában található ajándék CD-melléklet a Nemzeti Kulturális Örökség Minisztériuma és Eötvös Péter lemezeinek kiadója, a BMC Records támogatta.

EGYÜTTMŰKÖDŐ PARTNEREK:

**International Buda Stage, Kárpátia Étterem,
Muzsik, Világgazdaság, Bartók rádió**

SZAKMAI PARTNEREK:

**Nemzeti Filharmonikus Zenekar, Énekkar és Kottatár; Távközlési Zenei Alapítvány;
Miskolci Szimfonikus Zenekar; BMG Ariola Hungary; EMI; Sony Music; Universal
Music; BMC Records; MusiCDome; Fonó Records; H&H '92; Varga István;
Gramy Records; Karsay és Tsa; Phoenix Hangstúdió; DELTACONcert;
Jakobi Koncert Kft.; Kiraly Music Network; Hollósy Zongoraterem Kft.**

KIEMELT TÁMOGATÓK:

antenna hungária

SIEMENS

• maláv

FŐVÁROSI KÖZGYŰLÉS KULTURÁLIS BIZOTTSÁGA

GRAMOFON

KLASSZIKUS ÉS JAZZ

ALAPÍTÓK:

IVÁNYI MARGÓ, BŐSZE ÁDÁM,
RETKES ATTILA

IGAZGATÓ-FŐSZERKESZTŐ:

RETKES ATTILA

FELELŐ SZERKESZTŐ:

H. MAGYAR KORNÉL

ROVATSZERKESZTŐK:

ALBERT MÁRIA (ZENÉS SZÍNHÁZ)

H. MAGYAR KORNÉL

(CROSSOVER, VILÁGZENE)

RETKES ATTILA (KLASSZIKUS)

ZIPERNOVSZKY KORNÉL (JAZZ)

ZSOLDOS DÁVID (INTERNET)

CÉLREKERTŐ:

DECCA-UNIVERSAL PROMÓCIÓ

**A NÉVEL EL NEM LÁTOTT ÍRÁSOKÉRT
AZ EGYES ROVATSZERKESZTŐK
VÁLLALJÁK A FELELŐSSÉGET.**

A SZERKESZTŐTŐ CÍME:

1037 BUDAPEST,

SZÉPVÖLGYI ÚT 99.

TELEFON: 430-2872

FAX: 436-0101

E-MAIL:

INFO@GRAMOFON.HU

A GRAMOFON HONLAPJA:

HTTP://WWW.GRAMOFON.HU

KIADJA A KLASSZIKUS ÉS JAZZ LAP-,

KÖNYV- ÉS HANGLEMEZKIADÓ KFT.

1037 BUDAPEST,

SZÉPVÖLGYI ÚT 99.

LAPTERV, TIPOGRÁFIA

ÉS NYOMTATÁS:

Screen

NYOMDAI ELŐKÉSZÍTÉS:

QUART EXPRESS

MEGJELENIK ÉVSZAKONKÉNT.
ELŐFIZETHETŐ A KIADÓ CÍMÉN,
TELEFONON, FAXON, E-MAILBEN
VAGY SMS-BEN (06/20/934-1397).
AZ EGYÉVES ELŐFIZETÉS ÁRA
3000 FORINT.

A GRAMOFON BIZTOSAN MEGTALÁLJA

A KÖVETKEZŐ HELYEKEN

BUDAPESTEN

AMADEUS ZENESZALON

(V. SZENDE PÁL U.1.)

CD CENTRUM

(XII. BUDAPEST,

MAGYAR JAKOBINUSOK TERE 4.)

CONCERTO HANGLEMEZBOLT

(VII. BUDAPEST, DOB U. 33)

FONÓ BUDAI ZENEHÁZ

(XI. BUDAPEST, SZTREGOVA U. 3.)

KODÁLY ZOLTÁN ZENEMŰBOLT

(V. BUDAPEST, MŰZEUM KRT. 21.)

RÓZSAVÖLGYI ZENEMŰBOLT

(V. BUDAPEST, SZERVITA TÉR 5.)

VIDÉKEN

CORVINA MŰVÉSZETI KÖNYVESBOLT

(7621 PÉCS, SZÉCHENYI TÉR 8.)

FÓKUSZ KÖNYVÁRUHÁZAK

(4026 DEBRECEN, HUNYADI U. 8-10.

3530 MISKOLC, SZÉCHENYI U. 7.

6720 SZEGED, TISZA L. KRT. 34.

9021 GYŐR, ARANY J. U. 3.

2000 SZENTENDRE, FŐ TÉR 5.)

HUNGAROTON CLASSIC

DOMNÁNYI TANITTE SIMONA
Charm of the Cimbalom
 Andrea Elbrich
 Andrea Lory
 Ingrid Kertesi
 Janos Toth
 Zsolt Dereskei
 Istvan Racz
 Budapest Symphony Orchestra
 János Kovács

HUNGAROTON CLASSIC

HUNGAROTON CLASSIC

psy
Charm of the Cimbalom
MÁRTA FÁBLÁN
 plays József Soproni, István Láng, Péter Eötvös, György Kurtág
 László Sárly, János Vajda, Dénes Legány, Sándor Szokolay

HUNGAROTON CLASSIC

HUNGAROTON CLASSIC

RAVENNA THE CITY OF MOSAICS
 Liturgical Chants
 SCHOLA HUNGARICA
 LÁSZLÓ DOBSZAY, JANKA SZENDREI

HUNGAROTON CLASSIC

HUNGAROTON CLASSIC

LEÓ WEINER

CONCERTINO for Piano and Orchestra
 DIVERTIMENTO No 2
 BALLADE for Clarinet and Piano
 PASTORALE, FANTASIA and FUGUE

HUNGAROTON CLASSIC

HUNGAROTON CLASSIC

KAMILLÓ LENDVAY

Four Orchestral Invocations
 Concerto da Camera
 Expressions for String Orchestra
 The Harmony of Silence
 Scenes cantata

HUNGAROTON CLASSIC

HUNGAROTON CLASSIC

Vivaldi L'OLIMPIADE
 Maria Zempleni • Klára Takács • Kólos Kovács
 Budapest Madrigal Choir • Hungarian State Orchestra
 Ferenc Szekeres

HUNGAROTON CLASSIC

HUNGAROTON CLASSIC

FIFTY YEARS OF HUNGAROTON (1951-2001)

CONDUCTORS

HUNGAROTON CLASSIC

HUNGAROTON CLASSIC

MIHÁLY MOSONYI
 MASS in A major
 Jubilate Deo (Graduale)

HUNGAROTON CLASSIC

HUNGAROTON CLASSIC

FIFTY YEARS OF HUNGAROTON (1951-2001)

PIANISTS

HUNGAROTON CLASSIC

HUNGAROTON CLASSIC

FIFTY YEARS OF HUNGAROTON (1951-2001)

STRING PLAYERS

HUNGAROTON CLASSIC

HUNGAROTON CLASSIC

KATI SZVORÁK & MONARCHIA
 Művészek Európa gyermekei
 Children's Songs of Central Europe

HUNGAROTON CLASSIC

HUNGAROTON CLASSIC

FIFTY YEARS OF HUNGAROTON (1951-2001)

SINGERS

HUNGAROTON CLASSIC

HUNGAROTON CLASSIC

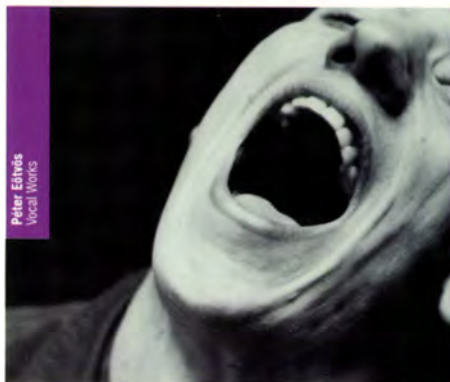
Belz, mein Hejmele
VIIDDISH SONGS

BALÁZS FENKESI AND HIS FRIENDS

HUNGAROTON CLASSIC

A BMC Records újdonságai

Peter Eötvös
Vocal Works

BMC CD 038

EÖTVÖS PÉTER – Vocal works (újra kiadás)

(Két monológ, Harakiri, Mese, Insetti Galanti, Tücsökgzene)

„...ez a jól kiegyensúlyozott lemez kiválóan alkalmas arra, hogy jobban megismerjük egy vezető komponista és karmester műveit“

Grant Chu Covell - La Folia, USA

Barnabás Dukay
Over the face of the deep

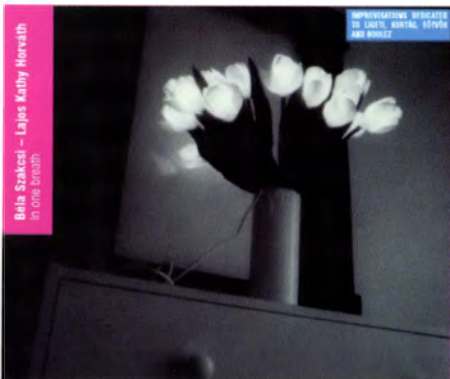
BMC CD 052

DUKAY BARNABÁS - Over the face of the deep

(A mélység színén)

„Az embereket, az állatokat és minden más élőlényt is titokzatos erők vezetnek itt a földön, olyan szélszerűek, fuvallatfélék, szellemek, nem tudni pontosan.“

Dukay Barnabás

Béla Szakcsi – Lajos Kathy Horváth
In one breath

IMPROVIZÁCIÓK MEGALTAZÁS
DR. LACSI, HORVÁTH, TÖRÖK
ÉS SZAKCSI

BMC CD 061

SZAKCSI LAKATOS BÉLA – KATHY HORVÁTH LAJOS

– **In one breath** Improvizációk Ligeti Györgynek, Kurtág Györgynek, Eötvös Péternek és Pierre Bouleznek ajánlva

„Szakcsi és Kathy Horváth kettősénél a gondolat nemcsak rögtön hallhatóvá válik, hanem visszahat önmagukra és hat egymásra is, ami csak ilyen magasfokú hangszeres virtuozitás és ötletgazdagság mellett lehetséges.“

Eötvös Péter

László Melis
Armenian Legend

BMC CD 062

MELIS LÁSZLÓ – Armenian legend (Örmény legenda)

„Melis László közismerten fogékony a különféle, térben-időben tőlünk távoli (vagy annak tetsző) kultúrák iránt. Számos eredeti dallamot, motívumot asszimilál, plasztikusan idomítva azokat saját, ismert zenei arcéléhez. A mű tehát – jellegét tekintve – bartóki magatartást képvisel.“

Olsvay Endre - Muzsika

A BMC Records lemezeket keresse az alábbi üzletekben: **BMC lemezbolt**, 1093 Bp. Lónyay u. 41. **CD Bár**, 1088 Bp. Krúdy Gyula u. 6. **CD Bár - Buda**, 1027 Bp. Kacska u. 22. **CD Box Kft.** 7400 Kaposvár, Fő u. 8. **Concerto Records**, 1074 Bp., Dob u. 33. **Fonó Budai Zeneház**, 1116 Bp., Sztregova u. 3. **Fotex Records - Virgin Megastore**, **Duna Plaza**, 1138 Bp. Váci út 138. **Fotex Records - 1. sz.bolt**, 1052 Bp. Szervita tér 2. **Írók Boltja**, 1061 Bp., Andrásy u. 45. **ko music ec**, 9700 Szombathely, Kossuth L. U. 8/3. **Líra és Lant Rt. Kodály Zeneműbolt**, 1053 Bp. Múzeum krt. 21. **Líra és Lant Rt. Rózsavölgyi**, 1052 Bp., Szervita tér 5. **Ludwig Múzeum Könyvesbolt**, **Balassi Kiadó Kft.**, 1014 Bp. Budavári palota A ép. **MCD Amadeus Zene Szalon**, 1051 Bp. Szende Pál u. 1. **MCD Zeneáruház**, 1066 Bp. Jókai u. 40. **MCD Zene Szalon**, 1051 Bp. Vörösmarty tér 1. **Martineum Kft. Antikvár Könyvesbolt**, 9700 Szombathely, Fő tér 35. **Millenáris - Medúza Kft.**, 1024 Bp., Lövház u. 37-39. **Művész Mozi könyvesbolt**, 1066 Bp., Teréz krt. 30. **Ticket Express**, 1061 Bp., Andrásy u. 18. **Új Színház Könyvesbolt**, 1061. Bp. Paulay Ede u. 35. **Unicus Antikvárium**, 9400 Sopron, Szt. György u. 14. **Violin 2001 Bt. - Célpont Üzletház**, 8800 Nagykanizsa, Zrínyi M. u. 15. **Vince Kiadó Műcsamok Könyvesbolt**, 1146 Bp., Dózsa GY. u. 37. **Zeneakadémia**, 1061 Bp. Liszt Ferenc tér 8.